

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YETİŞKİN KADINLARDA PSİKOLOJİK VE SOSYAL KIRILGANLIĞIN NEDENLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Eylül ÖZKAYNAK

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Emine ÖZMETE**

**ANKARA
2020**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YETİŞKİN KADINLARDA PSİKOLOJİK VE SOSYAL
KIRILGANLIĞIN NEDENLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ**

Eylül ÖZKAYNAK

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Emine ÖZMETE

ANKARA

2020

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı tez, bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir. Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Eylül ÖZKAYNAK

Tarih:

İmza:

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
İçindekiler	iv
Önsöz	vi
Simgeler Ve Kısaltmalar	vii
Çizelgeler	viii

1. GİRİŞ	1
1.1. Kırılğanlığın Tanımlanması	2
1.2. Kırılğanlığın Boyutları	4
1.2.1. Psikolojik Kırılğanlık	4
1.2.2. Sosyal Kırılğanlık	5
1.3. Kırılğanlığa Yol Açan Faktörler	6
1.4. Yoksulluk ve Kırılğanlık	8
1.5. Kırılğanlığa Karşı Dayanıklılık	9
1.6. Kırılğanlık ve Sosyal Hizmet	11
1.7. Toplumsal Cinsiyet Kavramı	13
1.8. Toplumsal Cinsiyet Roller	13
1.9. Kadınların Durumuna İlişkin Genel Çerçeve	15
1.10. Kuramsal Çerçeve	19
1.11. Sosyal Öğrenme Kuramı	19
1.12. Sosyal Öğrenme ile İlgili Temel Kavramlar	20
1.12.1. Karşılıklı Nedensellik	20
1.12.2. Sembolleştirme Kapasitesi	21
1.12.3. Dolaylı Öğrenme Kapasitesi	21
1.12.4. Öz Düzenleme Kapasitesi	21
1.12.5. Kendini Yargılama Kapasitesi	22
1.12.6. Öz Yeterlik	22
1.13. Sosyal Öğrenme ile Kırılğanlık Arasındaki İlişki	23
1.14. Özgünlüğün Belirlenmesi	24
1.14.1. Sosyal Kırılğanlık ile İlgili Araştırmalar	25
1.14.2. Psikolojik Kırılğanlık ile İlgili Araştırmalar	26

2. GEREÇ VE YÖNTEM	28
2.1. Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örneklem Seçimi	28
2.2. Araştırmanın Modeli	30
2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı	31
2.3.1. Soru Formu	31
2.3.2. Soru Formunun Uygulanması	34
2.4. Verilerin Analizi	35
2.5. Araştırmanın Problemi	35
2.6. Araştırmanın Amaçları	36
2.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	36
2.8. Araştırmanın Varsayımları	37
3. BULGULAR	38
3.1. Kadınları Tanıtıcı Bilgiler	38
3.2. Kadınların Baskı, Ayrımcılık ve Şiddet Deneyimlerine İlişkin Bulgular	44
3.3. Kadınların Psikolojik Kırılganlık Düzeyi ile İlgili Bulgular	46
3.4. Kadınların Sosyal Kırılganlık Düzeyi ile İlgili Bulgular	60
3.5. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bulgular	84
3.6. Kadınlarda Psikolojik Kırılganlık ile Sosyal Kırılganlık İlişkisi	120
3.7. Kadınlarda Psikolojik Kırılganlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin İlişkisi	120
3.8. Kadınlarda Sosyal Kırılganlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin İlişkisi	121
4. TARTIŞMA	123
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	139
ÖZET	145
SUMMARY	146
KAYNAKLAR	147
EKLER	154
Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu	154
Ek-2 Anket Formu	156
Ek-3: Kurum İzni	163
Ek-4 Etik Kurul İzni	167
ÖZGEÇMİŞ	170

ÖNSÖZ

Tüm insanlar yaşamının herhangi bir döneminde kırılabilirlik yaşayabilir. Kırılabilirlik bir kişinin karşılaştığı olumsuz olaylardan nasıl etkileneceği ve olumsuz sonuçları ile nasıl baş edeceği ile ilgilidir. Kırılabilirliğin nedenlerinin belirlenmesi dayanıklılık oluşturabilmek için atılacak ilk adımdır.

Bu araştırma yetişkin kadınların psikolojik ve sosyal kırılabilirlik düzeylerini belirlemeye ve psikolojik ve sosyal kırılabilirliğe etki eden değişkenleri incelemeye yöneliktir. Araştırma kapsamında Ankara’da Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerinde bulunan sosyal hizmet merkezlerine sosyal yardım başvurusu yapan kadınlar ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan, zaman ayıran ve sorulara içtenlikle cevap veren tüm kadınlara teşekkür ederim. Ayrıca veri toplama sürecinde bana kapılarını açan ve desteğini esirgemeyen tüm kuruluş personellerine teşekkür ederim.

Araştırma boyunca bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren Sayın Danışmanım ve Hocam Prof. Dr. Emine ÖZMETE’ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümündeki tüm hocalarıma, lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca bana sağladıkları katkı ve harcadıkları emek için teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca beni motive eden ve destek olan Arş. Gör. Jebağı Canberk AYDIN, Arş. Gör. Eda Özge YAZGAN ve aileme teşekkür ederim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

Max	Maksimum
Min	Minimum
n	Örnekleme alınan birey sayısı
p	İstatistiksel olarak anlamlılık durumu
r	Korelasyon katsayısı
ss	Standart sapma
TCRTÖ	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
$\bar{x}$	Aritmetik ortalama
X^2	Ki-Kare testi anlamlılık değeri

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1 Sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan müracaatçı sayısı ve görüşme dağılımı	35
Çizelge 3.1. Kadınların sosyo-demografik bilgileri	40
Çizelge 3.2. Kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimleri	44
Çizelge 3.3. Kadınların yaşlarına göre kadınlarda psikolojik kırılganlık puanları	46
Çizelge 3.4. Kadınların öğrenim düzeylerine göre psikolojik kırılganlık puanları	47
Çizelge 3.5. Kadınların medeni durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	47
Çizelge 3.6. Kadınların çalışma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	48
Çizelge 3.7. Kadınların eşlerine ilişkin bilgilere göre psikolojik kırılganlık puanları	48
Çizelge 3.8. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	49
Çizelge 3.9. Kadınların ailelerindeki kişi sayısına göre psikolojik kırılganlık puanları	49
Çizelge 3.10. Kadınların ilk evlilik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	50
Çizelge 3.11. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	50
Çizelge 3.12. Kadınların çocuk sayılarına göre psikolojik kırılganlık puanları	51
Çizelge 3.13. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	51
Çizelge 3.14. Kadınların hamilelik durumlarına psikolojik kırılganlık puanları	52
Çizelge 3.15. Kadınların kronik hastalık durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	52
Çizelge 3.16. Kadınların engel durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	52
Çizelge 3.17. Kadınların bakım sorumluluğuna göre psikolojik kırılganlık puanları	53
Çizelge 3.18. Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	53
Çizelge 3.19. Kadınların aylık gelirler miktarlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	53
Çizelge 3.20. Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre psikolojik kırılganlık puanları	54

Çizelge 3.21. Kadınların yaşadıkları konutun koşullarına göre psikolojik kırılganlık puanları	54
Çizelge 3.22. Kadınların yaşadıkları çevrede güvende hissetme durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	55
Çizelge 3.23. Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	55
Çizelge 3.24. Kadınların aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	55
Çizelge 3.25. Kadınlarda çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	56
Çizelge 3.26. Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	56
Çizelge 3.27. Kadınların yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	57
Çizelge 3.28. Kadınların aile içinde yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	57
Çizelge 3.29. Çalışma yaşamında yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları	58
Çizelge 3.30. Kadınların toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	58
Çizelge 3.31. Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	59
Çizelge 3.32. Kadınların aile içinde şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	59
Çizelge 3.33. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları	60
Çizelge 3.34. Şiddet türlerine göre psikolojik kırılganlık puanları	60
Çizelge 3.35. Kadınların sosyal kırılganlık düzeyleri	61
Çizelge 3.36. Kadınlarda yaşa göre sosyal kırılganlık puanları	61
Çizelge 3.37. Kadınların öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılganlık puanları	62
Çizelge 3.38. Kadınların medeni durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları	63
Çizelge 3.39. Kadınların çalışma durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları	64

Çizelge 3.40. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları	64
Çizelge 3.41. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılabilirlik puanları	65
Çizelge 3.42. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	65
Çizelge 3.43. Ailedeki kişi sayısına göre sosyal kırılabilirlik puanları	66
Çizelge 3.44. Kadınların ilk evlilik yaşına göre sosyal kırılabilirlik puanları	67
Çizelge 3.45. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	67
Çizelge 3.46. Kadınların çocuk sayısına göre sosyal kırılabilirlik puanları	68
Çizelge 3.47 . Kadınların ilk hamilelik yaşına göre sosyal kırılabilirlik puanları	69
Çizelge 3.48. Kadınların hamilelik durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları	69
Çizelge 3.49. Kronik hastalık varlığına göre sosyal kırılabilirlik puanları	70
Çizelge 3.50. Kadınların engel durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	70
Çizelge 3.51. Kadınların bakım sorumluluğuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	71
Çizelge 3.52. Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları	71
Çizelge 3.53. Aylık gelire göre sosyal kırılabilirlik puanları	72
Çizelge 3.54. Kadınların ekonomik durumlarını değerlendirmelerine göre sosyal kırılabilirlik puanları	73
Çizelge 3.55. Kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerine göre sosyal kırılabilirlik puanları	74
Çizelge 3.56. Kadınların yaşadıkları bölgenin hizmet ve olanaklara erişim uygunluğuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	75
Çizelge 3.57. Kadınların yaşadıkları çevrede güvende hissetme durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları	75
Çizelge 3.58. Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre sosyal kırılabilirlik puanları	76
Çizelge 3.59. Cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	76
Çizelge 3.60. Çalışma yaşamında cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları	77

Çizelge 3.61. Toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	78
Çizelge 3.62. Yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	78
Çizelge 3.63. Yaş nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	79
Çizelge 3.64. Kadınların çalışma yaşamında yaşa bağılı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	80
Çizelge 3.65. Toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılmanlık puanları	80
Çizelge 3.66. Kadınların şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	81
Çizelge 3.67. Kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	82
Çizelge 3.68. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları	82
Çizelge 3.69. Şiddet türlerine göre sosyal kırılmanlık puanları	83
Çizelge 3.70. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğı puanları	84
Çizelge 3.71. Yaşa göre TCRTÖ puanları	85
Çizelge 3.72. Kadınların öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puanları	87
Çizelge 3.73. Kadınların medeni durumlarına göre TCRTÖ puanları	88
Çizelge 3.74. Kadınların çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları	89
Çizelge 3.75. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre TCRTÖ puanları	90
Çizelge 3.76. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre TCRTÖ puanları	92
Çizelge 3.77. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları	93
Çizelge 3.78. Kadınların ailesindeki kişi sayısına göre TCRTÖ puanları	94
Çizelge 3.79. Kadınların ilk evlilik yaşına göre TCRTÖ puanları	96
Çizelge 3.80. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre TCRTÖ puanları	97
Çizelge 3.81. Kadınların çocuk sayısına göre TCRTÖ puanları	98
Çizelge 3.82. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre TCRTÖ puanları	99
Çizelge 3.83. Kadınların hamilelik durumlarına göre TCRTÖ puanları	100
Çizelge 3.84. Kronik hastalık varlığına göre TCRTÖ puanları	101

Çizelge 3.85. Kadınların engel durumuna göre TCRTÖ puanları	101
Çizelge 3.86. Kadınların bakım sorumluluğuna göre TCTRÖ puanları	102
Çizelge 3.87. Aile üyesi kaybına göre TCRTÖ puanları	103
Çizelge 3.88. Aylık gelire göre TCRTÖ puanları	103
Çizelge 3.89. Kadınların ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları	104
Çizelge 3.90. Kadınların yaşadıkları konuta ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları	106
Çizelge 3.91. Hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğuna göre TCRTÖ puanları	107
Çizelge 3.92. Kadınların kendilerini güvende hissetme durumlarına göre TCRTÖ puanları	107
Çizelge 3.93. Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre TCRTÖ puanları	108
Çizelge 3.94. Kadınların cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre TCRTÖ puanları	109
Çizelge 3.95. Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	110
Çizelge 3.96. Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	111
Çizelge 3.97. Kadınların yaşları nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	112
Çizelge 3.98. Kadınların yaşları nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	112
Çizelge 3.99. Kadınların yaşları nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	113
Çizelge 3.100. Kadınların yaşları nedeniyle toplumda baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	114
Çizelge 3.101. Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	115
Çizelge 3.102. Kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	115

Çizelge 3.103. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	116
Çizelge 3.104. Kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	117
Çizelge 3.105. Kadınların cinsel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	118
Çizelge 3.106. Kadınların psikolojik şiddet görme durumlarına göre TCRTÖ puanları	118
Çizelge 3.107. Kadınların ekonomik şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları	119
Çizelge 3.108. Psikolojik kırılganlık ile sosyal kırılganlık arasındaki ilişki	120
Çizelge 3.109. Psikolojik kırılganlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki	121
Çizelge 3.110. Sosyal kırılganlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki	122

1. GİRİŞ

Tüm bireylerin eşit haklara sahip olduğuna yönelik ulusal ve uluslararası yasalar olmasına rağmen tarihin hiçbir döneminde mutlak bir eşitlik söz konusu olmamıştır. Tüm insanlar yaşamının değişik dönemlerinde farklı nedenlerle pek çok riskle karşılaşmaktadır. Ancak bazı gruplar bu riskler ile daha sık karşılaşmakta ya da risklerle mücadele etmek için gerekli bireysel ve toplumsal kaynaklara erişim konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Bu durum baş etme kapasitelerinin azalmasına ve riskler karşısında kırılgan hale gelmelerine neden olmaktadır.

Kırılganlık, bilişsel, duygusal, sosyal ve psikolojik yönleri olan bir kavramdır. Bu araştırmada sosyal kırılganlık ve psikolojik kırılganlık incelenmiştir. Sosyal kırılganlık, bireyin kolay kandırılmaya ve aldatılmaya yatkın olması anlamına gelmektedir. Sosyal kırılganlık düzeyi yüksek olan bireyler sosyal istismara daha açıktır. Psikolojik kırılganlık ise bireyin benlik değerinin başarıya ve başkaları tarafından onay görmeye bağımlı hale gelmesidir. Bireyin benlik ve başarı algısına ilişkin yanlış düşüncelerinden kaynaklanmaktadır. Sağlık durumunun kötü olması, eğitim düzeyinin düşük olması, yeterli gelire sahip olunmaması, cinsiyet eşitsizliği, sosyal kalıplar ve baskı, kaynak ve hizmetlere erişimin yetersiz olması, kamuoyu bilincinin yetersiz olması, yöneticilere ve temsillere erişimin sınırlı olması gibi faktörlerin kırılganlığa neden olduğu görülmüştür. Yoksulların, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamayanların, hastaların, yaşlıların, dışlanmış grupların, göçmen ve mültecilerin, doğal afet mağdurlarının, aile üyeleri vefat etmiş insanların ve sosyal destek ağları yetersiz olan insanların kırılganlık düzeyleri daha yüksektir. Yani sosyo-demografik koşullar bireylerin kırılganlık düzeylerini etkilemektedir.

Bu konuda yapılan çalışmalarda cinsiyetin kırılganlığa etkisi olan bir değişken olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak toplumsal cinsiyetin kırılganlığa etkisine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kadınlar, yaşam boyu birçok deneyime dayalı

olarak kırılğan hale gelebilmektedirler. Aile içinde geleneksel olarak çocuk, hasta ve yaşlıların bakımı, ev işleri gibi sorumlulukların kadın tarafından yürütülmesi beklentisi, kadınların eğitim, meslek sahibi olma, çalışma yaşamına katılma ve sosyal ilişkileri gibi birçok alanda sınırlılık oluşturabilmektedir (Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ, 2016). Toplumsal olarak ortaya çıkan bu sınırlılıklar, kadınların temel haklarına erişimini kısıtlayıcı bir hal alabilmekte ve kadınların yetkinliklerinin gelişmesine engel olabilmektedir. Dolayısıyla eğitimde fırsat eşitliğine sahip olmayan, adil ücret alamayan, çalışma yaşamına katılamayan kadınlar toplumsal risklere daha açık olmakta; bu risklerle baş etmek için gerekli kaynaklara yeterince erişememektedir. Bu araştırma, yetişkin kadınlarda psikolojik ve sosyal kırılğanlığın nedenlerinin ortaya konulması ve kırılğanlığın bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yürütülmüştür.

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde psikolojik kırılğanlık, sosyal kırılğanlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve sunulmuştur. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde araştırma kapsamında toplanan veriler analiz edilmiştir. Dördüncü bölümde araştırma bulguları konu ile ilgili diğer araştırmaların bulguları ile karşılaştırılıp tartışılmıştır. Son bölümde ise araştırmadan elde edilen sonuçlar açıklanmış ve öneriler sunulmuştur.

1.1. Kırılğanlığın Tanımlanması

Literatürde kırılğanlık ile ilgili sabit bir tanımlamaya rastlanmamıştır. En genel ifade ile kırılğanlık, bireyin zarar görme ihtimalinin yüksek olmasıdır. Genellikle dezavantajlı nüfus grupları ile ilişkilendirilmesine rağmen kırılğanlık, fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutları olan insani bir durumdur. Tüm insanlar yaşamlarının olağan akışını bozan hastalıklar, doğal afetler, savaşlar veya kayıplar gibi durumlara karşı kırılğandır. UNDP tarafından 2014 yılında yayınlanan İnsani Gelişme Raporu'nda kırılğanlık kavramı “kişilerin yetkinliklerini ve seçeneklerini tüketen olasılıklar” olarak tanımlanmıştır (UNDP,2014). Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan

tanımlamaya göre ise kırılğanlık, birey veya nüfus gruplarının olumsuz durumları ve etkilerini önceden tahmin edememeleri ve bu durumlar ile başa çıkabilecek ya da etkilerinin üstesinden gelebilecek yeterliliğe sahip olmamaları anlamına gelmektedir (WHO,2002). Brene Brown, kırılğanlığı “konfor bölgemizden çıktığımızda veya bizi kontrolümüzü gevşetmeye zorlayan bir şey yaptığımızda hissettiğimiz dengesizlik durumu” olarak açıklamıştır (Brown, 2015).

Kırılğanlık düzeyi, sorunlarla başa çıkmak ve sorunun oluşturacağı etki ile mücadele etmek için gerekli olanaklara ve kişisel yetkinliklere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bireylerin yetkinliklerinin ve güçlü yanlarının geliştirilmesi yaşam boyu süren, kritik dönemlerde desteklenmesi gereken bir birikim sürecidir. Yetkinlik ve güç bağlamında somut farklılıklara dayalı kategorizasyon, çoğunlukla kaynağını toplumda kaçınılmaz olarak var olan eşitsizliklerden almaktadır. Yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, azınlık bir grubun üyesi olma gibi bireylerin kontrolleri dışında sahip oldukları bir özellik nedeniyle toplumsal baskı ve engeller ile karşılaşması, yasal olarak kendisine tanınmış haklardan faydalanamaması ve bunlara bağlı olarak seçeneklerinin azalması “yapısal kırılğanlık” olarak tanımlanmaktadır. Yapısal kırılğanlık, bireyin yetkinlikler bakımından diğerleri ile aynı kapasitede olsa dahi toplumsal yaşama katılım için gerekli olanaklardan yoksun olmasından kaynaklanmaktadır. Yapısal olarak kırılğan olan bireylerin stres ve risklerle karşılaşma olasılığı ve bunların yaşamlarını etkileme potansiyeli daha fazla iken bunlarla mücadele etmek ve ortaya çıkan olumsuz etkilerden kurtulmak için gerekli kaynaklara erişim olanakları daha kısıtlıdır. Yapısal kırılğanlık, bireyin yetkinlikler bakımından diğerleri ile aynı kapasitede olduğu durumlarda bile kendini gerçekleştirme ve toplumsal yaşama katılım için gerekli olanaklara ulaşamamasına neden olmaktadır (UNDP, 2014). Kırılğanlığın dezavantajı ya da marjinalleşmiş gruplar ile ilişkilendirilmesinin temelinde Fineman (2017)’a göre eşitlik anlayışı önemli bir yere sahiptir. Eşit kabul edilen bireylerin şartlarının karşılaştırılmasını içeren eşitlik anlayışı yasal olarak belirlenmemiş sosyal ilişkilerin doğası gereği, toplumsal yapı tarafından inşa edilen kaçınılmaz bir eşitsizliğin söz konusu olduğunu göz ardı etmektedir (Fineman, 2017).

1.2. Kırılğanlığın Boyutları

Bu araştırmanın amacı yetişkin kadınların sosyo-demografik koşullarının kırılğanlığa etkisini belirlemektir. Bu nedenle bireyin uyum düzeyini etkileyen ve haklara erişim ile ilişkili olan yapısal kırılğanlıklardan ziyade bireyin gelişimsel özellikleri ile kendisi ve yaşamına ilişkin değerlendirmelerine dayalı mikro düzeyde bir kırılğanlık değerlendirmesi yapılması planlanmaktadır. Bireysel açıdan kırılğanlık, gelişimsel, duygusal, fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel boyutlarda incelenmektedir (Williams ve Le Menestrel, 2013). Bu çalışmada psikolojik kırılğanlık ve sosyal kırılğanlık ele alınmıştır.

1.2.1. Psikolojik Kırılğanlık

Psikolojik kırılğanlık, bireyin benlik değerlerini başarıya ve başkaları tarafından onay görmeye bağımlı olarak algılamasına dayanmaktadır. “Başarı” ve “sosyal onay” psikolojik kırılğanlık konusunda dikkat çeken temel kavramlardır (Sinclair ve Wallston, 1999). Bu kavramların bireyin kontrol alanının dışında kalması ve müdahale olanağının kısıtlı olması sebebiyle bunlara duyulan bağımlılık bireyin kendisine yabancılaşmasına yol açmaktadır (Satıcı ve ark., 2013).

Psikolojik kırılğanlığın ortaya çıkmasında bireyin bilişsel ve çevresel faktörler rol almaktadır (Arslan, 2019). Sinclair ve Wallston (1999)’a göre, öğrenilmiş çaresizlik, utanç, mükemmeliyetçilik ve bağımlılık gibi bilişsel süreçler psikolojik kırılğanlığa yol açmaktadır. Bunların yanı sıra bireyin öz saygısı ve benlik değerindeki azalma psikolojik kırılğanlık düzeyini artırmaktadır (Crocker, 2002).

Stres ve zorluklar karşısında bireyi sınırlandıran psikolojik kırılğanlık, baş etme becerilerinin işlevselliğini azaltan temel faktörlerden biridir (Sinclair ve Wallston, 1999). Bireyin sahip olduğu işlevsel olmayan, olumsuz düşünceler, psikolojik hastalıklara karşı daha kırılğan olmasına yol açabilir (Mongrain ve Blackturn, 2005).

Bireylerin değer görmediğini, önemsenmediğini, kendisine kötü davranıldığını veya aŗaęılındıęını düşünmesi hata yapmamak için davranıŗlarını daha fazla kontrol etmesine yol açar. Yaŗadıęı olayları ve yaptığı hataları b y tmeye eğilimli olması bireyin sosyal iliŗkilerinin zarar görmesine neden olabilir (Boyce, 2000).

Psikolojik kırılganlığın temelinde farklı nedenler olabilir ancak bireyin düşünce ve algılarının önemi büyüktür. Ailede ruhsal bozukluk ge miŗi olması, sosyal iliŗkilerde haz almama, uyumsuzluk, bağlanma iliŗkilerinin zayıf olması, biliŗsel açıdan olumsuz düşünce ve Őemalara sahip olmak, olumsuz çocukluk deneyimleri gibi nedenler psikolojik kırılganlığa yol açabilmektedir. Psikolojik kırılganlık düzeyi yüksek olan kiŗiler iliŗkilerini reddedilme korkusu ve onay görme ihtiya ı doğrultusunda Őekillendirmek için çaba gösterdiğinden dolayı iliŗkilerinde denge sağlamakta zorluk çekmektedirler (Sarıçalı, 2018). Psikolojik kırılganlık bireyin iŗlevsel olmayan öğrenmelerinden kaynaklanır (Ingram ve Luxton, 2006). Psikolojik kırılganlık, bireyin kiŗilik özellikleri, iŗlevsel olmayan öğrenmeleri ve etkili baŗ etme stratejileri geliŗtirememeleri gibi bireysel; kiŗiler arası iliŗkiler ve sosyal iliŗkiler gibi çevresel faktörlerden kaynaklanabilir (Monroe ve Simons, 1991).

1.2.2. Sosyal Kırılganlık

Sosyal kırılganlık, bireylerin kolay kandırılmaya, aldatılmaya yatkın olması ve bireyi sosyal istismara açık hale getiren dinamik ve çok boyutlu bir süreçtir. Sosyal, ekonomik, politik ve çevresel iliŗkiler sosyal kırılganlığın belirleyicilerindendir (Sarıçam, 2015).

Yaŗ, sosyal destek, biliŗsel eksiklikler ya da çekingenlik gibi faktörlerin bireyin sosyal kırılganlığına önemli bir etkisi bulunmaktadır (Pinsker ve ark, 2006). Örneğin ilerleyen yaŗa eŗlik eden biliŗsel sorunlar ile birlikte yaŗlılar sosyal kırılganlık bakımından risk altındadır. Ancak yaŗ tek baŗına sosyal kırılganlık faktörü değildir. Yaŗlılık döneminde yaŗanan biliŗsel gerileme ve nörolojik hastalıklar sosyal kırılganlığı artıran faktörlerdendir (Pinsker ve ark, 2006).

Sosyal kırılmanın aldatılabilirlik (gullibility) ve kolay inanabilirlik (credulity) olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Aldatılabilirlik boyutu, ipuçları olduğu halde saf bir şekilde defalarca kandırılmak anlamına gelir ve belirgin sonuçları olan bir durumdur. Kolay inanabilir olmak ise doğruluğu konusunda şüphe duyulan ya da kesin olmayan şeylere kolayca inanmayı ifade eder ve bilişsel bir yapıdır (Sarıçam, 2015).

Engelli olmak (Nettelbeck ve Wilson, 2002), hasta olmak (Andrew ve Rockwood, 2010), ekonomik kayıp yaşamak, aile içi şiddete maruz kalmak, sosyal dışlanmaya maruz kalmak, fiziksel olarak zarar görmek (Cutter ve ark., 2003) sosyal kırılmanın nedenleri arasındadır. Yaş, sosyal destek mekanizmalarındaki değişiklikler, sosyal onay ihtiyacı ve çekingenlik gibi kişisel özellikler sosyal kırılma düzeyini artırabilir (Greenspan ve ark, 2001). Bilişsel bozukluklar, hafıza ve çıkarım yapma becerisinin zayıflaması da sosyal kırılma için risk faktörüdür (Pinsker ve ark., 2006).

Dolandırıcılığa maruz kalma, gereksiz mal ve hizmetler satın alma, satın almadığı bir ürünün parasını ödeme, doğruluğundan emin olunmayan bilgilere inanma gibi davranışlar sosyal kırılmanın sonuçlarıdır (Sarıçam, 2015).

1.3. Kırılma Yolu Açan Faktörler

Kırılma ve sonuçlarını belirleyebilmek için öncelikle kimin hangi tehdit veya tehlikeye karşı kırılma olduğunu ve onu bu tehdit veya tehlikeye karşı kırılma hale getiren faktörlerin ne olduğunu belirlemek gerekmektedir (IFCR,2019).

Tüm bireyler yaşamı boyunca farklı alanlarda ve farklı kaynaklardan gelen risklere karşı kırılma olabilmektedir. Ancak kırılma bir kişilik özelliği değildir. Kişiyi risklere açık hale getiren ve risklerden etkilenme düzeyini artıran bir durum olan kırılma bireyin yaşam deneyimlerine ve yaşamı boyunca kazandığı yetkinliklere bağlı olarak değişim gösteren dinamik bir süreçtir.

UNDP, yaşam döngüsünde bebekliğin ilk 1000 gününü, toplum ve çalışma yaşamı ile bağlar kurulan gençlik dönemini ile çalışma yaşamından uzaklaşmanın yaşandığı ve sağlık sorunlarının yaşandığı yaşlılık dönemlerinin kırılganlık açısından kritik dönemler olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanı sıra her insan için yaşam döngüsünün doğal bir parçası olan dönemler dışında toplumun tamamı için geçerli olmayan başka faktörler de vardır. Kırılganlığa neden olan faktörler arasında sağlık durumu, eğitim durumu, gelir durumu, cinsiyet eşitsizliği, sosyal kalıplar, kaynak ve hizmetlere erişim, bilgiye erişim, kamuoyu bilincinin eksikliği, yöneticilere ve temsillere sınırlı erişim gibi faktörler bulunmaktadır (Aysan,1993).

Çocuklar, hamileler, yaşlılar, yeterli besine ulaşamayan kişiler ve hastalar, bir felakete maruz kaldıklarında ve acil durumlarla ilişkili hastalık yükünden nispeten yüksek bir pay aldıklarından diğer gruplara göre daha fazla etkilenirler. Yoksulluk ve yetersiz beslenme, evsizlik, yetersiz barınma ve yoksunluk gibi sonuçlar kırılganlığa önemli bir katkıda bulunur (WHO, 2019). Ayrıca dışlanmış ve marjinal gruplar, göçmen ve mülteciler, sosyal destek ağları olmayan insanlar, yaşlılar, eşi vefat etmiş insanlar ve doğal afet mağdurları diğer insanlara göre daha kırılgandır (IFCR, 2019).

Bunlara ek olarak sosyal çevrenin de kırılganlığa etkisi vardır. Suç oranı yüksek olan bir bölgede yaşamak, baskı ve ayrımcılık, suça maruz kalma ihtimalinin yüksek olması kırılganlığı artıran faktörlerdendir (Killias, 1990).

Kırılganlık ile ilgili çalışmalar kadınların erkeklere göre psiko-sosyal açıdan daha kırılgan olduğunu ortaya koymaktadır (Uysal,2015). Bunun sebebini Killias (1990), kadınların maruz kaldığı risklerin daha fazla olması veya erkeklerin bu durumu saklamaya yatkın olması ile ilişkilendirilmektedir. Brown (2019)'a göre ise birey toplumsal cinsiyet rolleri ile çelişen duygu ve düşüncelere sahip olması halinde bu duygu ve düşünceleri kabullenebilmek için toplum karşısında mücadele etmek zorundadır. Bu yönüyle kırılganlık kültürel yapı ile ilgilidir.

1.4. Yoksulluk ve Kırılganlık

Yoksulluk kavramı bireyin var olan durumunu tanımlamak için kullanılırken kırılganlık kavramı karşılaşılan olumsuz durumlar ve riskler karşısında kişinin mevcut şartlarını koruyamaması, risklerin olumsuz sonuçları ile baş edememesi anlamına gelir (Sattelberger, 2016). Yoksulluk bireyin temel ihtiyaçlarını karşılayamaması, eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlere erişiminin kısıtlanması, bireyin güvensiz çevresel şartlarda yaşaması gibi pek çok soruna yol açmaktadır (Çamur Duyan, 2010). Sen (2004)' e yoksulluk gelir yetersizliğinden ziyade bireyin temel kapasitelerden yoksun olmasını ifade eder. Kapasite yoksunluğu bireyin kontrolü dışında olan veya sınırlı kontrole sahip olduğu bir durum nedeniyle gelir elde etmesinin zorlaşması anlamına gelir (Sen, 2004). Kadınların, yaşlıların, engellilerin ve göçmenlerin yoksulluk riski ile daha sık karşılaşmaları ve yoksulluğu daha derin yaşamaları temel kapasitelerden yoksun olmaları ve yapabilirliklerinin sınırlı olması ile ilişkilidir. Dezavantajlı grupların yasal olarak diğerleri ile eşit fırsat ve haklara sahip olmaları uygulamada bu haklardan faydalanabildikleri anlamına gelmemektedir (Tire, 2017).

Kadınların yoksulluk oranının erkeklerden daha fazla olması, kadınların yoksulluğu çok boyutlu ve erkeklere göre daha derin yaşaması, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadının çalışma yaşamına katılımını kısıtlaması nedeniyle “yoksulluğun kadınlaşması” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Kadınlar eğitim alamama, çalışma yaşamına katılamama, çalışma yaşamında eşit ücret alamama, ailede çocuk, hasta ve yaşlılara bakım sorumluluğuna sahip olma, yönetimde ve politik karar alma süreçlerinde düşük katılım ve mülkiyete sahip olmama gibi nedenlerle yoksulluk içinde yaşamaktadırlar (Çamur Duyan, 2010).

Yoksulluk çeşitli sosyal risklere maruz kalmanın bir sonucu olabileceği gibi kişiyi bu risklere karşı savunmasız bırakan bir neden de olabilmektedir. Risklerle ve olumsuz koşullarla mücadele edebilmek, olumsuz sonuçları telafi etmek ve sorunlara karşı önlem alabilmek maddi kaynaklara sahip olmayı gerektirir. Örneğin, afetlerde yoksul bölgelerdeki yıkım daha fazla olmaktadır. Bu nedenle yoksulluk insanların

seçeneklerini azaltan, yetkinliklerinin gelişmesine engel olan ve kırılganlıklarını artıran önemli bir faktördür.

1.5. Kırılganlığa Karşı Dayanıklılık

Dayanıklılık kavramı, pek çok alanda kullanılan ve farklı şekillerde tanımlanan bir kavramdır. İngilizcede “resilience” olarak kullanılan kavram, Türkçe kaynaklarda “kendini toparlama gücü, toparlanma, güçlülük, psikolojik güçlülük, dirençlilik, yılmazlık, sağlamlık, psikolojik dayanıklılık, dayanıklılık, psikolojik sağlamlık” gibi farklı şekillerde kullanılmıştır (Basım ve Çetin, 2011). Bu nedenle Basım ve Çetin (2011), belirtilen kavramlardan en uygun olanı belirlemek amacıyla bu konuda çalışmalar yapan araştırmacıların görüşlerini almış ve “psikolojik dayanıklılık” kavramının kullanılmasının uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır (Basım ve Çetin, 2011).

Psikolojik dayanıklılık bireyin karşılaştığı stresli durumlar ve kapasitelerini zorlayan olaylar ile baş edebilmesi, yeni duruma uyum sağlayabilmesi gibi yeteneklerini ifade eder (Rutter, 2007). Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin değişen şartlara uyum sağlama ve zor koşullarla baş etme kapasitesi yüksektir. Dayanıklılık, risk altındaki ve dezavantajlı grupların haklarını öğrenmeleri ve kendi kaderlerini tayin etme şansına sahip olabilmeleri için seçeneklerinin artmasını, yetkinliklerinin geliştirilmesini ifade eder. Bireylerin yaşamlarını kontrol edebilecek güce sahip olması ve değer verdiği yaşama sahip olması için gerekli özgürlüğe sahip olmasıdır (UNDP, 2014).

Psikolojik dayanıklılık bireylerin olumsuz koşullarda yaşamalarına rağmen karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelebilmesine yardımcı olan kişisel bir özelliğe sahip olmalarını, karşılaştıkları stresli durumlara hızla uyum sağlayabilmelerini ve travmaların üstesinden gelebilmelerini ve travmanın ortaya çıkardığı etkilerle baş edebilmelerini ifade eder (Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013). Tıpkı kırılganlık gibi dayanıklılık da risk ve risk faktörleri ile yakından ilişkilidir. Risk faktörleri kişisel,

ailesel veya toplumsal olabilir. Sağlıkla ilgili sorunlar, özgüvenin düşük olması, kaygı düzeyinin yüksek olması, parçalanmış aileye sahip olmak, aile üyelerinin sağlık sorunlarının olması, aile içi ilişkilerin sağlıklı olmaması, yoksulluk, şiddete maruz kalma, duygusal kayıplar, ihmal ve istismara maruz kalma, olumlu rol modellerin olmaması, madde kullanımı, eğitim ve sağlık gibi hizmetlere erişimin zor olması, göç, doğal afetler, savaşlar ve işsizlik risk faktörleri olarak ortaya çıkmaktadır (Bonnano, 2012). Dayanıklılık, insanın en uç yaşam olaylarıyla başa çıkma ve gelişme kapasitesinin bir ifadesi olarak açıklanmaktadır (Mancini ve Bonnano, 2006).

Belirtilen risk faktörlerine karşı kişinin dayanıklı olabilmesi için baş etme kapasitesinin yüksek olması ve baş etmek için gerekli içsel ve dışsal kaynaklarının bulunması gereklidir. Dayanıklılığı oluşturacak bu faktörler literatürde “koruyucu faktörler” olarak kavramsallaştırılmıştır. İçsel faktörlerde “sosyal yeterlik, problem çözme becerileri, özerklik ve öz benlik, anlam ve amaç duygusu” bulunurken dışsal faktörler, sosyo-ekonomik durumun iyi olması, ailenin eğitim düzeyinin yüksek olması, toplumun güvenli olması, eğitimin desteklenmesi ve olumlu sosyal ilişkiler kurulması gibi faktörlerdir (Ülker ve ark., 2013).

Psikolojik dayanıklılığın yüksek olması tam olarak kırılgan olmamayı ifade etmemekle birlikte kişinin risklerle karşılaşma olasılığını azaltan, risklerin doğurduğu olumsuz sonuçlara uyumu artıran ve bunların olumsuz etkilerini azaltan önemli bir faktördür. Dayanıklılık seviyesi yüksek olan bireylerin stres yaratan veya riskli durumlarla karşılaşmaları halinde ortaya çıkan olumsuz sonuçlarla karşılaşma olasılıkları ve sonucun verdiği zarar, kırılganlık seviyesi yüksek olanlara göre daha azdır (Ingram ve Price, 2010).

Bireylerin benzer yaşam deneyimleri ve şartlarına sahip olmaları durumunda bile yaşadıkları benzer olumsuz durumlarda verdikleri tepkiler farklılaşmaktadır. Örneğin Kardam ve Yüksel (2004), Altındağ ilçesinde yaşayan yoksul kadınların yoksulluğu yaşama biçimlerini ortaya koymaya yönelik yapılan araştırmada bazı kadınların yoksullukla mücadele etme ve yaşamlarını değiştirmek için diğerlerinden daha fazla çaba gösterdiklerini ve bu konuda başarı göstermeye başladıklarını

belirlemiştir. Araştırmada yoksulluğun üstesinden gelme ve yaşamını kendi belirlediği yönde ilerletme gücüne sahip olduğunu düşünen kadınların gelecekle ilgili olumlu düşüncelere, sosyal ilişki ağlarına, çevresel desteğe sahip oldukları bulunmuştur. Araştırma kadınların yoksulluk risk faktörü ile mücadele edebilmeleri için işe yönelik eğitimlerin yanı sıra saygınlıklarını artırmalarına yardım edecek, özgüvenlerini artıracak ve başkaları ile iletişimlerini güçlendirecek eğitimler verilmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir (Kardam ve Yüksel, 2004). Verilen örnekte de belirtildiği gibi psikolojik dayanıklılık öğrenilebilen, eğitim ve çeşitli teknikler kullanılarak geliştirilebilen dinamik bir özelliktir (Buz ve Genç, 2019). Bireylerin sahip olduğu koruyucu faktörlerin geliştirilmesi ve baş etme kapasitelerinin artırılması ile dayanıklılığın artırılmasının ve kırılganlığın azaltılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir.

1.6. Kırılganlık ve Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet *“insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini temel alan; sosyal değişimi destekleyen, insanların iyilik durumunun geliştirilmesi için insan ilişkilerinde sorun çözme, güçlendirmeyi ve özgürleştirmeyi amaçlayan ve bunun için insan davranışına ve sosyal sistemlere ilişkin teorilerden yararlanarak insanların çevreleri ile etkileşim noktalarına müdahale eden bir meslek”* olarak tanımlanmaktadır (Duyan,2014). Bireyler farklı özellikleri nedeniyle toplumda çeşitli engellemeler ve sorunlarla karşılaşmaktadır. Sosyal hizmet toplumsal yapıdaki eşitsizlik ve adaletsizlik nedeniyle risk altında olan grupların güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda tanımlanan toplumda risk altında bulunan gruplar kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, LGBTİ bireyler, yoksullar gibi pek çok grubu ifade etmektedir (Duyan ve ark., 2008). Bu grupların toplumda dezavantajlı konumda olmasının sebebi sahip oldukları güçlerle ilişkilidir. Gücün yapısal boyutu yaş, engel, cinsiyet, ırk gibi kişinin kontrolü dışında sahip olduğu özellikler nedeniyle kaynaklara erişim, ideolojik varsayımlar ve engeller olarak ortaya çıkar ve toplumsal eşitsizliğe yol açar (Thompson,2016).

Toplumda kadın ve erkek olma ile ilgili yargılar, doğumdan başlayıp yaşamın tüm alanlarına doğru yayılmaktadır. Doğumda kız çocuk yerine erkek çocuk tercihi ile başlayan süreç, eğitimden sağlığa pek çok alanda kadınların yaşamını olumsuz etkilemektedir. Çocukluktan itibaren temel haklarından faydalanamayan kadınlar ihmal ve istismara maruz kalmakta, sosyal ve ekonomik hayata katılımları sınırlandırılmaktadır (Özateş, 2007). Kadınların maruz kaldıkları ayrımcılık geleneksel cinsiyet rolleri ile ilişkilidir. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri kadını annelik ve ev içi işlerden sorumlu tutmaktadır. Bu nedenle kız çocuklarının eğitime önem verilmemekte ve meslek edinmeleri desteklenmemektedir. Bu durum kadınların işgücü piyasasında erkeklerden daha az değer görmesine, kriz dönemlerinde daha önce işten çıkarılmasına ve daha düşük ücret karşılığında çalıştırılmasına yol açmaktadır (Aşkın, 2015). Yaşamını sürdürmek için başkalarına bağımlı, ekonomik gücü bulunmayan ve bu gücü elde etmek için gerekli donanımına sahip olmayan, sosyal çevresi ve destek ağları sınırlı olan kadınların risklere karşı savunmasız olması kaçınılmazdır.

Kadınların maruz kaldıkları bu ayrımcılık beraberinde kadın yoksulluğu kavramını da getirmektedir. Kadınların yoksullaşma olasılığı daha yüksek ve yoksulluğu yaşama biçimleri daha farklıdır. Yoksulluk sağlık durumunu, yaşam süresini, iyilik halini ve sosyal ilişkileri olumsuz etkileyen, depresyon ve umutsuzluk gibi sonuçları olan çok yönlü bir kavramdır. Yoksulluk ayrımcılık ve şiddet gibi pek çok toplumsal sorunun temelini oluşturur veya ona katkıda bulunur (Thompson, 2016). Bu nedenle kırılganlığı pekiştiren bir olgudur.

Kırılganlık düzeyinin yüksek olması kişinin tehlikelere karşı açık olduğunu ve olumsuz sonuçlardan etkilenme düzeyinin yüksek olduğunu ifade eder. Bu araştırma kapsamında sosyal yardım başvurusunda bulunan öğrenim ve gelir düzeyi düşük kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlıkları incelenmiştir. Kırılganlık konusunun koruyucu önleyici hizmet modelleri geliştirilebilmesi, olumsuz yaşam koşullarına sahip kadınların güçlendirilmesi, özgürleştirilmesi, iyilik hallerinin maksimize edilmesi ve kadınlara risklere karşı dayanıklılık kazandırılabilmesi için sosyal hizmet için önemli olduğu düşünülmektedir.

1.7. Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet (sex), eşeyli üreyen canlıların hepsinin sahip olduğu biyolojik bir özelliktir. Sperm ve yumurta hücrelerinin birleşmesi ile ortaya çıkan biyolojik cinsiyet temel olarak bireylerin 23. kromozom çiftinin XX veya XY olmasına bağlı olarak kazanılır. Kromozomal bir bozukluğun söz konusu olduğu durumlar dışında kadın (XX) ve erkek (XY) olmak üzere iki cinsiyet bulunmaktadır (Haviland ve ark., 2006).

Kadın ya da erkek olmak toplumsal ve kültürel yapı içinde biyolojik farklılaşmanın ötesinde bir anlam kazanmaktadır. Biyolojik cinsiyete bağlı olarak bireye toplum tarafından yüklenen rol, sorumluluk ve beklentilerin farklılaşması anlamına gelen “toplumsal cinsiyet (gender)” bireyin kadın veya erkek olması ile ilişkilendirilen psikososyal özelliklerini de içerir ve biyolojik cinsiyet temelinde şekillenir (Vargel Pehlivan, 2017).

Toplumsal cinsiyet kaynağını kültürel özelliklerden alan bir kavramdır. Bireyler toplumsallaşmanın bir parçası olarak toplumsal yapının kendilerine çizdiği sınırlara göre davranışlarını şekillendirmeyi öğrenmektedir. Toplumsal cinsiyet de toplumsal yapının çizdiği sınırlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun davranışları, rolleri, kişilik özellikleri cinsiyetlere göre kategorize etmesi, cinsiyeti statü belirleyici bir faktör haline getirmiştir (Saraç, 2013). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, toplumda egemen olan siyasi, kültürel ve ekonomik koşullardan etkilenen çok boyutlu bir kavramdır (Öngen ve Aytaç, 2013).

1.8. Toplumsal Cinsiyet Roller

Rol kavramı, örgütlü sosyal bir yapıda bireyin pozisyonunu, sorumluluklarını ve diğer insanlarla olan etkileşimini belirleyen kuralları belirlemektedir (Dökmen, 2010). Toplumsal cinsiyet rolü ise kadınların ve erkeklerin cinsiyete bağlı olarak farklılaşan rollerini tanımlar. Toplumsal cinsiyet rollerinin keskin sınırlarla birbirlerinden ayrılması toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını oluşturmaktadır. Toplumsallaşma

sürecinde edinilen öğrenilmiş kabuller, adaletsizliğin temelini oluşturmakta ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır (Bora, 2011).

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsallaşma sürecinde kazanılmaktadır. Kadın ya da erkek olarak dünyaya gelen bireyler zamanla toplumsallaşma sürecinin bir parçası olarak toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmektedir. Toplumsallaşma, kişinin kendi bilincine varması yani kendisini zaman ve mekânda bir nesne olarak algılaması ve eylemlerini yargılama yeteneği kazanması ile başlamaktadır (Haviland ve ark., 2006). Cinsiyet kimliğinin kazanılması ile birlikte çocuklar toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmektedir.

Kohlberg'e göre toplumsal cinsiyet kimliğinin kazanılması üç aşamalı bir süreçtir. İlk aşama çocuğun cinsiyetleri ayırt edebilmesidir. Yaklaşık 2 yaşındaki bir çocuk kendi cinsiyetini bilmesede kadın ve erkekleri ayırt edebilmektedir. İkinci aşama “cinsiyet kararlılığı” aşamasıdır. 3-4 yaşlarına geldiğinde kendi cinsiyetini öğrenmiştir. Bu evrede cinsiyet kimliği yeni oluşmuştur ve cinsiyet kalıcı bir özellik olarak görülmemektedir. Cinsiyet değişmezliği aşamasında ise cinsiyet kimliği tam olarak oluşmakta ve 5-6 yaşlarında bir çocuk cinsiyetini değişmez özelliklerinden biri olduğunun farkına varmaktadır (Dökmen, 2010).

Geleneksel toplumlarda cinsiyet kalıp yargılarına göre erkekler güçlü, mantıklı, çalışkan, katı gibi özelliklere sahip olmalı ve ev dışındaki sorumlulukları yerine getirmelidir. Kadınlar ise naif, kırılgan, hassas yapıda olmalı ve ev içindeki sorumlulukları yerine getirmelidir (Kıran, 2017). Bu geleneksel yaklaşım kadınların yetkinliklerinin geliştirilmesine, kaynak ve fırsatlara erişmelerine, hak ve özgürlüklerinden faydalanmalarına ve toplumsal yaşama katılmalarına olumsuz etkiler yapmaktadır.

Topuz ve Erkanlı (2016), “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın ve Erkeğe Atfedilen Anlamların Metafor Yöntemiyle Analizi” adlı çalışmalarında kadınların ve erkeklerin kendi cinsiyetleri ile ilgili kalıp yargılarını değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda kadın katılımcıların kadın kavramını “*kırılgan, ilgiye ve bakıma muhtaç,*

edilgen ve bağımlı, karmaşık ve anlaşılması zor, özgeci, mutluluk vermesi beklenen, çalışan ve sorumluluk sahibi ve yaşamın devamlılığını sağlayan” olarak tanımladıkları; erkek katılımcıların da erkek kavramını, “etken yöneten- yönlendiren, koruyucu-kollayıcı-sahiplenici, mücadeleci, ailesinin sorumluluğunu üstlenen, mantıkla hareket eden, duygularını göstermeyen, fiziksel güç kullanabilen, öngörülemez, başına buyruk, yüceltilen, ilgi isteyen ve bencil” olarak tanımladıkları görülmüştür (Topuz ve Erkanlı, 2016).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 2018 yılında yayınladığı Türkiye Aile Yapısı Araştırması’na göre kadınlar evde, yemek yapma, çamaşır ve bulaşık yıkama, basit dikiş, akşamları çay servisi, sofranın kurulup kaldırılması, evin temizlenmesi, yiyecek alışverişi ve ütü yapma görevlerini yerine getirirlerken; erkekler küçük bakım, onarım ve tamir, faturaların ödenmesi ve boya-badana işlerini yerini getirmektedirler. Ayrıca evdeki küçük çocuklara genellikle kadınlar bakım vermektedir. Yani kadınlardan çalışıyor olsa dahi ev içindeki geleneksel rolleri yerine getirmesi beklenmektedir.

Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri evin geçiminin sürdürülmesi için gelir elde etme görevini erkeğe yükler ve kadını bu konuda erkeğe bağımlı bir şekilde konumlandırır. Erkeğin işsiz olması, vefat etmesi, evi terk etmesi ya da kumar, alkol bağımlısı olması gibi nedenlerle eve gelir getirmemesi gibi durumlar karşısında kadının geleneksel sorumlulukları ağırlaşmaktadır. Kültürel olarak ailenin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olduğu halde sosyal yardım süreçlerinde kadınların erkeklerden daha fazla rol aldığı görülmektedir. Erkeklerin yardım almaktan utanması, bu durumu gurur meselesi yapması gibi nedenlerle ailenin ihtiyaçlarını karşılamak için yardım sağlama görevi kadınlar tarafından sürdürülmektedir (Kutlu,2015).

1.9. Kadınların Durumuna İlişkin Genel Çerçeve

Dünya Bankası verilerine göre 2018 yılında kadın nüfusu toplam nüfusun %49.585’ini oluşturmuştur (Dünya Bankası, 2019). Ancak dünya nüfusunun yarısını

oluşturan kadınlar, eğitim, sağlık, istihdam gibi pek çok alanda hak ihlalleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. 2019 yılında yayınlanan Eşitlik Ölçümü (Equal Measures) 2030 raporuna göre, mevcut çalışmalar ile dünyadaki hiçbir ülkede 2030 yılında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması mümkün değildir. Raporda Türkiye 149 ülke arasında 130. sırada yer almıştır. Bu bölümde Türkiye’de kadınların durumuna ilişkin istatistikler sunulmuştur.

Kadınların toplumsal yaşama katılımını sınırlayan, yaşamındaki kontrolünü azaltan önemli sorunlardan biri yoksulluktur. Yoksulluk, sadece kadınları etkileyen bir durum olmamakla birlikte, sağlık, eğitim ve güvenlik gibi temel haklara erişimi kısıtlayan ve dezavantajlı gruplar tarafından daha yoğun hissedilen bir olgudur. Kadınların yoksulluktan daha yoğun bir biçimde etkilenmesinin sebebi kültürel olarak kadının ev ile sınırlandırılması ve kadının ekonomik faaliyetlere katılımının kısıtlanmasıdır. Orta çağın soylu kesiminden zamanla orta ve alt sınıfa yayılan kadınların “narin” olduğu fikri kadınları ev eksenli bir yaşama mahkûm ederken, çalışma ve gelir elde etme hakkını erkeklere vermiştir (Bora, 2011). Kadınlar kendilerine yüklenen ev ile ilgili roller nedeniyle mesleği olsa dahi ev işlerinden ve çocuk ve yaşlı bakımından sorumlu kişidir. Ev için harcadığı emek karşılığında gelir elde etmemektedir. Buna rağmen resmî belgelerde ev kadını olmak işsiz olmak anlamına gelmemektedir (Şenol Cantek, 2006). Kadınların toplumda ayrımcılığa maruz kalması, eğitim olanaklarının sınırlandırılması, emek piyasasına ve karar alma süreçlerine sınırlı katılımları, mülkiyet sahibi olmaması gibi nedenler ve kadınların ailedeki çocuk, yaşlı veya hastaların bakımından sorumlu olması kadınların yoksulluğu erkeklerden farklı biçimde deneyimlemesine yol açmaktadır (Çamur Duyan, 2010). Kadınların yoksulluğu daha derin yaşaması, yoksullukla karşılaşma oranlarının daha yüksek olması ve kadın yoksulluğunun çok boyutlu olması nedeniyle “yoksulluğun kadınlaşması” terimi kullanılmaya başlanmıştır (Tire, 2017). Eğitim, istihdam gibi olanaklardan yoksun olmak kadınların yoksul olmasına neden olduğu gibi yoksulluk bu olanaklara erişimin engellenmesine ya da kısıtlanmasına yol açabilmektedir.

TÜİK verilerine göre 2019 yılında Türkiye nüfusunun %49,8'ini kadınlar oluşturmuştur. Nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan kadınların %8'i okuryazar değilken, erkeklerde bu oran %1,5'tir. Yani okuryazar olmayan her 5 kişiden 4'ü kadındır. Ancak yükseköğretim mezunu kadın oranı %14,5'e ulaşmıştır. 2008 yılından itibaren kadınların yüksek öğretime katılım oranları artış göstermektedir. En az bir öğrenim düzeyini tamamlayan kadınların oranı ise %83,6 olmuştur (TÜİK,2019).

Kadınların çalışma yaşamına katılımının artış göstermesinin yanında toplumsal cinsiyet rolleri bakımından kadın-erkek eşitliği yoktur. Kadınların istihdam oranı 2018 yılında erkeklerin istihdam oranının yarısından daha azdır. Aynı şekilde 2018 yılında yayınlanan Türkiye Aile Yapısı Araştırmasına göre kadınlar evde, yemek yapma, çamaşır ve bulaşık yıkama, basit dikiş, akşamları çay servisi, sofranın kurulup kaldırılması, evin temizlenmesi, yiyecek alışverişi ve ütü yapma görevlerini yerine getirirken erkekler küçük bakım, onarım ve tamir, faturaların ödenmesi ve boya-badana işlerini yerini getirmektedir. Ayrıca evdeki küçük çocuklara genellikle kadınlar bakım vermektedir. Yani kadınlardan çalışıyor olsa dahi geleneksel rolleri yerine getirmesi beklenmektedir.

Kadınların eşitsizliğe maruz kaldığı alanlardan biri de sağlıktır. Kadınlarda doğuşta beklenen yaşam süresi erkeklere göre daha uzun olduğu halde kadınların daha fazla sağlık sorunu yaşadığı ve yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu bilinmektedir. Kadınların sağlık hizmetlerinden faydalanmasını ya da maksimum sağlığa erişimleri, toplumda kadın ve erkeklerin güç ilişkileri bakımından eşit olmamalarından, kadınların üreme ile hastalıklara daha fazla yakalanmalarından, kadınların eğitim ve ücretli çalışma imkanlarını azaltan sosyal yapıdan ve kadınların şiddete maruz kalmasından ya da maruz kalma riski altında olmasından kaynaklanmaktadır (WHO, 2019). Kadınların sağlık açısından dezavantajlı olduğunun önemli kanıtlardan biri anne ölümleridir. Yapılan araştırmalar anne ölümlerinin büyük bir kısmının doğum öncesi bakım ve doğum sırasında sağlık hizmetlerine erişimin engellenmesinden kaynaklandığını yani önlenemez olduğunu ortaya koymaktadır (Demirgöz Bal, 2014). Üreme çağı bir insanın en sağlıklı olması gereken dönem olmasına rağmen Türkiye'de

2017 yılında anne ölüm oranı yüz bin canlı doğumda 14,6 olmuştur (Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 Haber Bülteni, 2018).

Hem bir halk sağlığı sorunu hem de bir insan hakkı ihlali olarak ortaya çıkan kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir diğer parçasıdır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre dünya çapında kadınların yaklaşık %35'inin fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. 2014 yılında yapılan aile içi şiddet araştırmasına göre Türkiye'de kadınların %36'sı fiziksel şiddete maruz kalmakta; %44'ü duygusal şiddete maruz kalmakta ve %12'si cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Aynı araştırma, erken yaşta evlenen genç kadınların yaşı daha büyük kadınlara göre şiddete daha sık maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca öğrenim düzeyi arttıkça şiddete maruz kalma oranının azaldığı fakat yüksek öğrenim gören kadınlar arasında dahi şiddet mağduru olanların oranının %21 seviyesinde olduğu görülmüştür (AÇSHB, 2020). Bunun yanında şiddete maruz kalma oranını etkileyen faktörlerden biri de refah düzeyidir. Düşük ve orta refah seviyesinde olan kadınların şiddete maruz kalma oranlarının yüksek refah seviyesindeki kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yüksel Kaptanoğlu ve Çavlin, 2014).

Verilen istatistiklere ek olarak Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi tarafından yapılan Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2019)'na göre kadınların toplumda yaşadığı en büyük sorunun %60 oranı ile şiddet olduğu görülmüştür. Araştırmada işsizlik %11 ile ikinci sırada yer almıştır. Şiddet ve işsizliği, eğitimsizlik (%8), kadın-erkek eşitsizliği (%8), aile baskısı (%4), sokakta baskı ve taciz (%3), çevre ve mahalle baskısı (%3) ve diğer sorunlar (%3) izlemiştir (O'Neil ve Çarkoğlu, 2019).

Kadınlar ile ilgili genel duruma bakıldığında; kadınların eğitim, sağlık, istihdam gibi pek çok alanda hak ihlalleri ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Kadınların maruz kaldığı hak ihlallerinin ayrımcılığın ve eşitsizliğin önüne geçmek için bazı yasal düzenlemeler ve sözleşmeler mevcuttur. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi özel olarak kadın

haklarını düzenlemeye ve kadını korumaya yöneliktir (Parlak Börü, 2017). Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10. maddesi ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 2. maddesi kadın ve erkeklerin eşit olduğunu ve cinsiyetin haklara erişimin önünde bir engel olmadığını kabul eder.

1.10. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmaya ilişkin kuramsal çerçeve sunulmuştur. Psikolojik kırılabilirliğin kişinin kendisi ile ilgili işlevsel olmayan düşünceleri nedeniyle oluşması ve başarı ve sosyal onaya bağımlılığa dayanması; sosyal kırılabilirliğin da kişilik ve bilişsel süreçlerle ilişkili olması nedeniyle Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramından faydalanılmıştır.

1.11. Sosyal Öğrenme Kuramı

Albert Bandura'nın dayanan "Sosyal Öğrenme Teorisine göre öğrenme sosyal bağlamda gerçekleşen bilişsel bir süreç olup davranış ile bunun sonuçlarının gözlenmesiyle ve davranışta gözlemlenebilir bir değişiklik olmadan da gerçekleşebilir. Bu sebeple pekiştirme öğrenmede bir parametre olmakla birlikte öğrenmede rol oynayan tek faktör değildir (Özdel, 2015). Sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler deneyimlerinin yanı sıra gözlem ve model alma yolu ile de yeni davranışlar kazanmaktadır. Bireyler çevrelerindeki diğer insanların davranışlarını gözlemleyerek davranışı ve sonuçları değerlendirmekte ve olumlu olduğunu düşündükleri davranışları taklit etmektedirler. Bu nedenle sosyal öğrenme yeni davranışlar edinilmesinde, toplumsallaşma sürecinin açıklanmasında ve davranışın kuşaklar arası aktarımının açıklanmasında önemli bir yere sahiptir. Dilin öğrenilmesi, toplumsal ve ahlaki kuralların nesiller arası aktarımı sosyal öğrenme sonucunda gerçekleşmektedir (Aslan ve Özgün,2018).

Bandura, Sosyal Öğrenme Teorisi'ni çocukların saldırgan davranışları nasıl öğrendiklerini araştırdığı deneyine dayandırmaktadır. Deneye katılan çocuklara, yetişkin bir modelin, büyük plastik bir bebeğe vurduğu ve tekme attığı bir video izletilmiştir. Daha sonra deneye katılan çocuklar üç gruba ayrılmış ilk gruptaki çocuklara model yetişkinin plastik bebeğe davranışlarından ötürü cezalandırıldığı, ikinci gruptakilere yetişkinin davranışından ötürü ödüllendirildiği ve üçüncü gruptakilere ise modelin davranışının görmezden gelindiği gösterilmiştir. Her üç gruptaki çocuk da modelin şiddet uyguladığı plastik bebek ile karşı karşıya bırakıldıklarında, model yetişkinin cezalandırıldığını gören çocukların, diğer iki grup çocuğa nazaran plastik bebeğe karşı en az saldırgan davranışları sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bandura'nın çalışmalarından çıkan sonuç bireylerin çevrelerini gözlemleyerek ve model alarak duygu, düşünceler ve davranışları öğrenmekte ve sergilemekte olduklarıdır (Boyle ve ark., 2006). Ancak deneyin ikinci kısmında tüm çocuklara yetişkin modele benzer davranışlar sergilemeleri halinde meyve suyu ve renkli çıkartmalar verileceği söylenmiştir. Bu aşamada bütün çocuklar bebeğe saldırgan davranışlarda bulunmuşlardır. Bu durum, cezaların davranışın öğrenilmesini engellemediğini yalnızca davranışın yapılmasını engellediğini ortaya koymuştur. Yani bir davranışın uygun ortam ve pekiştireçler olmadığında yapılmıyor olması davranışın öğrenilmediğini göstermez (Aslan ve Özgün, 2018).

1.12. Sosyal Öğrenme ile İlgili Temel Kavramlar

Bu bölümde sosyal öğrenme ile ilgili temel kavramlar kısaca açıklanmıştır.

1.12.1. Karşılıklı Nedensellik

Bireyin davranışları çevresel faktörler ile bireysel faktörlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Yani davranış sadece bireysel faktörlerle ya da sadece çevresel faktörler ile açıklanamaz. Davranışlar bireyin içinde bulunduğu çevreden hem etkilenir hem de davranışlar çevreyi etkiler. Bandura (1989), bu durumu “karşılıklı

nedensellik” olarak kavramsallaştırmıştır. Sosyal etkiler bireyin bilişsel yeteneklerini, duygusal tepkilerini, inançlarını ve beklentilerini şekillendirmede etkilidir. Ancak sosyal etkiden tüm bireyler eşit ve değişmez bir biçimde etkilenmez. Bireylerin verdiği tepkiler yaş, cinsiyet, etnik kimlik, roller ve statü gibi özelliklerine göre değişkenlik gösterir (Bandura, 1989).

1.12.2. Sembolleştirme Kapasitesi

İnsanlar çevrelerini sembolleştirme yoluyla algılar ve düzenler. Bir davranışın anlamlandırılması, düzenlenmesi ve sürdürülmesi sembolleştirme kapasitesi ile gerçekleşir. Bireyin geçmiş yaşantılarını sembolleştirmesi gelecekte yaşaması muhtemel olaylar hakkında öngörü sahibi olmasını sağlar. Deneyimler semboller yolu ile davranışa ve gerçekliğe anlam yükler. Semboller sorun çözme için gerekli bilgi ve becerilerin bilişsel olarak değerlendirilip anlamlı ise sürdürülmesini sağlar. Sembolize kapasitesi sayesinde birey daha önce gerçekleşmemiş bir olayı hayali olarak canlandırabilir (Bandura, 1989).

1.12.3. Dolaylı Öğrenme Kapasitesi

Dolaylı öğrenme kapasitesi bireyin başka insanların deneyimlerinden edindikleri bilgiler yoluyla davranışlarını şekillendirmesidir. Bu sayede birey, başka insanların davranışlarının olumlu ve olumsuz sonuçlarından faydalananarak kendi davranışlarına yön verebilir (Bandura, 1999).

1.12.4. Öz Düzenleme Kapasitesi

Öz düzenleme kapasitesi kişilerin davranışlarına yön verebilme, kendi değerleri ve istekleri doğrultusunda karar alabilme yeteneğini ifade eder. Öz düzenleme kapasitesi yüksek olan kişiler davranışlarını kendi isteklerine göre şekillendirme eğilimindeyken, öz düzenleme kapasitesi düşük olan bireyler kendi isteklerini göz ardı

ederek içinde bulunduğu duruma en uygun davranışta bulunma eğilimindedir (Bandura, 1999).

1.12.5. Kendini Yargılama Kapasitesi

Bireyler kendi davranışlarını değerlendirirken çevreden kendilerine yönlendirilen değerlendirme yargılarından farklı bir değerlendirme yaparlar. Öz yargılamada kişinin deneyimleri önemli bir yer tutar. Geçmişte başarı veya başarısızlıkla sonuçlanan olaylar kişinin devam eden davranışları için bir değerlendirme ölçütü haline gelir. Bireyler düşüncelerinin gerçeğe uygunluğuna göre bir yargıya ulaşır. Davranışın sonucu beklenti ile uyumlu olduğunda birey düşüncesinin olumlu olduğunu kabul eder. Ancak davranışın sonucunda oluşan tablo bireyin kendisi ile ilgili işlevsel olmayan düşüncelere sahip olmasına neden olur. Olumsuz ve yanlış düşüncelere dayanan güçlü davranışlar olumsuz sosyal etkilere yol açabilir (Bandura, 1999).

1.12.6. Öz Yeterlik

Bir sorunun çözümü veya başarı ile sonuçlanması için sahip olunan bilgi ve beceriler çok önemlidir. Ancak bireyin bu durumun üstesinden gelebileceğine dair inançları da sonucu büyük ölçüde etkiler. Öz yeterlik, kişinin sahip olduğu bilgi ve becerileri içinde bulunduğu duruma göre şekillendirebilmesi için gereklidir. Öz yeterlik bir sonuca ulaşmaya inançtan ziyade o sonuca ulaşmak için gerekli davranışın gösterilebileceğine olan inançtır (Maddux, 2012). Olumsuz sonuçlara odaklanan ve başarılı olamayacağına odaklanan kişiler, zorluklar mücadele etmekten kaçınma eğilimi gösterir. Öz yeterlik düzeyi düşük olan kişiler kendilerine daha düşük hedefler belirler ve hedeflerine ulaşamayacaklarına yönelik yoğun bir inanca sahip oldukları için yeterli çaba göstermezler. Bu nedenle benzer şartlar altında benzer engellerle karşılaşan bireylerin öz yeterlik seviyesine bağlı olarak farklı sonuçlar almaları olasıdır (Bandura, 1999).

1.13. Sosyal Öğrenme ile Kırılganlık Arasındaki İlişki

Sosyal öğrenme kuramının önemli kavramlarından biri “algılanan öz yeterlilik” kavramıdır. Algılanan öz yeterlilik kavramı bireyin karşılaştığı durumlar karşısında başarılı olamayacağına ilişkin kendi değerlendirmesidir. Bireyin öz yeterlilik algıları, bireyin kendi başarılı ya da başarısız deneyimleri, çevresindeki diğer insanların başarılı ya da başarısız deneyimleri, çevresindeki insanların bireyin başarılı olup olamayacağına ilişkin değerlendirmeleri doğrultusunda söyledikleri ve bireyin psikolojik durumundan etkilenmektedir. Algılanan öz yeterlilik seviyesi yüksek olan bireyler yeni deneyimlere açık, sorunlara karşı dirençlidir (Senemoğlu,2018).

Bireyin algılanan öz yeterliliğinin düşük olması karşılaştığı ya da karşılaşma olasılığı olan olumsuz durumların veya risklerin üstesinden gelemeyeceğine inanması anlamına gelir. Bu durum bireyin kaygılı ve stresli olmasına yol açar (Özdemir, 2008). Öz yeterliliğin en önemli kaynağı kişisel deneyimlerdir. Bu nedenle başarısız deneyimler öz yeterlilik seviyesinin düşmesine sebep olabilir. Bu durumun, benlik değerinin başarıya ve başkalarının onayına bağımlı hale gelmesini ifade eden psikolojik kırılganlık seviyesini artırdığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra sosyal kırılganlık da bireyin bilişsel süreçleri ile ilişkilidir. Sosyal kırılganlığın bileşenlerinden olan kolay inanırlık, bireyin düşüncelerinden ve inançlarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bireyin toplumsallaşma sürecinde edindiği yanlış öğrenmelerin sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Bunlara ek olarak kırılganlık dayanıklılığın olmaması halinde ortaya çıkan bir durumdur. Dayanıklılık öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir özelliktir (Buz ve Genç, 2019). Dolayısıyla kırılganlığın düzeyi dayanıklılığın öğrenilmesi yolu ile azaltılabilir. Ayrıca Kardam ve Yüksel (2004), “Kadınların Yoksulluğu Yaşama Biçimleri: Yapabilirlik ve Yapabilirlikten Yoksunluk” adlı çalışmalarında görüşme yaptıkları kadınlardan motivasyon ve destek sağlayan unsurlara sahip olan kadınların koşullarını iyileştirmek için daha fazla mücadele ettiği ve buna bağlı olarak başarı elde ettiklerini bulmuşlardır. Aynı araştırmada sosyal destek ve motivasyona sahip olmayan kadınların ise fiziksel ve ruhsal sağlıklarının bozulduğunu, intihara meyilli

hale geldiklerini bulmuşlardır (Kardam ve Yüksel, 2004). Bu nedenle çevresel şartların yanı sıra kadınları kırılganlığa iten kişisel faktörlerin de olduğu düşünülmektedir. Kadınların kapasitelerinin geliştirilmesinin ve yapabilirliklerinin artırılmasının yanında olumlu değişimi motive eden içsel kaynaklarının sosyal öğrenme ile geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca birey, toplumsal cinsiyet rollerini çocukluktan itibaren edinir. Sosyal öğrenme kuramına göre birey gözlemler ve çevresindeki modellerden edindiği bilgi ile toplumsal cinsiyet rollerini öğrenir. Cinsiyetine uygun davranışları pekiştirilir, uygun olmayan davranışları sonlandırılır. Bu sayede toplumsal cinsiyet rolleri kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Sosyal öğrenme kuramında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerin belirgin olduğu ve bunlara uyma konusunda katı kuralları olan topluluklarda bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini kendisinden beklendiği şekilde yerine getirme olasılığı daha yüksektir (Dökmen, 2010). Bu nedenle kadınların gelişimsel kapasitelerini sınırlandıran, eğitim almalarını engelleyen, çocuk yaşta evlendirilmelerine yol açan, onları çalışma yaşamından uzaklaştırıp eve bağımlı olmalarına yol açan önemli bir faktör geleneksel toplumsal yapıdır. Kadınların çalışmasının, okula gitmesinin vb. onay görmediği, çevresindeki kadınların çoğunun erken yaşta evlendiği, yoksulluk içinde büyümüş ve evlendikten sonra da hayatı aynı şekilde devam etmiş kadınların içinde bulunduğu durumu kabullenmesi ve değiştirmek için mücadele etmemesi de yine kuşaktan kuşağa aktarılan bir süreçtir. Bu durum kadınlarının seçim yapma olasılıklarını ve kaynaklarını sınırlandırmakta ve kadınları risklere karşı savunmasız hale getirmektedir.

1.14. Özgünlüğün Belirlenmesi

Bu araştırma, yetişkin kadınlarda psikolojik ve sosyal kırılganlığın düzeyini belirlemek, bazı sosyo-demografik değişkenler ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların psikolojik ve sosyal kırılganlık ile ilişkisini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Literatürde cinsiyet kırılganlık düzeyini etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak ele alınmaktadır. Ancak diğer sosyo-demografik değişkenlerin

ve kadınların toplumsal cinsiyet tutumlarının psikolojik ve sosyal kırılabilirlik düzeyine etkisi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

1.14.1. Sosyal Kırılabilirlik ile İlgili Araştırmalar

Sarıçam (2015), Sosyal Kırılabilirlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlamış ve geçerlilik güvenilirlik çalışması için 661 üniversite öğrencisine Sosyal Kırılabilirlik Ölçeği'nin uyum çalışması için Psikolojik Kırılabilirlik Ölçeğini uygulamış ve sosyal kırılabilirlik ve psikolojik kırılabilirliğin pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuştur. Yani sosyal kırılabilirlik düzeyi arttıkça psikolojik kırılabilirlik düzeyi de artmaktadır. Araştırma sonucunda Türkçe formun geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ortaya konulmuştur (Sarıçam,2015).

Yeşilkanat (2018), “Aleksimiti, Duygusal Denge ve Depresyonun Kırılabilirliğe Etkisinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde aleksimiti, duygusal denge, depresyon ve kırılabilirlik arasındaki ilişkiyi ve bazı sosyo-demografik bazı değişkenlerin kırılabilirliğe etkisini incelemiştir. Yaş aralığı 18-68 arası olan örneklem 390 kişiden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında kişisel bilgi formu, Beck Depresyon Ölçeği, A Aleksimiti Ölçeği, Büyük Beş Kişilik-50 Türkçe Formu, Duygusal Dengelilik Faktörü Soruları, Sosyal Kırılabilirlik Ölçeği ve Psikolojik Kırılabilirlik Ölçeği uygulamış ve aleksimiti, duygusal denge ve depresyonun psikolojik ve sosyal kırılabilirlik ile anlamlı ilişkileri olduğunu,; aleksimiti, depresyon ve duygusal denge puanları ortalamasının üstünde olan bireylerin kırılabilirlik düzeylerinin de ortalamadan yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Yeşilkanat, 2018).

Boylu, Günay ve Ersoy (2018), “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kırılabilirlikleri ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı makale kapsamında, 400 üniversite öğrencisine Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, Sosyal Kırılabilirlik Ölçeği ve demografik bilgi formu uygulamıştır. Araştırma sonucunda benlik saygısı ile sosyal kırılabilirlik arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu; benlik saygısı arttıkça sosyal kırılabilirlik düzeyinin azaldığını tespit etmişlerdir (Boylu ve ark. 2018).

1.14.2. Psikolojik Kırılgnlık ile İlgili Araştırmalar

Akdeniz (2018), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğrenilmiş Güçlölük ve Psikolojik Kırılgnlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı doktora tezinde 2016-2017 zaman aralığında Türkiye’de farklı illerde çalışmakta olan 982 beden eğitimi öğretmenine Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlölük Ölçeği uygulamış, araştırma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin orta düzeyde psikolojik kırılgnlığa ve yüksek düzeyde öğrenilmiş güçlölüğe sahip olduğunu bulmuştur. Ayrıca öğrenilmiş güçlölük arttıkça psikolojik kırılgnlık düzeyinin azaldığını ortaya koymuştur.

Ekşi ve ark. (2017), “Öğretmen Adaylarında Kendini Sansürleme, Psikolojik Kırılgnlık ve Koşullu Öz Değer” adlı makale kapsamında toplam 366 üniversite öğrencisine Kendini Sansürleme Ölçeği, Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği ve Koşullu Öz Değer ölçeği uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kendilerini sansürleme ve psikolojik kırılgnlıkları arasında orta derecede pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu; kendini sansürleme ve koşullu öz değer arasında ise düşük derecede pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu bulmuşlardır (Ekşi ve ark. 2017).

Sarıçalı ve Satıcı (2017), “Bilinçli Farkındalık ile Psikolojik Kırılgnlık İlişkisinde Utangaçlığın Aracı Rolü” adlı makalelerinde, psikolojik kırılgnlık ile bilinçli farkındalık arasındaki ilişkiye utangaçlığın etkisini araştırmışlardır. 299 üniversite öğrencisine Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği ve Gözden Geçirilmiş Cheek ve Buss Utangaçlık Ölçeği uygulayarak bilinçli farkındalık arttıkça utangaçlık ve psikolojik kırılgnlığın azaldığı sonucuna ulaşmışlardır (Sarıçalı ve Satıcı, 2017).

Sarıçalı (2018), “Üniversite Öğrencilerinde Olumlu Mizah Kullanımı ile Özgünlük İlişkisinde Esnekliğin ve Psikolojik Kırılgnlığın Aracılığı: Karma Desen Araştırma” adlı tezinde 660 üniversite öğrencisine Özgünlük Ölçeği Kırsa Formu, Bilişsel Esneklik Ölçeği, Psikolojik İncinebilirlik Ölçeği, Mizah Tarzları Ölçeği ve kişisel bilgi formu uygulamış, ardından örneklem içinden gönüllü olan 11 öğrenci ile

yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmıştır. Araştırmanın sonucunda olumlu mizah kullanımının doğrudan ve bilişsel esneklik ve psikolojik kırılganlığın etkisi ile dolaylı olarak özgünlüğe katkı sağladığı bulunmuştur (Sarıçalı, 2018).

Arslan (2019), “Psikoloji ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü Öğrencilerinin Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Psikolojik Kırılganlık/İncinebilirlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı tezinde 258 üniversite öğrencisinden Kişisel Bilgi Formu, Psikolojik Kırılganlık Ölçeği ve Young Şema Ölçeği Kısa Form-3’ü kullanarak veri toplamıştır. Araştırma sonucunda erken dönem uyumsuz şemalar ile psikolojik kırılganlık arasındaki ilişkinin anlamlı olduğunu bulmuştur (Arslan, 2019).

Bayraktar (2019), “Antrenörlerin Sosyal İyi Oluş Düzeylerinin Psikolojik Kırılganlığa Olan Etkisi” adlı tezinde 450 antrenörden Psikolojik Kırılganlık Ölçeği, Sosyal İyi Oluş Ölçeği ve Kişisel bilgi formu kullanarak veri toplamıştır. Araştırma sonucunda psikolojik kırılganlık ile sosyal iyi oluş arasında negatif yönlü zayıf ilişki bulunduğunu tespit etmiştir (Bayraktar, 2019).

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde “Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örneklem Seçimi”, “Araştırmanın Modeli”, “Veri Toplama Yöntemi ve Aracı”, “Anket Formu”, “Anket Formunun Uygulanması”, “Verilerin Analizi”, “Araştırmanın Problemi”, “Araştırmanın Amaçları”, “Araştırmanın Sınırlılıkları” ve “Araştırmanın Varsayımları” başlıkları verilmiştir.

2.1. Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örneklem Seçimi

Bu araştırmanın evrenini Ankara’da yaşayan ve sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan 18-65 yaş aralığındaki kadınlar oluşturmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’ndan 05.11.2019-31.01.2020 tarihleri arasında Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerindeki sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan kadınlar ile görüşme yapmak için izin alınmıştır. Buna göre görüşme tarihlerinde kuruluşlara başvuru yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan kadınlar ile görüşme yapılmıştır. Örnekleme dahil olma kriterleri şu şekilde belirlemiştir:

- 5 Kasım 2019-31 Ocak 2020 tarihleri arasında Ankara’daki sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapmış olmak,
- 18-65 yaş aralığında olmak
- Kadın olmak
- Araştırma kapsamında sorulan sorulara cevap verebilecek zihinsel yeterliliğe sahip olmak
- Araştırmaya katılım için şahsen onay verebilecek durumda olmak
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak.

Belirlenen kriterlere sahip olmayan kişiler araştırmaya dahil edilmeyecektir. Örneklem dahil olmama kriterleri aşağıdaki gibidir:

- 5 Kasım 2019-31 Ocak 2020 tarihleri dışında başvuru yapmış olmak,
- 18 yaşından küçük olmak,
- 65 yaşından büyük olmak
- Erkek olmak,
- Araştırma kapsamında sorulan sorulara cevap verebilecek bilişsel yeterliliğe sahip olmamak,
- Araştırmaya katılım için şahsen onay veremeyecek olmak,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmamak,

Ayrıca soru formunun Türkçe olması ve göç deneyiminin psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarını etkileyeceği düşüncesi nedeniyle yabancı uyruklu müracaatçılar kapsam dışında bırakılmıştır.

Kuruluşlara başvuru yapacak kadın müracaatçı sayısının önceden belirlenmesi mümkün olmadığı için örneklem sayısı evrenin tam olarak bilinmediği durumlarda kullanılan hesaplama yöntemi ile %95 güven aralığında ve %5 hata payı bırakılarak hesaplanmıştır. Buna göre evreni temsil gücü olan örneklem sayısı 384 olarak bulunmuştur. Kullanılan formül aşağıda verilmiştir (Yıldız, 2017):

$$n = \frac{p \cdot q \cdot t^2}{d^2}$$

n: Örneklem sayısı

p: Olayın görülme oranı= 0,5 alındı.

q: $1-p=0,5$

t: Teorik dağılım tablosunda %95 güven düzeyinde kabul edilen t değeri= 1,96

d: Kabul edilecek örneklem hatası= 0,05 olarak alındı.

Araştırma kapsamında 394 kişi ile görüşülmüştür. Kuruluşlara başvuru yapan müracaatçı sayısının farklılık göstermesi, kuruluşların fiziki yapısının görüşmeler için uygun ortam sağlama bakımından farklılık göstermesi ve araştırma süresinin kısıtlı olması sebebiyle yapılan görüşme sayıları kuruluşlar arası farklılık göstermektedir. Hedeflenen görüşme sayısına ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

2.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada yaş, öğrenim düzeyi, gelir düzeyi, çalışma durumu, medeni durumu, varsa eşin öğrenim düzeyi ve çalışma durumu, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı, ilk evlenme yaşı ve ilk çocuk sahibi olma yaşı, engel ve hastalık durumu, bakım sorumluluğu, şiddet, baskı ve ayrımcılık deneyimleri, aile üyelerinden birinin kaybı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değişkenlerinin kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerine etkisini ortaya koymak için nicel araştırma deseni kullanılmıştır.

Bu araştırma kesitsel tarama araştırmasıdır. Tarama araştırmaları, büyük grupların soruların cevaplarını önceden belirlenmiş seçenekler arasından seçtiği ve var olan durumu betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Tarama araştırmalarının türlerinden biri olan kesitsel tarama araştırmalarında değişkenler tek seferde ölçülerek elde edilen bulgularla durum betimlenir. Bu araştırma türünde farklı özelliklere sahip kişilerden oluşan büyük örneklem seçilir (Büyüköztürk ve ark., 2016).

2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırmada kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerine ve bunlara etki eden değişkenlere ilişkin verilerin toplanması için anket yöntemi kullanılmıştır. Uygulanan soru formu kişisel bilgi formu, Psikolojik Kırılganlık Ölçeği, Sosyal Kırılganlık Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümde soru formunun hazırlanması, uygulanması ve soru formunun geçerlilik ve güvenilirlik testlerinin uygulanmasına ilişkin bilgiler verilmiştir.

2.3.1. Soru Formu

Araştırma verileri Ek 1’de verilen soru formu kullanılarak toplanmıştır. Dört bölümden oluşan soru formunun ilk bölümüne katılımcılara ilişkin tanıtıcı bilgileri içeren kişisel bilgi formu bulunmaktadır. Bu form literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler ışığında psikolojik ve sosyal kırılganlığı etkilemesi beklenen değişkenleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kadınların yaş, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, meslek, gelir düzeyi, medeni durumu; varsa eşinin öğrenim düzeyi ve çalışma durumu; çocuk sahibi olma ve çocuk sayısı; ilk evlilik ve çocuk sahibi olma yaşı; kronik hastalıklar ve engel durumu, hamilelik, aile üyelerinin kaybı, bakım sorumluluğu, yaşadığı konutun şartlarına ve sosyo-ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmesi, hizmet ve olanaklara erişimin kolaylığı ile baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimlerine yönelik bilgi almaya yönelik 28 sorudan oluşmaktadır.

Kullanılan soru formunun ikinci bölümünde psikolojik kırılganlık ölçeği bulunmaktadır. Psikolojik kırılganlık ölçeği, 1999 yılında Sinclair ve Wallston tarafından yetişkinlerin psikolojik kırılganlık düzeyini ölçmeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçek 5’li Likert tipi ve 6 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanan soru bulunmamaktadır. Bu nedenle alınabilecek en düşük puan 6 en yüksek puan ise 30’dur (Sinclair ve Wallston, 1999). Ölçeğin Türkçeye uyarlama ve Türkçe

formun geçerlilik güvenilirlik çalışması 2011 yılında Akın ve Eker tarafından yapılmıştır. 371 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının 0,75'dir. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının 0,26 ile 0,44 arasında değişmektedir (Akın ve Eker, 2011). Bu araştırmada toplanan verilere göre ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,650'dir.

Soru formunun üçüncü bölümünde Sosyal Kırılganlık Ölçeği bulunmaktadır. Pinsker, Stone, Pachana ve Greenspan tarafından 2006 yılında geliştirilen ölçek, sosyal kırılganlık ve sosyal istismara açık olma durumunu değerlendirmeye yönelik 15 maddelik 5'li likert tipi bir ölçektir. Alt boyutları aldatılabilirlik ve kolay kandırılmayı içermektedir. Ölçeğin ilk sekiz sorusu aldatılabilirlik alt boyutunu, dokuzuncu sorudan itibaren ise kolay inanırılık alt boyutunu ifade etmektedir. Ölçekte "1" puan hiçbir zaman, "2" puan nadiren, "3" puan bazı zamanlar, "4" puan sık sık, "5" puan ise her zaman olarak kodlanmıştır. Ölçekte ters puanlanan soru bulunmamakta ve alınan en düşük puan 15, en yüksek puan ise 75'tir. Puan yükseldikçe sosyal kırılganlık düzeyi yükselmektedir. Ölçeğin yapı geçerliliği 366 yaşlı birey ile yapılan çalışmada değerlendirilmiş daha sonra ise doğrulayıcı faktör analizi için 129 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Pinsker ve ark. ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının ölçek için 0,90 olduğunu bulmuştur. Buna ek olarak aldatılabilirlik alt boyutu için Cronbach Alfa değerinin 0,85; kolay inanma alt boyutu için ise 0,86 olduğu bulunmuştur. Araştırmaların sonucunda bu ölçeğin yaşlılar ve üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ortaya çıkmıştır (Pinsker ve ark, 2006). Ölçeğin Türkçeye uyarlama ve Türkçe formun geçerlilik güvenilirlik çalışması Sarıçam (2014) tarafından yapılmıştır. Ölçek, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan toplam 661 öğrenciye uygulanmıştır. Uyum geçerliği için Psikolojik Kırılganlık ölçeği kullanılan Sosyal Güvenlik ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları ölçek için 0,94; aldatılabilirlik alt boyutu için 0,87 ve kolay inanırılık alt boyutu için 0,93 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır (Sarıçam, 2015). Bu araştırma için ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik kat sayısının 0,755 olduğu bulunmuştur.

Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının aldatılabilirlik alt boyutu için 0,382; kolay inanırlık alt boyutu için ise 0,796 olduğu görülmüştür. Aldatılabilirlik alt boyutu için bulunan değer bu alt boyuta ilişkin soruların araştırma örneklemini için güvenilir olmadığını ortaya koymaktadır. Ölçekte aldatılabilirlik alt boyutuna ilişkin sorular çoğunlukla para harcama ile ilgilidir. Araştırmanın örneklemini ise sosyal hizmet merkezine sosyal yardım almak için başvuru yapan yoksul kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların çoğunun ekonomik özgürlüğe sahip olmaması ve elde ettikleri gelirin düşük olması sebebiyle para harcama ile ilgili olan aldatılabilirlik alt boyutunda sorulara verdikleri cevapların tutarsızlık gösterdiği düşünülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar genellikle ellerine geçen sınırlı miktarda parayı ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıklarını, gereksiz harcamalara ayıracak paraları olmadığını ifade etmişlerdir.

Soru formunun dördüncü bölümü ise Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden oluşmaktadır. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, 2011 yılında Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmektir. Ölçekten alınan puanın 95 ve üzerinde olması katılımcının eşitlikçi tutuma sahip olduğunu; 95'ten düşük olması ise geleneksel tutuma sahip olduğunu ifade eder. Ölçek eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü ile ilgili beş boyut ve toplam 38 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç güvenlik katsayısının 0.92 olduğu ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu araştırma için ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,900 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,378; kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,699; evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,694; evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,786; geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,786 ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutunda 0,765 olduğu hesaplanmıştır.

2.3.2. Soru Formunun Uygulanması

Araştırma kapsamında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan alınan izinle, Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerinde bulunan sosyal hizmet merkezlerine gidilmiştir. Kuruluşların müdür veya müdür yardımcıları ile görüşülüp onayları alındıktan sonra görüşmelere başlanmıştır. Araştırma boyunca kuruluşların başvuru birimine gelen kadın müracaatçılara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olanlara soru formu uygulanmıştır. Soru formuna başlamadan önce katılımcılara aydınlatılmış onam formu okunmuş veya açıklanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve tüm sorular araştırmacı tarafından sorulmuştur. İhtiyaç duyulması halinde sorular ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Fiziksel şartları uygun olan kuruluşlarda görüşmeler ayrı bir odada gerçekleştirilmiştir. Ancak tüm kuruluşlar için bu imkân sağlanamamıştır.

Sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan müracaatçı sayısının farklılık göstermesi, kuruluşların araştırma için uygun ortama sahip olma durumunun farklılık göstermesi ve araştırma süresinin kısıtlı olması sebebiyle yapılan görüşme sayıları ilçeler arasında farklılık göstermektedir. Örneğin Gölbaşı Sosyal Hizmet Merkezine başvuru yapan müracaatçı sayısı diğer kuruluşlara göre daha az olması, müracaatçıların başvuru yapmak için köylerden gelmesi ve görüşme için ayıracakları zamanın ulaşım sorunu yaşayacaklarını düşündürmesi sebepleri ile kuruluşa bir gün gidilmiş ve dört görüşme yapılabilmektedir. Görüşme sayısını artırabilmek için daha uzun süre bu kuruluşa gidilmesi halinde araştırma izni süresinin aşılabacağı endişesi ile veriler başvuru sayısı daha fazla olan diğer kuruluşlardan toplanmıştır.

Araştırma sürecinde kuruluşların müracaatçı yoğunluğunun anlaşılabilmesi için 2019 yılında ve araştırma sürecinde yapılan başvuru sayılarına ilişkin bilgi alınmıştır. Kuruluşlara yapılan başvuru sayıları ve yapılan görüşme sayıları Çizelge 2.1.'de verilmiştir.

Çizelge 2.1 Sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan müracaatçı sayısı ve görüşme dağılımı

SHM	2019 yılında yapılan başvuru sayısı	Araştırma süresinde yapılan başvuru sayısı	Yapılan görüşme sayısı
Altındağ	2989	858	132
Etimesgut	1250	142	42
Gölbaşı	196	30	4
Keçiören	1268	176	82
Mamak	1488	307	87
Sincan	2272	349	47
Toplam	9463	1862	394

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS Statistics 22 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Shapiro Wilk testi uygulanmıştır. Test sonucunda p değerlerinin tümünün 0,05'ten küçük olduğu, yani verilerin normal dağılıma uygun olmadığı görülmüştür. Bu nedenle verilerin analizinde non-parametrik (parametrik olmayan) testler kullanılmıştır. İkili gruplanan değişkenlerin analizinde Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. İki'den fazla grubun olduğu durumlarda ise Kruskal Wallis uygulanmıştır. İki'den fazla grubun olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın söz konusu olması halinde farklılığa yol açan grupların belirlenmesi için ikişerli gruplar oluşturularak Mann-Whitney U testi ile analiz yapılmıştır. Ölçekler arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi için ise Spearman Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

2.5. Araştırmanın Problemi

Kırılганlık, bireylerin veya grupların olumsuz durumlara karşı önlem alamamalarını, olumsuz sonuçlarla ve bunların oluşturduğu olumsuz etkilerle baş edememelerini ifade eden bir durumdur (WHO, 2002). Günümüzde, tüm dünyada

kadınlar toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle hak ihlallerine maruz kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle eğitim, sağlık, istihdam gibi alanlarda hak ihlalleri ile karşılaşan kadınlar hem risklerle daha fazla karşılaşmakta hem de bu risklerle mücadele edebilecek imkanlara erişimde zorluk yaşamaktadır. Bireylerin ve grupların güçlendirilmesi ve dayanıklılık düzeylerinin artırılması için kırılganlığa yol açan risk faktörlerinin belirlenmesinin kadınlara yönelik sosyal politikaların geliştirilebilmesi için gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın problemi yetişkin kadınlarda psikolojik ve sosyal kırılganlığa yol açan değişkenlerin belirlenmesidir.

2.6. Araştırmanın Amaçları

Bu çalışmanın amacı 18-65 arasındaki yetişkin kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerini ve bunu etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu kapsamda yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, eşin yaşı, eşin öğrenim düzeyi, eşin çalışma durumu, ailedeki kişi sayısı, ilk evlilik yaşı, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı, hamilelik durumu, ilk hamilelik yaşı, kronik hastalık ve engel varlığı, bakım sorumluluğu, aile üyesi kaybı yaşama durumu, aylık gelir düzeyi, ekonomik şartlarına ilişkin değerlendirmesi, yaşadığı konuta ilişkin değerlendirmesi, yaşadığı çevrenin güvenliği ve yaşadığı çevrede hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğuna ilişkin sorular sorulmuştur. Buna ek olarak kadınların cinsiyet ve yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarının ve şiddete maruz kalmalarının psikolojik ve sosyal kırılganlığa etki etmesi beklendiğinden bu konular hakkında da bilgi alınmıştır. Son olarak psikolojik ve sosyal kırılganlığın kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile ilişkili olup olmadığı değerlendirilmiştir.

2.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ilindeki Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerinde bulunan sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan kadın müracaatçılar ile sınırlıdır. Bu nedenle diğer il ve ilçelere genellenemez. Araştırma gönüllülük esasına dayalı yürütüldüğü için araştırmaya katılmayı kabul eden

kadınların görüşleri ile sınırlıdır. Soru formunun Türkçe olması ve göç deneyiminin kırılganlık puanlarını etkileyeceği düşünüldüğü için araştırma Türk müracaatçılar ile sınırlıdır.

2.8. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan kadınların sorulara tarafsız ve içten cevap verdikleri ve görüşme sırasında başkalarından etkilenmedikleri varsayılmaktadır.
- Kullanılan veri toplama aracının araştırmanın amacına uygun bilgiler edinmek için yeterli olduğu varsayılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, “Kadınları Tanıtıcı Bilgiler”, “Kadınların Baskı, Ayrımcılık ve Şiddet Deneyimlerine İlişkin Bulgular”, “Kadınların Psikolojik Kırılganlık Düzeyi İle İlgili Bulgular”, “Kadınların Sosyal Kırılganlık Düzeyi İle İlgili Bulgular”, “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumlarına İlişkin Bulgular”, “Kadınlarda Psikolojik Kırılganlık ile Sosyal Kırılganlık İlişkisi”, “Kadınlarda Psikolojik Kırılganlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumları İlişkisi” ve “Kadınlarda Sosyal Kırılganlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumları İlişkisi” başlıkları altında açıklanmıştır.

3.1. Kadınları Tanıtıcı Bilgiler

Bu bölümde kadınların yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, medeni durumu, varsa eşine ilişkin bilgiler, ilk evlilik yaşı, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı, ilk hamilelik yaşı, hamilelik durumu, kronik hastalık ve engel durumları, bakım sorumluluğu, aylık gelir bilgisi ve ekonomik durumu ile yaşadığı evin şartlarına ilişkin algısı hakkında bilgi verilmiştir (Çizelge 3.1).

Araştırmaya katılanların tamamı kadındır. Kadınların yaşları 18 ile 65 yaş arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 36,3’tür. Kadınların %11,9’u 18-25 yaş; 39,8’i 26-35 yaş; 32,2’si 36-45 yaş; %11, 4’ü 46-55 yaş, %4, 6’sı ise 56-65 yaş aralığındadır.

Kadınların çoğu (%43,4) ilkokul mezunudur. Ortaokul mezunu olanların oranı %22,1; lise mezunu olanların oranı ise %11,7’dir. Okula gitmediği halde okuryazar olanların oranı %4, 3 iken okuryazar olmayan grubun %10,9’unu oluşturmaktadır. Üniversiteden mezun veya eğitimine devam eden 30 kişi (%7,6) bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların %94,2'si çalışmamaktadır. Çalışanlar da genellikle ev temizliği gibi geçici ve güvencesiz işlerde çalıştıklarını ifade etmiştir. Araştırma kapsamındaki kadınların %59,1'i evlidir. Grubun %2,3'ü hiç evlenmemiş; %34,3'ü boşanmış ve %4,3'ünün eşi vefat etmiştir. Evli kadınların eşlerinin yaşları 20 ile 67 aralığındadır. Eşlerin yaş ortalamasının 39,9 olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların eşleri genellikle düşük eğitim seviyesine sahiptir. Önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim alanların toplam oranı %7,2'dir. Eşlerin çoğu (%48, 9) ilkokul; %23,2'si ortaokul; %12,9'u ise lise mezunudur. Eğitim sistemine dahil olamamış ancak okuryazar olan eşlerin oranı %2,6 iken okuryazar olmayanların oranı %5,2'dir. Kadınların eşlerinin çalışma durumlarına bakıldığında; %61,4'ünün çalışmadığı görülmüştür. Bu sayıya engelli olanlar, emekli olanlar ve cezaevinde olanlar da dahildir.

Kadınların aileleri ortalama 3,9 kişiden oluşmaktadır. Çocuk sahibi olanların oranı %95,9'dur. Ortalama çocuk sayısının 2,5 olduğu bulunmuştur. Çocuk sayısı en fazla olan katılımcı 9 çocuğa sahiptir. Buna ek olarak veri toplama sürecinde hamile olan 10 kişi (%2,5) bulunmaktadır.

Kadınların ilk evlilik yaşları 12 ile 34 arasındadır. Ortalama ilk evlilik yaşı 18,9'dur. Evlendiğinde 18 yaşından küçük olan kadınların oranı %37,4'tür. Araştırmaya katılan kadınların çoğu (%34,5) 18-20 yaşlarında evlenmiştir. İlk hamilelik yaşları ise 13 ile 34 arasında değişmektedir. Ortalama ilk hamilelik yaşı 20,1 olarak hesaplanmıştır. Kadınların çoğu (%34, 4) ilk hamileliklerini 18-20 yaş arasında yaşamıştır.

Araştırmaya katılan kadınların %29,2'si kronik hastalıklara sahip ve %4,3'ü engellidir. Ayrıca kadınların %40,6'sının ailesinde, bakım sorumluluğu katılımcıya ait olan engelli veya kronik hastalığı olan kişiler bulunmaktadır. Ayrıca kadınların %13,5'i aile üyesi kaybı yaşamıştır. Bu kişilerin %46,4'ü çocuğunu; %28,6'sı eşini; %21,4'ü anne veya babasını; %3,6'sı ise kardeşini kaybetmiştir.

Kadınların yaklaşık yarısı (%49,2) aylık gelirlerinin 0-999 TL aralığında olduğunu beyan etmiştir. Bu aralık genellikle hiçbir geliri olmadığını veya aldığı yardımlar ile geçimini sürdürdüğünü ifade eden kadınlar tarafından seçilmiştir. Ayrıca ekonomik durumlarına ilişkin algıları sorulduğunda kadınların %66,8'i elde ettikleri gelirin “yetersiz” olduğunu belirtmiştir.

Kadınların hiçbiri ekonomik durumunun “çok iyi” olduğunu söylememiş ve yalnızca %2'si ekonomik durumunu “yeterince iyi” olarak değerlendirmiştir. Aynı şekilde, kadınların hiçbiri yaşadığı evin şartlarını “çok iyi” olarak değerlendirmemiştir. “Yetersiz” olarak değerlendirenler grubun %23,9'unu oluştururken, en büyük oran %45,2 ile “orta düzeyde” olarak değerlendirenler aittir.

Araştırmaya katılan kadınların %74,4'ü yaşadıkları bölgeyi hizmet ve olanaklara erişim bakımından “yeterince uygun” olarak değerlendirmiştir. Yaşadıkları bölgenin hizmet ve olanaklara erişim bakımından yeterince uygun olmadığını düşünenlerin oranı ise %25,6'dır. Bunun yanı sıra kadınların yaşadıkları bölgede kendilerinin ve ailelerinin güvende olduğunu düşünenlerin oranının %63,5 olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.1. Kadınların sosyo-demografik bilgileri

Sosyo-demografik Bilgiler	Sayı	Yüzde
<u>Yaş</u>		
18-25	47	11,9
26-35	157	39,8
36-45	127	32,2
46-55	45	11,4
56-65	18	4,6
Toplam	394	100.0
<u>Öğrenim Düzeyi</u>		
Öğrenimi Yok	60	15,2
İlkokul mezunu	171	43,4
Ortaokul mezunu	87	22,1
Lise mezunu	46	11,7
Önlisans- Lisans	30	7,6
Toplam	394	100.0

Çizelge 3.1. Devam. Kadınların sosyo-demografik bilgileri

Sosyo-demografik Bilgiler	Sayı	Yüzde
<u>Çalışma durumu</u>		
Evet	23	5,8
Hayır	371	94,2
Toplam	394	100.0
<u>Medeni durum</u>		
Bekar	9	2,3
Evli	233	59,1
Boşanmış	135	34,3
Eşi vefat etmiş	17	4,3
Toplam	394	100.0
<u>Eşinin yaşı</u>		
18-25	14	6,0
26-35	66	28,3
36-45	96	41,2
46-55	39	16,7
56-67	18	7,7
Toplam	233	100.0
<u>Eşin öğrenim düzeyi</u>		
Öğrenimi Yok	18	4,6
İlkokul mezunu	114	28,9
Ortaokul mezunu	54	13,7
Lise mezunu	30	7,6
Önlisans- Lisans	17	4,3
Toplam	233	100.0
<u>Eşin çalışma durumu</u>		
Evet	90	38,6
Hayır	143	61,4
Toplam	233	100.0
<u>Ailedeki birey sayısı</u>		
1-2 kişi	57	14,5
3 kişi	110	27,9
4 Kişi	104	26,4
5 kişi	68	17,3
6 ve üzeri	55	14,0
Toplam	394	100.0
<u>Çocuk sahibi olma</u>		
Evet	379	96,2
Hayır	15	3,8
Toplam	394	100.0

Çizelge 3.1. Devam. Kadınların sosyo-demografik bilgileri

Sosyo-demografik Bilgiler	Sayı	Yüzde
<u>İlk evlilik yaşı</u>		
15 yaş ve altı	58	15,1
16-18 yaş	88	22,9
19-20 yaş	133	34,5
21-23 yaş	65	16,9
24 ve üzeri	41	10,6
Toplam	385	100.0
<u>Çocuk sayısı</u>		
Çocuğu yok	15	3,8
1	59	15,0
2	127	32,2
3	123	31,2
4	41	10,4
5 ve üzeri	29	7,4
Toplam	394	100.0
<u>İlk hamilelik yaşı</u>		
15 yaş ve altı	31	7,8
16-17	61	15,4
18-20	136	34,4
21-23	82	20,8
24 ve üzeri	69	17,5
Toplam	379	100.0
<u>Hamilelik durumu</u>		
Evet	10	2,5
Hayır	384	97,5
Toplam	394	100.0
<u>Kronik hastalık durumu</u>		
Evet	115	29,2
Hayır	379	70,8
Toplam	394	100.0
<u>Engel durumu</u>		
Evet	17	4,3
Hayır	377	95,7
Toplam	394	100.0
<u>Bakım sorumluluğu</u>		
Evet	160	40,6
Hayır	234	59,4
Toplam	394	100.0

Çizelge 3.1. Devam. Kadınların sosyo-demografik bilgileri

Sosyo-demografik Bilgiler	Sayı	Yüzde
<u>Aile üyesi kaybı</u>		
Evet	53	13,5
Hayır	341	86,5
Toplam	394	100.0
<u>Aylık gelir (TL)</u>		
0-999	194	49,2
1000-1999	79	20,1
2000-2999	88	22,3
3000-3999	12	3,0
4000 ve üzeri	21	5,3
Toplam	394	100.0
<u>Maddi duruma ilişkin değerlendirme</u>		
Çok iyi	0	0
Yeterince iyi	8	2,0
Orta düzeyde	69	17,5
Yeterince iyi değil	54	13,7
Yetersiz	263	66,8
Toplam	394	100.0
<u>Yaşadığı evin şartlarına ilişkin değerlendirme</u>		
Çok iyi	0	0
Yeterince iyi	77	19,5
Orta düzeyde	178	45,2
Yeterince iyi değil	45	11,4
Yetersiz	94	23,9
Toplam	394	100.0
<u>Hizmet ve olanaklara erişim</u>		
Yeterince uygun	293	74,4
Yeterince uygun değil	101	25,6
Toplam	394	100.0
<u>Güvende hissetme durumu</u>		
Evet	250	63,5
Hayır	144	36,5
Toplam	394	100.0

3.2. Kadınların Baskı, Ayrımcılık ve Şiddet Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddete maruz kalma deneyimleri ve baskı, ayrımcılık ve şiddetin uygulayıcıları ve maruz kaldıkları şiddet türlerine ilişkin bulgular verilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların %43,4'ü kadın oldukları için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıklarını söylemiştir. Kadınların %24,6'sının aile içinde, %10,9'unun çalışma yaşamında; %25,9'unun ise toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıkları bulunmuştur. Bunun yanı sıra kadınların %13,2'si yaşından dolayı baskı ve ayrımcılığa uğradıkları bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların %6,1'i aile içinde, %5,3'ü çalışma yaşamında ve %5,3'ü de toplumda yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıklarını ifade etmiştir.

Araştırma grubundaki kadınların %26,6'sının hala devam eden şiddet öyküsü bulunmaktadır. Kadınların %25,9'u aile içinde; %0,8'i toplumdaki diğer kişiler tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını ifade etmiştir. Fiziksel şiddet görenler araştırmaya katılan kadınların %22,3'ünü; cinsel şiddet görenler %8,9'unu; psikolojik şiddet görenler %24,1'ini; ekonomik şiddet görenler ise %13,7'sini oluşturmaktadır.

Çizelge 3.2. Kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimleri

Kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimleri	Sayı	Yüzde
<u>Cinsiyete Dayalı Baskı ve Ayrımcılığa Maruz kalma</u>		
Evet	171	43,4
Hayır	223	56,6
Toplam	394	100.0
<u>Aile İçinde Cinsiyete Dayalı Baskı ve Ayrımcılık</u>		
Evet	97	24,6
Hayır	297	75,4
Toplam	394	100.0
<u>Çalışma Yaşamında Cinsiyete Dayalı Baskı ve Ayrımcılık</u>		
Evet	43	10,9
Hayır	351	89,1
Toplam	394	100.0

Çizelge 3.2. Devam. Kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimleri

Kadınların baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimleri	Sayı	Yüzde
<u>Toplumda Cinsiyete Dayalı Baskı ve Ayrımcılık</u>		
Evet	102	25,9
Hayır	292	74,1
Toplam	394	100.0
<u>Şiddete Maruz Kalma</u>		
Evet	105	26,6
Hayır	289	73,4
Toplam	394	100.0
<u>Aile içi şiddete maruz kalma</u>		
Evet	102	25,9
Hayır	292	74,1
Toplam	394	100.0
<u>Çalışma Yaşamında şiddete maruz kalma</u>		
Evet	0	0
Hayır	394	100
Toplam	394	100.0
<u>Toplumda şiddete maruz kalma</u>		
Evet	3	0,8
Hayır	391	99,2
Toplam	394	100.0
<u>Fiziksel şiddete maruz kalma</u>		
Evet	88	22,3
Hayır	306	77,7
Toplam	394	100.0
<u>Cinsel şiddete maruz kalma</u>		
Evet	35	8,9
Hayır	359	91,1
Toplam	394	100.0
<u>Psikolojik şiddete maruz kalma</u>		
Evet	95	24,1
Hayır	299	75,9
Toplam	394	100.0
<u>Ekonomik şiddete maruz kalma</u>		
Evet	54	13,7
Hayır	350	86,3
Toplam	394	100.0

3.3. Kadınların Psikolojik Kırılabilirlik Düzeyi ile İlgili Bulgular

Bu bölümde kadınların sosyo-demografik bilgilerine ve baskı, ayrımcılık ve şiddet deneyimlerine ilişkin bilgilerine göre psikolojik kırılabilirlik puanları verilmiştir. Psikolojik kırılabilirlik ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 30 en düşük puan 6'dır. Puanın yükselmesi psikolojik kırılabilirliğin artmasını ifade etmektedir. Psikolojik kırılabilirlik ölçeğinden alınan ortalama puanın $20,54 \pm 5,99$ olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.3'te yaşa göre kadınların psikolojik kırılabilirlik puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda yaş gruplarına göre kadınların psikolojik kırılabilirlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak ortalamalara göre birinci sırada 46 ve daha büyük yaşta kadınlar kırılabilirliğin yüksek olduğu, ikinci sırada 18-25 yaş grubundaki kadınların psikolojik kırılabilirlik düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.3. Kadınların yaşlarına göre kadınlarda psikolojik kırılabilirlik puanları

	Yaş	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Psikolojik Kırılabilirlik	18-25	47	21,10	5,39	22	10-30	8,937	0,063
	26-35	157	20,29	5,77	21	6-30		
	36-45	127	19,77	6,32	20	6-30		
	46-55	45	22,37	5,79	22	6-30		
	56-65	18	22,11	6,85	24	8-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.4'te verilen bilgilere göre öğrenim düzeyine göre kadınların psikolojik kırılabilirlik puan ortancaları gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testine göre lise-ilkokul; Lise- Öğrenimi olmayanlar; Önlisans-Lisans- İlkokul; Önlisans-Lisans- öğrenimi olmayanlar arasında farklılık vardır.

Çizelge 3.4. Kadınların öğrenim düzeylerine göre psikolojik kırılganlık puanları

	Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
Psikolojik Kırılganlık	Öğrenimi Yok	60	22,16	6,34	23	10-30	27,755	0,000**
	İlkokul	171	21,52	6,14	22	6-30		
	Ortaokul	87	19,87	5,20	20	6-30		
	Lise	46	17,76	5,42	18	8-28		
	Önlisans-Lisans	30	18,00	5,21	17	8-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05

Çizelge 3.5’te medeni duruma göre kadınlarda psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucu medeni duruma göre psikolojik kırılganlık puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır (p<0,05). İkili grup arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bekar kadınlar ile boşanmış kadınların psikolojik kırılganlık puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Boşanmış kadınların psikolojik kırılganlık puan ortancasının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.5. Kadınların medeni durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
Psikolojik Kırılganlık	Bekar	9	15,88	4,88	16	8-22	10,329	0,016**
	Evli	233	20,11	6,06	21	6-30		
	Boşanmış	135	21,57	5,83	22	6-30		
	Eşi vefat etmiş	17	20,82	5,51	22	6-29		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05

Çizelge 3.6’da kadınların çalışma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının çalışma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (p>0,05).

Çizelge 3.6. Kadınların çalışma durumuna göre psikolojik kırılabilirlik puanları

Psikolojik Kırılabilirlik	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	23	21,47	6,21	21	7-30	0,697	0,486
	Hayır	371	20,49	5,99	21	6-30		

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.7’de evli kadınların eşlerinin yaşları ve öğrenim düzeylerine göre psikolojik kırılabilirlik puanları değerlendirilmiştir. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre psikolojik kırılabilirlik puan ortancalarının gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Eşlerin öğrenim düzeylerine göre psikolojik kırılabilirlik puanları incelendiğinde ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre eşinin öğrenim düzeyi önlisans ve üzeri olan kadınların psikolojik kırılabilirlik puanlarının eşinin öğrenimi olmayanlara, eşi ilkököl mezunu olanlara ve eşi ortaokul mezunu olanlara göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 3.7. Kadınların eşlerine ilişkin bilgilere göre psikolojik kırılabilirlik puanları

	Eşlere ilişkin bilgiler	n	$\bar{X}$	ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Psikolojik Kırılabilirlik	Eşin yaşı							
	18-25 yaş	14	21,71	6,64	20	10-30	3,342	0,502
	26-35 yaş	66	20,39	5,61	21	8-30		
	36-45 yaş	96	19,36	6,24	19	7-30		
	46-55 yaş	39	20,46	6,09	22	6-30		
	56-67 yaş	18	21,05	6,29	22	8-30		
	Eşin Öğrenim düzeyi							
	Öğrenimi yok	18	22,77	5,84	23	11-30	19,056	0,001**
	İlkokul	114	20,68	6,18	21,5	6-30		
	Ortaokul	54	20,66	5,84	21	6-30		
	Lise	30	17,93	4,94	17	10-27		
	Önlisans ve üzeri	17	15,52	5,14	15	7-25		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. ** $p<0,05$

Çizelge 3.8’de evli kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Yapılan analizde kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının eşlerinin çalışma durumlarından etkilenmediği belirlenmiştir($p>0,05$).

Çizelge 3.8. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Eşin çalışma durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	90	19,5	5,78	19,5	8-30	1,335	0,182
	Hayır	143	20,49	6,21	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.9’da araştırmaya katılan kadınların ailelerinde bulunan kişi sayısına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aile üyesi sayısının kadınların psikolojik kırılganlık puanlarında anlamlı farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.9. Kadınların ailelerindeki kişi sayısına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Kişi sayısı	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
	1-2 kişi	57	20,31	6,05	21	8-30	6,991	0,136
	3 kişi	110	20,97	5,55	22	6-30		
	4 kişi	104	19,99	6,21	20,5	6-30		
	5 kişi	68	19,72	5,74	19,5	6-30		
	6 ve üzeri	55	22,01	5,74	22	6-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Kadınların ilk evlilik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 10’da verilmiştir. Kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının ilk evlilik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; farklılığın 15 yaş ve altında evlenmiş kadınlar ile 19-21 yaş aralığında ve 22-24 yaş aralığında evlenen kadınlar arasında olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). İlk evlilik yaşı 15 veya daha küçük olan kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalamasının diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.10. Kadınların ilk evlilik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

	İlk evlilik yaşı	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Psikolojik Kırılganlık	15 yaş ve altı	58	23,05	5,58	24,5	10-30	8,937	0,007**
	16-18 yaş	146	20,84	5,81	22	6-30		
	19-21 yaş	92	19,63	6,00	20	8-30		
	22-24 yaş	61	20	6,07	21	6-30		
	25 ve üzeri	28	19,53	6,32	19,5	7-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.11’de kadınların çocuk sahibi olma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Kadınların puan ortalamalarının çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0,05). Çocuk sahibi olan kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.11. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları

	Çocuk sahibi olma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Psikolojik Kırılganlık	Evet	379	20,69	5,98	21	6-30	2,595	0,009**
	Hayır	15	16,73	5,98	16	8-28		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05

Çizelge 3.12’de kadınların çocuk sayılarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının çocuk sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir (p<0,05). İkili gruplar arasında yapılan Mann-Whitney U testinde çocuğu olmayan kadınlar ile beş ve daha fazla sayıda çocuğu olanlar arasında; çocuğu olmayan kadınlar ile dört çocuğu olan kadınlar arasında; bir çocuğu olan kadınlar ile dört çocuğu olan kadınlar arasında ve üç çocuğu olan kadınlar ile dört çocuğu olan kadınlar arasında psikolojik kırılganlık puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir.

Çizelge 3.12. Kadınların çocuk sayılarına göre psikolojik kırılganlık puanları

	Çocuk sayısı	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Psikolojik Kırılganlık	Çocuk yok	15	16,73	5,13	16	8-28	24,168	0,000**
	1 çocuk	59	19,54	5,40	19	10-29		
	2 çocuk	127	21,06	5,85	22	6-30		
	3 çocuk	123	19,72	5,68	20	8-30		
	4 çocuk	41	23,19	6,27	25	6-30		
	5 çocuk ve üzeri	29	22,06	7,30	24	6-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05

Çizelge 3.13'te kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (p<0,05). Ancak ikili gruplar arasında yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda ikili gruplar arasında belli bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.13. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

	İlk hamilelik yaşı	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Psikolojik Kırılganlık	15 yaş ve altı	31	22,96	6,06	24	10-30	12,004	0,017**
	16-17 yaş	61	22,34	4,64	22	13-30		
	18-20 yaş	136	20,41	5,85	21	6-30		
	21-23 yaş	82	19,48	6,43	20	6-30		
	24 ve üzeri	69	20,21	6,30	21	6-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05

Çizelge 3.14'te kadınların hamile olma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0,05).

Çizelge 3.14. Kadınların hamilelik durumlarına psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Hamilelik durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	10	21,60	5,85	22	13-30	0,468	0,640
	Hayır	385	20,52	6,00	21	6-30		

*Mann-Whitney U uygulanmıştır.

Çizelge 3.15'te kadınların kronik hastalığa sahip olma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Kronik hastalığa sahip olanın psikolojik kırılganlık puan ortalamalarında anlamlı farklılığa yol açmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.15. Kadınların kronik hastalık durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Kronik hastalık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	115	21,32	5,75	22	6-30	1,560	0,119
	Hayır	279	20,22	6,08	21	6-30		

*Mann-Whitney U uygulanmıştır.

Çizelge 3.16'da kadınların engel durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Engelli olmanın psikolojik kırılganlık puanında farklılığın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.16. Kadınların engel durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Engel durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	Z	p*
	Evet	17	21,29	6,78	22	10-30	0,566	0,571
	Hayır	377	20,51	5,96	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.17'de kadınların bakımından sorumlu olduğu engelli veya kronik hastalığı olan aile üyesi bulunma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Bakım sorumluluğuna sahip olma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanlarının anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.17. Kadınların bakım sorumluluğuna göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Bakım sorumluluğu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min- Max	Z	p*
	Evet	160	20,85	5,82	22	6-30	0,868	0,386
	Hayır	234	20,34	6,11	20,5	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.18’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aile üyesi kaybı yaşamanın, kadınların psikolojik kırılganlık puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.18. Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Aile üyesi kaybı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	Z	p*
	Evet	53	19,79	6,47	21	6-30	0,803	0,422
	Hayır	341	20,66	5,92	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların aylık gelirlerine göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.19’da verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda psikolojik kırılganlık puanlarının aylık gelir miktarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.19. Kadınların aylık gelirler miktarlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Aylık Gelir	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
	0-999 TL	194	20,89	5,98	22	6-30	7,615	0,055
	1000-1999 TL	79	21,16	5,69	21	6-30		
	2000-2999 TL	88	20,23	6,17	21,5	7-30		
	3000 TL ve üzeri	33	17,87	5,84	18	6-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Araştırma grubunun ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine psikolojik kırılganlık puanları incelendiğinde, puan ortalamalarının gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Kadınların

ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.20’de sunulmuştur.

Çizelge 3.20. Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre psikolojik kırılganlık puanları

	Ekonomik durumunu değerlendirmesi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X²	p*
Psikolojik kırılganlık	Çok iyi	0					4,396	0,222
	Yeterince iyi	8	18,5	5,60	18,5	10-26		
	Orta düzeyde	69	19,34	6,22	20	6-30		
	Yeterince iyi değil	54	20,77	6,08	22	6-30		
	Yetersiz	263	20,87	5,91	22	6-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerine göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.21’de verilmiştir. Psikolojik kırılganlık için kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koymadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.21. Kadınların yaşadıkları konutun koşullarına göre psikolojik kırılganlık puanları

	Yaşadığı konutu değerlendirmesi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X²	p*
Psikolojik kırılganlık	Çok iyi	0					6,568	0,087
	Yeterince iyi	77	19,22	6,04	19	6-30		
	Orta düzeyde	178	20,35	5,96	21	6-30		
	Yeterince iyi değil	45	21,53	6,07	20	12-30		
	Yetersiz	94	21,52	5,84	22	10-30		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Kadınların yaşadıkları çevrede kendilerinin ve ailelerinin güvende olup olmadığını düşünmelerine göre psikolojik kırılganlık puanları incelenmiştir (Çizelge 3.22). Buna göre yaşadığı çevrede kendisinin ve ailesinin güvende olmadığını düşünen kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Çizelge 3.22. Kadınların yaşadıkları çevrede güvende hissetme durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Çevrenin güvenliği	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	250	19,88	6,09	20,5	6-30	2,882	0,004**
	Hayır	144	21,69	5,66	22	8-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05

Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.23'te sunulmuştur. Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; kadın olduğu için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını söyleyen kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05).

Çizelge 3.23. Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	171	22,14	5,63	22	6-30	4,692	0,000**
	Hayır	223	19,32	5,99	20	6-30		

*Mann-Whitney U uygulanmıştır. **p<0,05

Kadınların aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0,05). Aile içinde kadın olduğu için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Çizelge 3.24).

Çizelge 3.24. Kadınların aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	97	22,96	5,76	25	6-30	4,846	0,000**
	Hayır	297	19,75	5,87	20	6-30		

*Mann-Whitney U uygulanmıştır. **p<0,05

Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.25'te sunulmuştur. Buna göre çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumu anlamlı bir farklılığa yol açmıştır ($p<0,05$). Kadın olduğu için çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.25. Kadınlarda çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	43	22,76	5,46	24	12-30	2,527	0,012**
	Hayır	351	20,27	6,01	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$

Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları incelendiğinde, puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0,05$). Toplumda kadın olduğu için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalaması daha yüksektir (Çizelge 3.26).

Çizelge 3.26. Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Toplumda yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	102	22,32	5,38	22	8-30	3,402	0,001**
	Hayır	292	19,92	6,08	20	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Bu çalışmada baskı ve ayrımcılık ile ilgili ele alınan diğer konu yaşa dayalı baskı ve ayrımcılıktır. Çizelge 3.27'de kadınların yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Gruplar

arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıklarını söyleyen kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.27. Kadınların yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Yaş dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	52	22,38	5,13	22	10-30	2,423	0,015**
	Hayır	342	20,26	6,07	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$

Kadınların yaşa göre baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumu, baskı ve ayrımcılığın yaşandığı yere göre üçe ayrılmıştır. Bunlardan ilki aile içinde yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumudur. Çizelge 3.28’de kadınların aile içinde yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları verilmiştir. Analiz sonucunda aile içinde yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalmanın psikolojik kırılganlık için anlamlı farklılığa yol açtığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 3.28. Kadınların aile içinde yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Aile içinde yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	24	23,70	4,73	26	11-30	2,828	0,005**
	Hayır	370	20,34	6,02	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$

Yaş dayalı baskı ve ayrımcılık kapsamında, kadınların çalışma yaşamında yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumu değerlendirilmiştir. Çizelge 3.29’da çalışma yaşamında yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları sunulmuştur. Çalışma yaşamında baskı ve

ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.29. Çalışma yaşamında yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılabilirlik puanları

Psikolojik Kırılabilirlik	Çalışma yaşamında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	21	21,80	5,42	22	10-30	1,023	0,306
	Hayır	373	20,47	6,02	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Yaşa dayalı baskı ve ayrımcılık kapsamında ele alınan son konu toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılık olmuştur. Kadınların toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılabilirlik puanları Çizelge 3.30'da verilmiştir. Buna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Çizelge 3.30. Kadınların toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılabilirlik puanları

Psikolojik Kırılabilirlik	Toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	21	21,52	4,38	22	14-30	0,621	0,535
	Hayır	373	20,49	6,07	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma grubunun şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılabilirlik puanları Çizelge 3.31'de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda şiddete maruz kalmanın psikolojik kırılabilirlik puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya koyduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların psikolojik kırılabilirlik puanı ortalaması şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksektir.

Çizelge 3.31. Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Şiddete maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	105	22,62	5,47	24	8-30	4,142	0,000**
	Hayır	289	19,79	6,01	20	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05

Kadınların şiddete maruz kalma durumu aile içinde, çalışma yaşamında ve toplumda şiddete maruz kalma olmak üzere şiddetin kaynağına göre üçe ayrılmış ve birden fazla seçeneği seçme olanağı sunulmuştur. Ancak verilen cevaplar arasında çalışma yaşamında şiddete uğradığını söyleyen olmamıştır. Aile içinde şiddete maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.32’de verilmiştir. Aile içinde şiddete maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı biçimde diğerlerinde yüksek olduğu görülmüştür (p<0,05).

Çizelge 3.32. Kadınların aile içinde şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Aile içinde şiddete maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	102	22,75	5,44	24	8-30	4,331	0,000**
	Hayır	292	19,77	6,00	20	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05

Toplumda şiddete maruz kaldığını ifade eden üç kişi olmuştur. Toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.33’te verilmiştir. Toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0,05).

Çizelge 3.33. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Toplumda şiddete maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Evet	3	18,33	5,50	18	13-24	0,755	0,450
	Hayır	391	20,56	6,00	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların maruz kaldığı şiddetin türüne göre psikolojik kırılganlık puanları Çizelge 3.34’te verilmiştir. Fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet olmak üzere dört seçenek sunulmuştur. Bazı kadınlar birden fazla seçeneği yaşadığını söylemiştir. Yapılan analiz sonucunda şiddetin tüm türlerinin psikolojik kırılganlık puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Tüm şiddet türleri için kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.34. Şiddet türlerine göre psikolojik kırılganlık puanları

Psikolojik Kırılganlık	Şiddet türü		n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
	Fiziksel	Evet	88	22,72	5,59	24	8-30	3,870	0,000**
		Hayır	306	19,92	5,97	21	6-30		
	Cinsel	Evet	35	23,48	5,32	25	10-30	3,028	0,002**
		Hayır	359	20,26	5,99	21	6-30		
	Psikolojik	Evet	95	22,65	5,38	24	8-30	3,917	0,000**
		Hayır	299	19,87	6,03	20	6-30		
	Ekonomik	Evet	54	22,83	5,34	24	10-30	2,929	0,003**
		Hayır	340	20,18	6,02	21	6-30		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$

3.4. Kadınların Sosyal Kırılganlık Düzeyi ile İlgili Bulgular

Bu bölümde örneklemin sosyal kırılganlık puanlarının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Kadınların Sosyal Kırılganlık Ölçeği ve alt boyutlarına göre minimum, maksimum ve ortalama puanları Çizelge 3.35’te verilmiştir. Kadınların sosyal kırılganlık puanı ortalaması $23,36 \pm 8,09$

olduğu görülmüştür. Aldatılabilirlik alt boyutu için puan ortalaması $9,21 \pm 2$ iken, kolay inanırılık alt boyutu için puan ortalaması $14,15 \pm 7,23$ 'tür. Sosyal kırılğanlık ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan 75'tir. Puan arttıkça sosyal kırılğanlık düzeyi artar.

Çizelge 3.35. Kadınların sosyal kırılğanlık düzeyleri

Alt boyutlar	Min	Max	$\bar{x}$	ss
Aldatılabilirlik	8	20	9,21	2,00
Kolay inanırılık	7	35	14,15	7,23
Sosyal kırılğanlık toplam	15	49	23,36	8,09

Kadınların yaşlarına göre sosyal kırılğanlık puanları Çizelge 3.36'da verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Sosyal kırılğanlık ölçeği ve alt boyutlarında yaşa göre istatistiksel bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Çizelge 3.36. Kadınlarda yaşa göre sosyal kırılğanlık puanları

Sosyal Kırılğanlık Alt Boyut	Yaş	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	18-25	47	9,17	2,22	8	8-19	7,466	0,113
	26-35	157	9,15	2,01	8	8-20		
	36-45	127	9,11	1,97	8	8-18		
	46-55	45	9,55	1,87	9	8-14		
	56-65	18	9,72	1,74	10	8-13		
Kolay İnanırılık	18-25	47	14,46	6,63	13	7-31	4,770	0,312
	26-35	157	14,70	7,27	13	7-35		
	36-45	127	13,34	6,97	11	7-35		
	46-55	45	13,37	7,20	11	7-35		
	56-65	18	16,11	9,88	12	7-35		
Sosyal Kırılğanlık Toplam	18-25	47	23,63	7,63	23	15-45	3,571	0,467
	26-35	157	23,85	8,23	22	15-49		
	36-45	127	22,46	7,74	20	15-47		
	46-55	45	22,93	7,97	21	15-45		
	56-65	18	25,83	10,45	23,5	15-48		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.37’de öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılganlık puanları incelenmiştir. Buna göre aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortancalarına göre istatistiksel bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutunda ise puan ortancaları açısından gruplar arası istatistiksel bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla uygulanan, ikili gruplar arası Mann Whitney U testi sonucunda, öğrenimi olmayan grup ile önlisans-lisans mezunu olanlar ve lise mezunu olanlar arasında; lise mezunu olan grup ile ilkokul mezunu grup arasında kolay inanırlık alt boyutunda puan ortancaları açısından istatistiksel bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık toplam puanları açısından puan ortancalarının öğrenim düzeylerine göre farklılık gösterdiği; bu farklılığın, lise mezunları ile ilkokul mezunları arasında, lise mezunları ile öğrenimi olmayanlar arasında ve önlisans/lisans mezunları ile öğrenimi olmayanlar arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Çizelge 3.37. Kadınların öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Öğrenim düzeyi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Aldatılabilirlik	Öğrenimi yok	60	9,31	1,76	8	8-14	4,919	0,296
	İlkokul	171	9,34	2,18	8	8-18		
	Ortaokul	82	9,24	2,23	8	8-20		
	Lise	46	8,73	1,49	8	8-14		
	Önlisans-lisans	30	8,93	1,11	8,5	8-12		
Kolay İnanırlık	Öğrenimi yok	60	16,76	8,50	15	7-35	20,489	0,000**
	İlkokul	171	14,75	7,39	13	7-35		
	Ortaokul	82	13,86	6,78	11	7-33		
	Lise	46	11,34	5,59	9	7-29		
	Önlisans-lisans	30	10,63	3,89	9	7-20		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Öğrenimi yok	60	26,08	9,38	23	15-48	20,424	0,000**
	İlkokul	171	24,09	8,20	23	15-47		
	Ortaokul	82	23,10	7,91	21	15-49		
	Lise	46	20,08	6,16	18	15-43		
	Önlisans-lisans	30	19,56	4,19	19	15-28		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. ** $p<0,05$

Kadınların medeni durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.38’de verilmiştir. Medeni duruma göre Aldatılabilirlik alt boyutu puan ortancaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Kolay inanırılık alt boyutunda, medeni duruma göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. İkili gruplar arası yapılan Mann Whitney U testine göre evli kadınlar ile boşanmış kadınlar arasında kolay inanırılık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Araştırma grubunun sosyal kırılabilirlik ölçeğinden aldıkları toplam puanların medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamaya yönelik ikili gruplar arası Man Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda evli kadınlar ile boşanmış kadınlar arasında sosyal kırılabilirlik puan ortancalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Çizelge 3.38. Kadınların medeni durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Medeni durum	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	Bekar	9	9,66	1,22	10	8-11	5,592	0,113
	Evli	233	9,04	1,72	8	8-17		
	Boşanmış	135	9,46	2,38	8	8-20		
	Eşi vefat etmiş	17	9,29	2,44	8	8-18		
Kolay İnanırılık	Bekar	9	10,66	4,09	10	7-19	14,904	0,002**
	Evli	233	13,59	7,41	11	7-35		
	Boşanmış	135	15,65	7,09	15	7-35		
	Eşi vefat etmiş	17	11,76	4,67	11	7-21		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Bekar	9	20,33	4,92	20	15-30	13,383	0,004**
	Evli	233	22,63	8,17	19	15-49		
	Boşanmış	135	25,11	8,13	23	15-45		
	Eşi vefat etmiş	17	21,05	5,21	19	15-31		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çalışma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları incelendiğinde, kadınların çalışma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$) (Çizelge 3.39).

Çizelge 3.39. Kadınların çalışma durumlarına göre sosyal kırılma puanları

Sosyal Kırılma Alt Boyut	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	23	10,04	2,80	9	8-17	1,348	0,178
	Hayır	371	9,16	1,91	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	23	15,00	8,03	12	7-33	0,514	0,607
	Hayır	371	14,09	7,19	12	7-35		
Sosyal Kırılma Toplam	Evet	23	25,04	9,63	23	15-49	0,763	0,446
	Hayır	371	23,26	7,98	21	15-48		

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların eşlerinin yaşlarına göre sosyal kırılma puanları Çizelge 3.40'ta sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda kadınların sosyal kırılma ölçeği ve alt boyutlarında puan ortalamalarının eşlerinin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.40. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre sosyal kırılma puanları

Sosyal Kırılma Alt Boyut	Eşin yaşı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Aldatılabilirlik	18-25	14	8,35	0,74	8	8-10	8,150	0,086
	26-35	66	8,87	1,66	8	8-16		
	36-45	96	9,07	1,74	8	8-17		
	46-55	39	9,05	1,62	8	8-14		
	56-67	18	10,05	2,26	9,5	8-15		
Kolay İnanırlık	18-25	14	14,42	6,18	12,5	7-31	2,923	0,571
	26-35	66	13,87	7,03	12	7-33		
	36-45	96	13,62	7,87	9	7-35		
	46-55	39	12,46	6,03	11	7-35		
	56-67	18	14,16	10,01	8,5	7-35		
Sosyal Kırılma Toplam	18-25	14	22,78	6,50	21,5	15-40	0,925	0,921
	26-35	66	22,75	7,69	20	15-49		
	36-45	96	22,69	8,47	19	15-47		
	46-55	39	21,51	6,91	19	15-46		
	56-67	18	24,22	11,12	19,5	15-48		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılgenlik puanları Çizelge 3.41’de verilmiştir. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeyinin sosyal kırılgenlik ölçeği ve alt boyutlarında anlamlı bir etkiye yol açmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.41. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre sosyal kırılgenlik puanları

Sosyal Kırılgenlik Alt Boyut	Eşin Öğrenim düzeyi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p^*
Aldatılabilirlik	Öğrenimi yok	18	8,66	1,23	8	8-12	1,720	0,787
	İlkokul	114	9,15	1,88	8	8-17		
	Ortaokul	54	9,11	1,82	8	8-16		
	Lise	30	8,83	1,41	8	8-13		
	Önlisans ve üzeri	17	8,88	1,16	8	8-12		
Kolay İnanırlık	Öğrenimi yok	18	12,94	5,72	12	7-29	6,618	0,158
	İlkokul	114	13,23	7,26	10,5	7-35		
	Ortaokul	54	15,66	8,32	13	7-35		
	Lise	30	13,53	8,12	9,5	7-35		
	Önlisans ve üzeri	17	10,17	3,62	9	7-18		
Sosyal Kırılgenlik Toplam	Öğrenimi yok	18	21,61	5,78	20,5	15-37	5,521	0,238
	İlkokul	114	22,39	8,08	19,5	15-48		
	Ortaokul	54	24,77	9,16	22,5	15-49		
	Lise	30	22,36	9,05	18	15-46		
	Önlisans ve üzeri	17	19,05	3,89	19	15-28		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.42’de kadınların eşlerinin çalışma durumlarına göre sosyal kırılgenlik puanları verilmiştir. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre sosyal kırılgenlik ölçeği ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Çizelge 3.42. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre sosyal kırılgenlik puanları

Sosyal Kırılgenlik Alt Boyut	Eşin Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p^*
Aldatılabilirlik	Evet	90	9,03	1,93	8	8-17	0,780	0,435
	Hayır	143	9,05	1,58	8	8-14		
Kolay İnanırlık	Evet	90	12,90	7,15	9	7-35	1,400	0,162
	Hayır	143	14,02	7,57	11	7-35		

Çizelge 3.42. Devam. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre sosyal kırılma puanları

Sosyal Kırılma	Evet	90	21,93	8,34	19	15-49	1,673	0,094
Toplam	Hayır	143	23,08	8,07	20	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların ailelerindeki kişi sayısına göre sosyal kırılma puanları incelendiğinde, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.43).

Çizelge 3.43. Ailedeki kişi sayısına göre sosyal kırılma puanları

Sosyal Kırılma Alt Boyut	Kişi sayısı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Aldatılabilirlik	1-2 kişi	57	9,47	2,23	9	8-17	2,467	0,651
	3 kişi	110	9,32	2,21	8	8-20		
	4 kişi	104	9,03	1,74	8	8-16		
	5 kişi	68	9,19	1,88	8	8-18		
	6 ve üzeri	55	9,09	1,92	8	8-17		
Kolay İnanırlık	1-2 kişi	57	14,42	7,27	13	7-35	2,076	0,722
	3 kişi	110	14,46	6,78	13	7-35		
	4 kişi	104	13,91	7,11	12	7-35		
	5 kişi	68	14,10	7,67	11	7-35		
	6 ve üzeri	55	13,76	7,95	11	7-35		
Sosyal kırılma Toplam	1-2 kişi	57	23,89	8,49	21	15-49	2,101	0,717
	3 kişi	110	23,79	7,72	23	15-47		
	4 kişi	104	22,95	7,76	21,5	15-48		
	5 kişi	68	23,29	8,55	21	15-45		
	6 ve üzeri	55	22,85	8,59	19	15-47		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.44'e göre kadınların ilk evlilik yaşına göre sosyal kırılma puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 3.44. Kadınların ilk evlilik yaşına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	İlk evlilik yaşı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	15 yaş ve altı	58	9,46	2,38	8	8-20	1,642	0,76
	16-18 yaş	146	9,34	2,27	8	8-19		
	19-21 yaş	92	8,97	1,57	8	8-14		
	22-24 yaş	61	9,18	1,89	8	8-15		
	25 ve üzeri	28	8,75	1,00	8	8-11		
Kolay İnanırlık	15 yaş ve altı	58	15,50	7,65	15	7-35	5,308	0,166
	16-18 yaş	146	14,62	7,43	13	7-35		
	19-21 yaş	92	13,58	7,46	10	7-35		
	22-24 yaş	61	14,06	6,89	13	7-35		
	25 ve üzeri	28	12,07	5,32	11	7-26		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	15 yaş ve altı	58	24,96	8,68	23	15-44	6,289	0,74
	16-18 yaş	146	23,96	8,31	23	15-49		
	19-21 yaş	92	22,56	8,12	19	15-46		
	22-24 yaş	61	23,24	8,00	21	15-47		
	25 ve üzeri	28	20,82	5,53	19	15-37		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.45'te kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadınların çocuk sahibi olma durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Çizelge 3.45. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Çocuk sahibi olma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	378	9,21	2,01	8	8-20	0,598	0,550
	Hayır	16	9,31	1,74	8,5	8-14		
Kolay İnanırlık	Evet	378	14,23	7,28	12,5	7-35	1,011	0,312
	Hayır	16	12,18	5,91	10,5	7-28		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Evet	378	23,44	8,12	21	15-49	0,890	0,373
	Hayır	16	21,50	7,12	20	15-42		

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların çocuk sayısına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.46’da verilmiştir. Yapılan analize göre çocuk sayısı bakımından sosyal kırılganlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.46. Kadınların çocuk sayısına göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Çocuk sayısı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Aldatılabilirlik	Çocuk yok	15	9,40	1,76	9	8-14	3,708	0,492
	1 çocuk	59	9	1,80	8	8-17		
	2 çocuk	127	9,18	2,15	8	8-20		
	3 çocuk	123	9,28	1,87	8	8-17		
	4 çocuk	41	9,65	2,52	8	8-18		
	5 ve daha fazla	29	8,79	1,37	8	8-13		
Kolay İnanırlık	Çocuk yok	15	12,53	5,95	11	7-28	1,591	0,842
	1 çocuk	59	13,93	7,05	12	7-35		
	2 çocuk	127	13,92	6,74	12	7-35		
	3 çocuk	123	13,97	7,24	13	7-35		
	4 çocuk	41	16,34	8,83	15	7-35		
	5 ve daha fazla	29	14,06	7,77	11	7-32		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Çocuk yok	15	21,93	7,15	20	15-42	2,333	0,759
	1 çocuk	59	22,93	7,86	20	15-45		
	2 çocuk	127	23,11	7,81	21	15-49		
	3 çocuk	123	23,26	8,04	22	15-46		
	4 çocuk	41	26	9,72	25	15-48		
	5 ve daha fazla	29	22,86	7,75	19	15-41		

*Kruskall Wallis testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.47’de verilmiştir. Kadınların ilk hamilelik yaşına göre sosyal kırılganlık ölçeği ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Çizelge 3.47 . Kadınların ilk hamilelik yaşına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	İlk hamilelik yaşı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	15 yaş ve altı	31	9,25	1,78	8	8-14	2,386	0,665
	16-17 yaş	61	9,55	2,52	8	8-20		
	18-20 yaş	136	9,16	2,16	8	8-19		
	21-23 yaş	82	9,08	1,54	8	8-14		
	24 yaş ve üzeri	69	9,10	1,78	8	8-15		
Kolay İnanırlık	15 yaş ve altı	31	15,96	7,49	15	7-30	6,870	0,143
	16-17 yaş	61	15,63	7,60	13	7-33		
	18-20 yaş	136	13,63	7,32	11	7-35		
	21-23 yaş	82	14,08	7,24	13	7-35		
	24 yaş ve üzeri	69	13,47	6,74	11	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	15 yaş ve altı	31	25,22	8,64	23	15-44	6,495	0,165
	16-17 yaş	61	25,19	8,64	23	15-49		
	18-20 yaş	136	22,80	8,05	20	15-47		
	21-23 yaş	82	23,17	8,05	21,5	15-47		
	24 yaş ve üzeri	69	22,57	7,51	21	15-48		

*Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.48’de araştırmaya katılan kadınların hamilelik durumunun sosyal kırılabilirlik puanlarına etkisi incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda hamile olma durumu bakımından aldatılabilirlik, kolay inanırlık ve Sosyal Kırılabilirlik toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Çizelge 3.48. Kadınların hamilelik durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Hamilelik durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	10	9,5	3,40	8	8-19	0,304	0,761
	Hayır	384	9,20	1,96	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	10	13,90	7,50	12	7-26	0,244	0,808
	Hayır	384	14,15	7,24	12	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Evet	10	23,40	9,90	20,5	15-45	0,357	0,721
	Hayır	384	23,36	8,05	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların kronik hastalığa sahip olmalarının sosyal kırılabilirlik puanlarına etkisi Çizelge 3.49’da incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda aldatılabilirlik, kolay inanırılık ve sosyal kırılabilirlik toplam puanlarının, kronik hastalık varlığına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.49. Kronik hastalık varlığına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Kronik Hastalık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Var	115	9,14	1,76	8	8-17	0,121	0,903
	Yok	279	9,24	2,09	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Var	115	15	8,15	13	7-35	0,971	0,331
	Yok	279	13,79	6,80	12	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Var	115	23,04	9,03	22	15-48	0,578	0,563
	Yok	279	23,04	7,66	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların engel durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları incelendiğinde, engel durumunun sosyal kırılabilirlik ölçeğinde ve alt boyutların anlamlı bir etki ortaya çıkarmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kadınların engel durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları Çizelge 3.50’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.50. Kadınların engel durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Engel durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Var	17	9,41	2,20	8	8-16	0,397	0,691
	Yok	377	9,20	1,99	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Var	17	13,35	5,31	14	7-25	0,56	0,955
	Yok	377	14,18	7,31	12	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Var	17	22,76	6,68	23	15-41	0,003	0,997
	Yok	377	23,39	8,15	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların ailesinde kronik hastalığı olan ya da engelli bireyin bakımından sorumlu olmalarının sosyal kırılganlık puanlarına etkisi incelenmiştir (Çizelge 3.51). Buna göre kadınların bakım sorumluluğuna sahip olmaları açısından sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.51. Kadınların bakım sorumluluğuna göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Bakım Sorumluluğu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Var	160	9,13	1,72	8	8-16	0,116	0,908
	Yok	234	9,27	2,17	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Var	160	14,32	7,56	11,5	7-35	0,083	0,934
	Yok	234	14,03	7,02	13	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Var	160	23,45	8,40	21	15-48	0,148	0,883
	Yok	234	23,30	7,88	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.52’de kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları verilmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda aile üyesi kaybı yaşama bakımından sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutunda puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; aile üyesi kaybı yaşamayanların kolay inanırlık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Aynı şekilde Sosyal kırılganlık toplam puan ortancası bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Aile üyesi kaybı yaşayan grubun sosyal kırılganlık toplam puan ortancasının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.52. Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Aile üyesi kaybı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	53	9	1,78	8	8-18	0,823	0,908
	Hayır	341	9,24	2,03	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	53	11,75	5,88	9	7-29	2,882	0,004**
	Hayır	341	14,52	7,36	13	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Evet	53	20,75	6,25	19	15-37	2,635	0,008**
	Hayır	341	23,77	8,27	22	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Kadınların sahip oldukları aylık gelir miktarına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.53'te incelenmiştir. Buna göre Aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$). Kolay inanırılık alt boyutunda ise gelir miktarına göre puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği; bu farklılığın aylık geliri 3000 TL ve üzerindeki grup ile 1000-1999 TL aralığında olan grup arasında ($p=0,044$) ve aylık geliri 3000 TL ve üzerindeki grup ile 1000 TL'den düşük gelir elde eden grup ($p=0,002$) arasında olduğu tespit edilmiştir. Aylık geliri 1000 TL'den düşük olanların ve 1000-1999 TL aralığında olanların Kolay İnanırılık alt boyutundan aldıkları puanların 3000 TL ve üzerinelere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal kırılganlık toplam puanları incelendiğinde, grupların puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testine göre bu farklılığın 3000 TL ve üzeri gelir elde eden grup ile 1000 TL'den düşük gelir elde edenler ($p<0,05$) ve 3000 TL ve üzeri gelir elde edenler ile 1000-1999 TL aralığında gelir elde edenler arasında olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 3.53. Aylık gelire göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Aylık Gelir(TL)	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p^*
Aldatılabilirlik	0-999	194	9,15	2,09	8	8-20	2,597	0,458
	1000-1999	79	9,31	1,79	9	8-16		
	2000-2999	88	9,32	2,06	8	8-17		
	3000 ve üzeri	33	9,03	1,81	8	8-16		
Kolay İnanırılık	0-999	194	15,01	7,27	14	7-35	14,983	0,002**
	1000-1999	79	14,40	7,15	12	7-35		
	2000-2999	88	12,97	6,86	11	7-35		
	3000 ve üzeri	33	11,60	7,50	8	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	0-999	194	24,17	8,03	23	15-47	13,488	0,004**
	1000-1999	79	23,14	7,87	22	15-47		
	2000-2999	88	22,30	7,94	19,5	15-48		
	3000 ve üzeri	33	20,63	8,77	17	15-49		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Çizelge 3.54'te araştırmaya katılan kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre sosyal kırılganlık puanları incelenmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortancalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Yapılan analiz sonucunda kolay inanırılık alt boyutunda kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testine göre farklılık ekonomik durumunu “orta düzeyde” olarak değerlendirenler ile “yetersiz” olarak değerlendiren arasındadır. Ekonomik şartlarının “yetersiz” olduğunu düşünen kadınların kolay inanırılık alt boyutundan aldığı puanların daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal kırılganlık toplam puanlarına göre de gruplar arası puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testine göre farklılık ekonomik durumunu “orta düzeyde” olarak değerlendirenler ile “yetersiz” olarak değerlendirenler arasındadır. Ekonomik durumunu “yetersiz” olarak değerlendiren grubun Sosyal kırılganlık toplam puan ortancasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.54. Kadınların ekonomik durumlarını değerlendirmelerine göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Ekonomik durum	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	Çok iyi	0					0,191	0,979
	Yeterince iyi	8	9,62	2,61	8	8-15		
	Orta düzeyde	69	9,10	1,74	8	8-17		
	Yeterince iyi değil	54	9,53	2,36	8	8-17		
	Yetersiz	263	9,16	1,97	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Çok iyi	0					12,509	0,006**
	Yeterince iyi	8	16,12	10,57	12	7-35		
	Orta düzeyde	69	11,66	6,14	9	7-32		
	Yeterince iyi değil	54	15,07	8,21	13	7-35		
	Yetersiz	263	14,55	7,07	13	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Çok iyi	0					9,279	0,026**
	Yeterince iyi	8	25,75	12,70	21	15-47		
	Orta düzeyde	69	20,76	6,61	18	15-41		
	Yeterince iyi değil	54	24,61	9,76	21,5	15-49		
	Yetersiz	263	23,72	7,79	22	15-48		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Çizelge 3.55'te araştırmaya katılan kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmeleri bakımından sosyal kırılabilirlik puanları incelenmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutu, kolay inanırılık alt boyutu ve sosyal kırılabilirlik puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.55. Kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerine göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Yaşadığı konutun şartlarını değerlendirmesi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Aldatılabilirlik	Çok iyi	0					1,087	0,780
	Yeterince iyi	77	9,25	2,15	8	8-20		
	Orta düzeyde	178	9,18	1,92	8	8-19		
	Yeterince iyi değil	45	9,31	1,78	8	8-16		
	Yetersiz	94	9,19	2,15	8	8-18		
Kolay İnanırılık	Çok iyi	0					6,130	0,105
	Yeterince iyi	77	12,57	6,50	10	7-35		
	Orta düzeyde	178	14,85	7,76	13	7-35		
	Yeterince iyi değil	45	14,11	8,16	11	7-35		
	Yetersiz	94	14,12	6,79	13	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Çok iyi	0					4,274	0,233
	Yeterince iyi	77	21,83	7,47	19	15-48		
	Orta düzeyde	178	24,04	8,38	22	15-46		
	Yeterince iyi değil	45	23,42	8,79	20	15-47		
	Yetersiz	94	23,31	7,60	22	15-19		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.56'da araştırmaya katılan kadınların yaşadıkları bölgenin hizmet ve olanaklara erişiminin uygunluğuna ilişkin değerlendirmeleri bakımından sosyal kırılabilirlik puanları incelenmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutu, kolay inanırılık alt boyutu ve sosyal kırılabilirlik puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.56. Kadınların yaşadıkları bölgenin hizmet ve olanaklara erişim uygunluğuna göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Yeterince uygun	293	9,23	2,11	8	8-20	0,642	0,521
	Yeterince uygun değil	101	9,16	1,62	8	8-14		
Kolay İnanırlık	Yeterince uygun	293	13,99	7,44	11	7-35	1,629	0,103
	Yeterince uygun değil	101	14,60	6,63	13	7-34		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Yeterince uygun	293	23,22	8,38	21	15-49	1,533	0,125
	Yeterince uygun değil	101	23,77	7,19	22	15-43		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların yaşadıkları çevrede kendilerinin ve ailelerinin güvende olduğunu düşünüp düşünmemesine göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.57’de sunulmuştur. Buna göre aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortancaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutunda ise puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Yaşadığı bölgede kendisinin ve ailesinin güvende olmadığını düşünen kadınların kolay inanırlık alt boyutundan aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal kırılganlık toplam puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaşadığı bölgede kendisinin ve ailesinin güvende olmadığını düşünen kadınların sosyal kırılganlık toplam puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.57. Kadınların yaşadıkları çevrede güvende hissetme durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Çevrenin Güvenliği	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	250	9,18	2,10	8	8-20	1,297	0,194
	Hayır	144	9,27	1,81	8	8-17		
Kolay İnanırlık	Evet	250	13,52	6,95	11	7-35	2,298	0,022**
	Hayır	144	15,24	7,60	13	7-34		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Evet	250	22,70	7,85	20	15-49	2,182	0,029**
	Hayır	144	24,51	8,38	23	15-47		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Araştırmaya katılan kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre sosyal kırılgenlik puanları incelenmiştir (Çizelge 3.58). Aldatılabilirlik alt boyutunda, kolay inanırılık alt boyutunda ve sosyal kırılgenlik ölçeğinde baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıklarını ifade eden kadınların Sosyal kırılgenlik ölçeğinden ve alt boyutlarından daha yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır.

Çizelge 3.58. Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre sosyal kırılgenlik puanları

Sosyal Kırılgenlik Alt Boyut	Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	171	9,54	2,21	9	8-19	3,103	0,002**
	Hayır	223	8,95	1,78	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Evet	171	16,07	7,58	15	7-35	4,881	0,000**
	Hayır	223	12,68	6,61	10	7-35		
Sosyal Kırılgenlik Toplam	Evet	171	25,61	8,63	23	15-49	5,026	0,000**
	Hayır	223	21,64	7,20	19	15-48		

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.59’da cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılgenlik puanları verilmiştir. Aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre Aldatılabilirlik alt boyutu, Kolay inanırılık alt boyutu ve sosyal kırılgenlik ölçeği toplam puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Buna göre kadın olduğu için aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların sosyal kırılgenlik puanları daha yüksektir.

Çizelge 3.59. Cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılgenlik puanları

Sosyal Kırılgenlik Alt Boyut	Aile İçinde Cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	97	9,71	2,39	9	8-19	2,662	0,008**
	Hayır	297	9,05	1,83	8	8-20		

Çizelge 3.59. Devam. Cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılgenlık puanları

Kolay İnanırılık	Evet	97	16,88	7,61	16	7-35	4,359	0,000**
	Hayır	297	13,25	6,89	11	7-35		
Sosyal Kırılgenlık	Evet	97	26,59	8,69	25	15-49	4,597	0,000**
	Hayır	297	22,31	7,60	20	15-48		
Toplam								

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.60'ta kadınların çalışma yaşamında cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılgenlık puanları verilmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,05). Kolay inanırılık alt boyutunda çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kalma bakımından puan ortancaları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir (p<0,05). Sosyal kırılgenlık toplam puanlarının da çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kalma bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği; kadın olduğu için çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların sosyal kırılgenlık puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Çizelge 3.60. Çalışma yaşamında cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılgenlık puanları

Sosyal Kırılgenlık Alt Boyut	Çalışma yaşamında cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	43	10	2,97	8	8-19	1,414	0,157
	Hayır	251	9,11	1,83	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Evet	43	16,09	7,63	14	7-35	1,980	0,048**
	Hayır	251	13,91	7,16	11	7-35		
Sosyal Kırılgenlık Toplam	Evet	43	26,09	8,87	24	15-47	2,350	0,019**
	Hayır	251	23,03	7,93	21	15-49		

*Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları Çizelge 3.61’de verilmiştir. Toplumda kadın oldukları için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldıklarını ifade eden kadınların aldatılabilirlik alt boyutu, kolay inanırılık alt boyutu ve sosyal kırılabilirlik ölçek toplam puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 3.61. Toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	102	9,77	2,45	9	8-19	2,877	0,004**
	Hayır	292	9,02	1,78	8	8-20		
Kolay İnanırılık	Evet	102	16,12	7,80	15	7-35	3,192	0,001**
	Hayır	292	13,46	6,91	11	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Evet	102	25,90	9,06	23	15-47	3,438	0,001**
	Hayır	292	22,48	7,54	20	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Kadınların yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları Çizelge 3.62’de verilmiştir. Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların aldatılabilirlik alt boyutu, kolay inanırılık alt boyutu sosyal kırılabilirlik ölçeği toplamının ortanca değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların sosyal kırılabilirlik ölçeği ve alt boyutlarında puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.62. Yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	52	9,57	1,98	9	8-16	2,274	0,023**
	Hayır	342	9,16	2,00	8	8-20		

Çizelge 3.62. Devam. Yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları

Kolay İnanırlık	Evet	52	16,36	7,57	15	7-35	2,727	0,006**
	Hayır	342	13,81	7,13	11	7-35		
Sosyal Kırılmanlık Toplam	Evet	52	25,94	8,54	24	15-49	2,825	0,005**
	Hayır	342	22,97	7,95	21	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırma grubunun yaş nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları Çizelge 3.63'te gösterilmiştir. Aile içinde yaşa bağlı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumu bakımından sosyal kırılmanlık ölçeği ve alt boyutlarında puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (p>0,05).

Çizelge 3.63. Yaş nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları

Sosyal Kırılmanlık Alt Boyut	Yaş nedeniyle aile içi baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	24	9,33	2,14	8	8-16	0,239	0,811
	Hayır	370	9,20	1,99	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	24	16,33	7,74	15	7-35	1,893	0,058
	Hayır	370	14,01	7,19	12	7-35		
Sosyal Kırılmanlık Toplam	Evet	24	25,66	8,97	23	15-49	1,646	0,100
	Hayır	370	23,21	8,02	21	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Yaş nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılmanlık puanları Çizelge 3.64'te verilmiştir. Çalışma yaşamında yaşa bağlı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0,05).

Çizelge 3.64. Kadınların çalışma yaşamında yaşa bağlı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Yaş nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	21	9,52	1,99	9	8-14	1,354	0,176
	Hayır	373	9,19	2,00	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	21	14,76	7,11	15	7-28	0,572	0,567
	Hayır	373	14,11	7,25	12	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Evet	21	24,28	7,91	23	15-42	0,786	0,432
	Hayır	373	23,31	8,10	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.65'te verilmiştir. Toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre aldatılabilirlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutu ve ölçek toplam puanının ise toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,05$). Toplumda yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa uğradığını ifade eden kadınların kolay inanırlık alt boyutu ve ölçek toplam puanı ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.65. Toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Yaş nedeniyle toplumda baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	21	9,71	1,95	9	8-14	1,793	0,073
	Hayır	373	9,18	2,00	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	21	17,52	7,04	17	7-35	2,577	0,010**
	Hayır	373	13,96	7,21	11	7-35		

Çizelge 3.65. Devam. Toplumda yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik	Evet	21	27,23	8,08	27	15-47	2,590	0,010**
Toplam	Hayır	373	23,15	8,04	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05

Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları Çizelge 3.66'da verilmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda şiddete maruz kalmanın anlamlı bir farka yol açmadığı belirlenmiştir (p>0,05). Kolay inanabilirlik alt boyutu ile ölçek toplam puanında ise puan ortalamalarının şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (p<0,05). Şiddete maruz kaldığını söyleyen kadınların kolay inanabilirlik alt boyutu ve ölçek toplam puanı ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.66. Kadınların şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılabilirlik puanları

Sosyal Kırılabilirlik Alt Boyut	Şiddete maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	105	9,56	2,40	8	8-20	1,707	0,088
	Hayır	289	9,09	1,82	8	8-18		
Kolay İnanabilirlik	Evet	105	17,56	7,44	15	7-35	6,085	0,000**
	Hayır	289	12,91	6,76	11	7-35		
Sosyal Kırılabilirlik Toplam	Evet	105	27,12	8,63	25	15-49	5,799	0,000**
	Hayır	289	22,00	7,44	19	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırmaya katılan kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılabilirlik puanları Çizelge 3.67'de verilmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Kolay İnanabilirlik alt boyutunda ve Sosyal Kırılabilirlik toplam puanında ise aile içi şiddete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (p<0,05). Aile içi şiddete uğrayan kadınların Kolay İnanabilirlik alt boyutunda ve ölçek toplam puanında, puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.67. Kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Aile içi şiddet	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	102	9,56	2,43	8	8-20	1,601	0,109
	Hayır	292	9,09	1,81	8	8-18		
Kolay İnanırlık	Evet	102	17,50	7,29	15	7-35	5,960	0,000**
	Hayır	292	12,98	6,85	11	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Evet	102	27,06	8,50	25,5	15-49	5,693	0,000**
	Hayır	292	22,07	7,53	19	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.68’de verilmiştir. Toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0,05).

Çizelge 3.68. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Toplumda şiddete maruz kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Evet	3	9,33	1,52	9	8-11	0,618	0,537
	Hayır	391	9,21	2,00	8	8-20		
Kolay İnanırlık	Evet	3	19,66	13,61	15	9-35	0,917	0,359
	Hayır	391	14,11	7,18	12	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Evet	3	29,00	14,93	23	18-46	0,807	0,420
	Hayır	391	23,32	8,03	21	15-49		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların maruz kaldığı şiddet türüne göre sosyal kırılganlık puanları Çizelge 3.69’da verilmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutunda fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalanların puan ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği (p>0,05); psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamasının ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (p<0,05). Psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların Aldatılabilirlik puanlarının ortalamasının diğerlerinden daha yüksek olduğu tespit

edilmiştir. Kolay inanırlık alt boyutunda ve ölçek toplam puanında ise fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kolay inanırlık alt boyutunda ve ölçek toplam puanında tüm şiddet türlerinde, şiddet mağduru olan kadınların puan ortalamalarının diğerlerinden yüksek olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.69. Şiddet türlerine göre sosyal kırılganlık puanları

Sosyal Kırılganlık Alt Boyut	Şiddet türü		n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Aldatılabilirlik	Fiziksel	Evet	88	9,67	2,52	9	8-20	1,953	0,051
		Hayır	306	9,08	1,81	8	8-18		
	Cinsel	Evet	35	9,80	2,93	8	8-19	0,639	0,523
		Hayır	359	9,15	1,88	8	8-20		
	Psikolojik	Evet	95	9,64	2,47	9	8-20	2,045	0,041**
		Hayır	299	9,08	1,80	8	8-18		
	Ekonomik	Evet	54	9,81	2,88	8,5	8-20	1,354	0,176
		Hayır	340	9,12	1,81	8	8-18		
Kolay İnanırlık	Fiziksel	Evet	88	17,61	7,30	16	7-35	5,551	0,000**
		Hayır	306	13,15	6,91	11	7-35		
	Cinsel	Evet	35	18,45	6,31	17	7-33	4,344	0,000**
		Hayır	359	13,73	7,19	11	7-35		
	Psikolojik	Evet	95	17,65	7,25	15	7-35	5,985	0,000**
		Hayır	299	13,04	6,87	11	7-35		
	Ekonomik	Evet	54	16,48	6,75	15	7-33	3,207	0,001**
		Hayır	340	13,78	7,25	11	7-35		
Sosyal Kırılganlık Toplam	Fiziksel	Evet	88	27,28	8,51	26	15-49	5,437	0,000**
		Hayır	306	22,24	7,61	20	15-48		
	Cinsel	Evet	35	28,25	8,04	27	15-49	4,151	0,000
		Hayır	359	22,89	7,94	21	15-48		
	Psikolojik	Evet	95	27,29	8,44	26	15-49	5,816	0,000**
		Hayır	299	22,12	7,57	19	15-48		
	Ekonomik	Evet	54	26,29	8,32	25	15-49	3,201	0,001**
		Hayır	340	22,90	7,96	21	15-48		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

3.5. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde kadınların sosyo-demografik bilgilerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına ilişkin bulgular sunulmuştur. Çizelge 3.70’te kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve alt boyutlarında aldıkları minimum, maksimum puanlar, ortalamalar ve standart sapmaları verilmiştir. Çizelge 3.70’e göre kadınların eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamasının $38,01 \pm 2,84$; kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamasının $23,80 \pm 7,44$; evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamasının $34,03 \pm 6,02$; erkek cinsiyet rolleri puan ortalamasının $23,91 \pm 6,23$; geleneksel cinsiyet rolleri puan ortalamasının $22,54 \pm 8,48$ olduğu bulunmuştur. TCRTÖ toplam puan ortalaması ise $142,31 \pm 25,12$ olarak hesaplanmıştır. Ölçekten 95’ten yüksek puan alınması kişinin eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarına sahip olduğunu; 95’ten düşük puan alınması geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarına sahip olduğu anlamına gelir.

Çizelge 3.70. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puanları

Alt boyutlar	Min	max	$\bar{x}$	ss
Eşitlikçi cinsiyet rolleri	22	40	38,01	2,84
Kadın cinsiyet rolleri	8	40	23,80	7,44
Evlilikte cinsiyet rolleri	11	40	34,03	6,02
Erkek cinsiyet rolleri	6	30	23,91	6,23
Geleneksel cinsiyet rolleri	8	40	22,54	8,48
TCRTÖ Toplam	73	186	142,31	25,12

Çizelge 3.71’de yaşa göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Alt boyutların hepsinin ve TCRTÖ toplam puan ortancalarının yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İkili gruplar arasında Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda farklılık 36-45 yaş ile 26-35 yaş arasında ve 36-45 yaş ile 18-25 yaş arasında olduğu görülmüştür. Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda 56-65 yaş ile 36-45 yaş arasında; 56-65 yaş ile 18-25 yaş arasında; 56-65 yaş ile 26-35 yaş arasında ve 46-55 yaş ile 26-35 yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet rolleri alt

boyutunda 56-65 yaş ile 36-45 yaş arasında ve 56-65 yaş ile 26-35 yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Erkek cinsiyet rolleri alt boyutunda farklılık 56-65 yaş ile 36-45 yaş ve 56-65 yaş ile 26-35 yaş arasındadır. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda 56-65 yaş ile 36-45 yaş ve 56-65 yaş ile 26-35 yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Yaş gruplarına göre TCRTÖ toplam puan ortancaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın ise 56-65 yaş grubu ile 36-45 yaş grubu; 56-65 yaş grubu ile 18-25 yaş grubu ve 56-65 yaş grubu ile 26-35 yaş grubu arasında olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.71. Yaşa göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyutları	Yaş	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Eşitlikçi cinsiyet rolleri	18-25	47	38,46	3,03	40	24-40	20,201	0,000**
	26-35	157	38,47	2,41	40	29-40		
	36-45	127	37,22	3,28	38	22-40		
	46-55	45	38,15	2,32	39	31-40		
	56-65	18	37,94	2,79	39,5	31-40		
Kadın cinsiyet rolleri	18-25	47	25,06	8,12	25	8-40	27,314	0,000**
	26-35	157	25,28	7,24	26	8-40		
	36-45	127	23,25	7,52	23	8-40		
	46-55	45	21,73	5,04	21	12-32		
	56-65	18	16,66	6,57	15,5	8-28		
Evlilikte cinsiyet rolleri	18-25	47	34,06	5,41	35	16-40	11,499	0,021**
	26-35	157	34,72	5,15	36	17-40		
	36-45	127	34,02	6,42	36	11-40		
	46-55	45	34,35	4,95	36	19-40		
	56-65	18	27,22	9,65	30	12-40		
Erkek cinsiyet rolleri	18-25	47	23,80	6,53	26	6-30	15,852	0,003**
	26-35	157	24,63	5,86	26	6-30		
	36-45	127	24,42	5,96	26	6-30		
	46-55	45	22,35	5,76	22	10-30		
	56-65	18	18,27	8,51	18,5	6-30		
Geleneksel cinsiyet rolleri	18-25	47	23,46	8,78	23	8-39	10,209	0,037**
	26-35	157	23,01	8,73	23	8-40		
	36-45	127	22,93	8,39	24	8-40		
	46-55	45	21,20	7,15	21	8-40		
	56-65	18	16,72	7,35	17	8-28		

Çizelge 3.71. Devam. Yaşa göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Toplam	18-25	47	144,87	25,86	149	91-183	19,762	0,001**
	26-35	157	146,12	24,28	150	87-186		
	36-45	127	141,85	25,05	144	73-183		
	46-55	45	137,80	18,90	141	95-168		
	56-65	18	116,83	30,10	119,5	74-166		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.72’de öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puan ortalamaları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet alt boyutunda puan ortancalarının öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0,05). Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, öğrenim görmeyen kadınlar ile ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans veya lisans mezunu kadınlar arasında, kadın cinsiyet rolleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Öğrenim görmeyen kadınların kadın cinsiyet rolleri bakımından diğerlerine göre daha geleneksel tutumlara sahip olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra ilkokul mezunları ile ortaokul mezunları arasında; ilkokul mezunları ile lise mezunları arasında; ilkokul mezunları ile önlisans veya lisans mezunu olanlar arasında ve ortaokul mezunları ile önlisans veya lisans mezunları arasında kadın cinsiyet rolleri puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Analiz sonucunda öğrenim düzeyi arttıkça kadın cinsiyet rolleri puanlarının arttığı yani daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda öğrenim görmemiş kadınlar ile ilkokul, ortaokul, lise, ve önlisans veya lisans mezunu olan kadınlar arasında ve ilkokul mezunu olanlar ile önlisans veya lisans mezunu kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Öğrenim düzeyi düşük olan kadınların evlilikte cinsiyet rolleri açısından daha geleneksel tutuma sahip oldukları görülmüştür. Erkek cinsiyet rolleri tutumlarının öğrenim görmemiş kadınlar ile ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans veya lisans mezunu kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğrenim görmemiş kadınların erkek cinsiyet rolleri tutumlarının diğer gruplara göre daha geleneksel olduğu saptanmıştır. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda öğrenimi olmayan grup ile ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans veya lisans mezunu olanlar arasında; ilkokul mezunu olanlar ile ortaokul, lise ve önlisans veya

lisans mezunu olanlar arasında ve ortaokul mezunları ile önlisans veya lisans mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kadınların öğrenim düzeyi artıkça geleneksel cinsiyet rolleri bakımından daha eşitlikçi tutum sergilediği görülmüştür. TCRTÖ toplam puan ortancalarının öğrenim görmemiş kadınlar ile ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans veya lisans mezunu olanlar arasında; ilkokul mezunları ile ortaokul, lise ve önlisans veya lisans mezunu olanlar arasında ve ortaokul mezunu olanlar ile önlisans veya lisans mezunu olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğrenim düzeyi artıkça TCRTÖ puan ortalamalarının artış gösterdiği görülmüştür.

Çizelge 3.72. Kadınların öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyutları	Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X ²	p*
Eşitlikçi cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	60	37,63	3,54	40	24-40	6,150	0,188
	İlkokul	171	37,92	2,89	39	22-40		
	Ortaokul	87	38,26	2,52	40	29-40		
	Lise	46	37,65	2,69	38	29-40		
	Önlisans-Lisans	30	39,03	1,80	40	34-40		
Kadın cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	60	18,43	7,37	19	8-35	74,829	0,000**
	İlkokul	171	22,52	6,68	23	8-40		
	Ortaokul	87	25,62	6,66	26	11-40		
	Lise	46	28,04	5,89	28	12-40		
	Önlisans-Lisans	30	30,06	6,60	32	10-40		
Evlilikte cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	60	28,16	8,21	28	11-40	57,046	0,000**
	İlkokul	171	33,90	5,58	35	12-40		
	Ortaokul	87	36,00	3,68	36	25-40		
	Lise	46	36,47	3,63	37	27-40		
	Önlisans-Lisans	30	37,06	3,11	38	29-40		
Erkek cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	60	17,30	7,20	15,5	6-30	65,479	0,000**
	İlkokul	171	24,01	5,94	26	6-30		
	Ortaokul	87	36,06	4,25	26	12-30		
	Lise	46	26,56	3,46	27	18-30		
	Önlisans-Lisans	30	26,30	4,58	28	14-30		
Geleneksel cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	60	15,20	6,97	12	8-34	108,865	0,000**
	İlkokul	171	20,99	7,64	20	8-39		
	Ortaokul	87	24,44	7,37	25	8-40		
	Lise	46	28,58	6,31	31	12-40		
	Önlisans-Lisans	30	31,33	6,05	32,5	15-39		

Çizelge 3.72. Devam. Kadınların öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ toplam	Öğrenimi Yok	60	116,73	26,31	110,5	73-173	103,141	0,000**
	İlkokul	171	139,36	22,44	141	74-185		
	Ortaokul	87	150,40	18,73	154	108-186		
	Lise	46	157,32	16,00	159,5	105-179		
	Önlisans-Lisans	30	163,80	17,94	167,5	112-183		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Medeni duruma göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.73'te verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre ikili gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda, evli kadınlar ile boşanmış kadınlar arasında ve evli kadınlar ile bekar kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Evli kadınların kadın cinsiyet rolleri alt boyutu puan ortancasının bekar ve boşanmış kadınlara göre daha düşük olduğu yani daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Erkek cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ancak ikili gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda evli ve bekar kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. TCRTÖ toplam puan ortancalarının ise evli ile bekar kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Çizelge 3.73. Kadınların medeni durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyutları	Medeni durum	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Eşitlikçi cinsiyet rolleri	Bekar	9	39,77	0,66	40	38-40	9,655	0,022**
	Evli	233	38,00	2,66	40	29-40		
	Boşanmış	135	37,74	3,27	39	22-40		
	Eşi vefat etmiş	17	39,23	1,71	40	34-40		
Kadın cinsiyet rolleri	Bekar	9	30,55	9,11	33	10-40	16,163	0,001**
	Evli	233	22,79	7,28	23	8-40		
	Boşanmış	135	25,08	7,09	26	8-40		
	Eşi vefat etmiş	17	23,76	8,56	26	8-33		

Çizelge 3.73. Devam. Kadınların medeni durumlarına göre TCRTÖ puanları

Evlilikte cinsiyet rolleri	Bekar	9	37,00	3,39	38	30-40	6,452	0,092
	Evli	233	33,45	6,31	35	11-40		
	Boşanmış	135	34,87	5,30	36	17-40		
	Eşi vefat etmiş	17	33,70	7,63	37	12-40		
Erkek cinsiyet rolleri	Bekar	9	26,77	5,56	30	14-30	9,761	0,021**
	Evli	233	23,32	6,25	26	6-30		
	Boşanmış	135	24,91	5,81	26	8-30		
	Eşi vefat etmiş	17	22,64	8,40	27	6-30		
Geleneksel cinsiyet rolleri	Bekar	9	30,77	7,42	32	8-40	12,236	0,007**
	Evli	233	21,63	8,18	22	8-40		
	Boşanmış	135	23,34	8,38	23	8-40		
	Eşi vefat etmiş	17	24,29	11,02	27	8-40		
TCRTÖ toplam	Bekar	9	164,88	23,71	176	112-183	15,906	0,001**
	Evli	233	139,22	24,88	141	73-113		
	Boşanmış	135	145,96	23,46	148	82-185		
	Eşi vefat etmiş	17	143,64	33,16	158	74-181		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırmaya katılan kadınların çalışma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.74’te verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür(p>0,05). Kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında ve TCRTÖ toplam puanlarında çalışma durumuna göre puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05), çalışan kadınların belirtilen alt boyutlar ve toplam puan ortancalarının çalışmayanlara göre daha yüksek olduğu yani daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir.

Çizelge 3.74. Kadınların çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	23	39,08	1,37	40	36-40	1,500	0,134
	Hayır	371	37,94	2,90	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	23	27,56	6,86	29	12-40	2,546	0,011**
	Hayır	371	23,56	7,42	24	8-40		

Çizelge 3.74. Devam. Kadınların çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları

Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	23	36,65	3,25	36	29-40	1,990	0,047**
	Hayır	371	33,27	6,12	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	23	26,08	4,54	27	18-30	1,678	0,093
	Hayır	371	23,78	6,31	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	23	26,39	8,30	27	12-39	2,240	0,025**
	Hayır	371	22,31	8,44	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	23	155,78	18,95	159	118-183	2,670	0,008**
	Hayır	371	141,47	25,24	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.75’te kadınların eşlerinin yaşlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (p>0,05). Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda eşinin yaşı 56-67 aralığında olanlar ile 26-35 yaş aralığında olanlar ve 36-45 aralığında olanlar arasında ve eşinin yaşı 46-55 aralığında olanlar ile 26-35 aralığında olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında eşinin yaşı 56-67 aralığında olanlar ile eşinin yaşı 26-35 ve 36-45 yaş aralığında olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda eşinin yaşı 56-67 aralığında olanlar ile eşinin yaşı 26-35 aralığında olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). TCRTÖ toplam puanlarında ise eşinin yaşı 56-67 aralığında olanlar ile eşinin yaşı 26-35 ve 36-45 yaş aralığında olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Çizelge 3.75. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Eşin yaşı	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	18-25 yaş	14	38,07	2,46	39,5	33-40	3,542	0,472
	26-35 yaş	66	38,36	2,64	40	29,40		
	36-45 yaş	96	37,82	2,67	39	29-40		
	46-55 yaş	39	37,82	2,75	39	31-40		
	56-67 yaş	18	38,05	2,71	40	31-40		

Çizelge 3.75. Devam. Kadınların eşlerinin yaşlarına göre TCRTÖ puanları

Kadın Cinsiyet Roller	18-25 yaş	14	22,5	6,92	22,5	8-34	22,010	0,000**
	26-35 yaş	66	25,30	7,18	25	11-40		
	36-45 yaş	96	23,00	7,48	23	8-40		
	46-55 yaş	39	20,87	5,86	21	8-33		
	56-67 yaş	18	16,94	5,54	16	8-30		
Evlilikte Cinsiyet Roller	18-25 yaş	14	33,85	5,14	34	22-40	9,853	0,043**
	26-35 yaş	66	34,18	5,72	35	16-40		
	36-45 yaş	96	33,87	6,11	36	11-40		
	46-55 yaş	39	33,66	5,97	36	16-40		
	56-67 yaş	18	27,83	8,52	29	13-40		
Erkek Cinsiyet Roller	18-25 yaş	14	22,92	6,81	26	12-30	16,735	0,002**
	26-35 yaş	66	24,34	5,81	26	6-30		
	36-45 yaş	96	24,37	5,66	26	6-30		
	46-55 yaş	39	21,46	6,27	22	10-30		
	56-67 yaş	18	18,27	7,54	19	7-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	18-25 yaş	14	19,28	6,88	18	12-32	12,347	0,015**
	26-35 yaş	66	23,53	8,81	24	8-38		
	36-45 yaş	96	22,17	8,05	22	8-40		
	46-55 yaş	39	20,35	7,24	20	8-35		
	56-67 yaş	18	16,44	6,98	16	8-29		
TCRTÖ Toplam	18-25 yaş	14	136,64	23,06	135,5	97-176	18,435	0,001**
	26-35 yaş	66	145,72	24,50	148,5	87-186		
	36-45 yaş	96	141,25	24,15	141,5	73-181		
	46-55 yaş	39	134,17	21,67	140	88-169		
	56-67 yaş	18	117,55	26,22	119,5	81-167		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırmaya katılan kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre kadınların TCRTÖ puanları Çizelge 3.76’da verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda eşlerinin öğrenim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Diğer alt boyutlarda ve ölçek puanında ise puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda eşi öğrenim görmemiş kadınlar ile eşi ortaokul, lise ve önlisans ve üzeri düzeyde öğrenim görmüş kadınlar arasında; eşi ilkokul mezunu olan kadınlar ile de eşi lise ve önlisans ve üzeri düzeyde öğrenim görmüş kadınlar arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılık tespit

edilmiş ancak ikili gruplar arasında yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Erkek cinsiyet rolleri alt boyutunda eş öğrenim görmemiş kadınlar ile eş ilköğretim, lise, önlisans ve üzeri derece öğrenim görmüş kadınlar arasında ve eş ilköğretim mezunu olanlar ile eş lise mezunu olanlar arasında farklılık bulunduğu görülmüştür. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda eş öğrenim görmemiş kadınlar ile eş lise, önlisans ve üzeri düzeyde öğrenim görmüş kadınlar ve eş ilköğretim mezunu olanlar ile eş lise, önlisans ve üzeri mezunu olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ölçek toplam puanında ise ikili gruplar arasında yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın eş öğrenim görmemiş kadınlar ile eş lise, önlisans ve üzeri mezunu olanlar ve eş ilköğretim mezunu olanlar ile eş lise, önlisans ve üzeri mezunu olanlar arasında rastlanmıştır.

Çizelge 3.76. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Eşin Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	X ²	p*
Eşitlikçi cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	18	37,83	3,83	40	29-40	1,097	0,895
	İlkokul	114	37,94	2,62	40	30-40		
	Ortaokul	54	38,14	2,28	39,5	32-40		
	Lise	30	37,86	2,77	40	31-40		
	Önlisans ve üzeri	17	38,41	2,59	40	31-40		
Kadın cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	18	18,38	8,14	18	8-38	25,764	0,000**
	İlkokul	114	21,40	6,74	21	8-40		
	Ortaokul	54	24,05	6,52	24	8-36		
	Lise	30	25,56	7,35	26,5	8-40		
	Önlisans ve üzeri	17	27,94	7,46	28	12-40		
Evlilikte cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	18	29,44	8,37	29,5	16-40	12,403	0,015**
	İlkokul	114	32,65	6,96	34	11-40		
	Ortaokul	54	34,42	4,55	35,5	19-40		
	Lise	30	35,56	4,36	36,5	24-40		
	Önlisans ve üzeri	17	36,29	3,82	36	28-40		
Erkek cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	18	18,16	7,66	19,5	6-30	24,304	0,000**
	İlkokul	114	22,46	6,47	24	6-30		
	Ortaokul	54	24,22	4,97	26	11-30		
	Lise	30	26,30	5,00	27,5	11-30		
	Önlisans ve üzeri	17	26,41	4,06	27	18-30		

Çizelge 3.76. Devam. Kadınların eşlerinin öğrenim düzeylerine göre TCRTÖ puanları

Geleneksel cinsiyet rolleri	Öğrenimi Yok	18	16,77	9,66	12	8-37	29,918	0,000**
	İlkokul	114	19,97	7,79	20	8-36		
	Ortaokul	54	22,25	7,18	22	8-36		
	Lise	30	27,00	6,84	27	12-40		
	Önlisans ve üzeri	17	26,52	7,77	26	13-36		
TCRTÖ toplam	Öğrenimi Yok	18	120,61	30,73	112	82-180	28,511	0,000**
	İlkokul	114	134,44	24,64	135,5	73-185		
	Ortaokul	54	143,11	19,21	144	95-174		
	Lise	30	152,30	21,92	156	102-186		
	Önlisans ve üzeri	17	155,58	19,55	157	120-183		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.77’de kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda eşin çalışma durumuna göre anlamlı farklılık görülmemiştir. Diğer alt boyutlarda ve TCRTÖ toplam puanlarında eşin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Eşi çalışmayan kadınların TCRTÖ puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.77. Kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Eşin çalışma durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	90	38,51	2,31	40	29-40	1,951	0,051
	Hayır	143	37,69	2,81	40	29-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	90	24,78	6,94	24,5	11-40	3,089	0,002**
	Hayır	143	21,54	7,23	22	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	90	35,36	4,94	36	14-40	3,677	0,000**
	Hayır	143	32,25	6,78	34	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	90	24,86	5,13	26	6-30	2,679	0,007**
	Hayır	143	22,34	6,70	24	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	90	23,66	7,84	24	8-40	2,932	0,003**
	Hayır	143	20,36	8,16	20	8-38		
TCRTÖ Toplam	Evet	90	147,20	21,54	147,5	87-185	3,607	0,000**
	Hayır	143	134,20	25,59	138	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.78’de kadınların ailelerdeki kişi sayısına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında ailedeki kişi sayısına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda ailedeki kişi sayısına göre anlamlı farklılık bulunduğu, ikili gruplar arası farkın ailesi 6 ve daha fazla kişiden oluşan kadınla ile ailesi 3 kişiden oluşan kadınlar arasında olduğu belirlenmiştir. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda ikili gruplar arasındaki farklılık ailesi 6 ve daha fazla kişiden oluşan kadınlar ile yalnız yaşayan ya da ailesi 2 kişiden oluşan kadınlar arasında olduğu tespit edilmiştir. TCRTÖ toplam puanlarında, aile üyesi sayısına göre anlamlı farklılık olduğu ve farkın ailesindeki kişi sayısı 6 ve daha olan kadınlar ile yalnız yaşayan veya ailesi 2 kişilik olan kadınlar ve 3 kişilik olan kadınlar arasında olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.78. Kadınların ailesindeki kişi sayısına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Kişi sayısı	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	1-2 kişi	57	37,80	3,38	39	22-40	0,564	0,967
	3 kişi	110	38,13	2,80	40	24-40		
	4 kişi	104	38,08	2,43	40	31-40		
	5 kişi	68	38,14	2,68	40	29-40		
	6 ve üzeri	55	37,65	2,68	40	29-40		
Kadın Cinsiyet Roller	1-2 kişi	57	24,75	7,84	25	8-40	12,543	0,014**
	3 kişi	110	24,85	7,14	25	8-38		
	4 kişi	104	24,28	7,52	24,5	8-40		
	5 kişi	68	22,70	7,36	24	8-38		
	6 ve üzeri	55	21,14	6,97	22	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	1-2 kişi	57	34,42	5,18	35	16-40	6,262	0,180
	3 kişi	110	34,75	5,56	36	12-40		
	4 kişi	104	33,97	6,65	36	13-40		
	5 kişi	68	33,82	6,11	36	16-40		
	6 ve üzeri	55	32,58	6,31	34	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	1-2 kişi	57	25,43	5,78	27	8-30	7,906	0,095
	3 kişi	110	24,10	6,06	26	6-30		
	4 kişi	104	23,88	6,44	26	7-30		
	5 kişi	68	23,45	6,53	26	6-30		
	6 ve üzeri	55	22,58	6,13	24	6-30		

Çizelge 3.78. Devam. Kadınların ailesindeki kişi sayısına göre TCRTÖ puanları

Geleneksel Cinsiyet Roller	1-2 kişi	57	24,14	7,98	24	8-38	9,646	0,047**
	3 kişi	110	22,73	8,49	22	8-40		
	4 kişi	104	23,06	9,04	23,5	8-40		
	5 kişi	68	22,61	8,04	23,5	8-38		
	6 ve üzeri	55	19,45	7,90	19	8-36		
TCRTÖ Toplam	1-2 kişi	57	146,56	23,75	150	82-186	11,273	0,024**
	3 kişi	110	144,59	23,89	145,5	74-181		
	4 kişi	104	143,29	26,93	146,5	81-185		
	5 kişi	68	140,75	25,14	143,5	87-185		
	6 ve üzeri	55	133,41	23,95	136	73-181		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların ilk evlilik yaşlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.79’da verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında kadınların ilk evlilik yaşına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

İkili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 15 yaşından önce evlenen kadınlar ile 22-24 yaş aralığında ve 25 veya daha büyük yaşta evlenen kadınlar arasında geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının farklılık gösterdiği saptanmıştır. İlk evlilik yaşı 15 ve daha küçük olanların geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamasının daha düşük olduğu görülmektedir. TCRTÖ toplam puanlarının da ilk evlilik yaşına göre farklılık gösterdiği; 15 yaşından önce evlenmiş olan kadınlar ile 22-24 yaş aralığında evlenmiş olan kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. İlk evlilik yaşı 15 ve altında olan kadınların ölçek toplam puan ortalamasının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmüştür (Çizelge 3.79).

Çizelge 3.79. Kadınların ilk evlilik yaşına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	İlk evlilik yaşı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min-Max	X^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	15 ve altı	58	37,75	3,32	40	22-40	5,272	0,261
	16-18	146	37,97	2,99	40	24-40		
	19-21	92	37,64	2,74	38	29-40		
	22-24	61	38,03	1,84	40	34-40		
	25 ve üzeri	28	38,25	3,38	40	26-40		
Kadın Cinsiyet Roller	15 ve altı	58	21,70	8,48	21	8-40	9,080	0,059
	16-18	146	23,46	7,24	24	8-37		
	19-21	92	23,42	6,66	23	8-40		
	22-24	61	25,54	7,18	26	8-40		
	25 ve üzeri	28	25,17	6,97	26	14-37		
Evlilik Cinsiyet Roller	15 ve altı	58	32,29	6,45	35	16-40	8,108	0,088
	16-18	146	33,50	6,58	35,5	12-40		
	19-21	92	34,73	5,51	36	11-40		
	22-24	61	34,96	5,17	36	18-40		
	25 ve üzeri	28	35,10	5,18	36	17-40		
Erkek Cinsiyet Roller	15 ve altı	58	21,81	7,60	25,5	7-30	6,323	0,176
	16-18	146	23,46	6,65	26	6-30		
	19-21	92	25,08	5,23	26	6-30		
	22-24	61	24,13	5,37	26	6-30		
	25 ve üzeri	28	25,39	4,78	26	10-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	15 ve altı	58	19,82	8,82	19,5	8-37	13,304	0,010**
	16-18	146	21,91	8,48	22,5	8-40		
	19-21	92	22,14	7,73	22	8-40		
	22-24	61	24,62	8,08	24	8-40		
	25 ve üzeri	28	25,64	8,49	25	8-36		
TCRTÖ Toplam	15 ve altı	58	133,39	28,48	133,5	81-181	11,061	0,026**
	16-18	146	140,33	25,74	144	74-185		
	19-21	92	143,03	22,21	144,5	73-186		
	22-24	61	147,77	22,03	149	87-185		
	25 ve üzeri	28	149,57	22,89	147,5	85-183		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Çizelge 3.80’de kadınların çocuk sahibi olma durumlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Kadın cinsiyet rolleri, geleneksel cinsiyet rolleri alt

boyutlarında ve TCRTÖ toplam puanlarında çocuk sahibi olma durumlarına göre puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olmayan kadınların belirtilen alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.80. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Çocuk sahibi olma	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	379	37,97	2,86	40	22-40	1,340	0,180
	Hayır	15	38,80	2,24	40	34-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	379	23,56	7,31	24	8-40	3,050	0,002**
	Hayır	15	29,80	8,41	32	10-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	379	33,93	6,08	36	11-40	1,648	0,099
	Hayır	15	36,66	3,61	38	30-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	379	23,83	6,26	26	6-30	1,512	0,130
	Hayır	15	25,93	5,48	30	14-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	379	22,29	8,42	22	8-40	2,988	0,003**
	Hayır	15	29,06	7,61	30	14-39		
TCRT Toplam	Evet	379	141,60	24,93	144	73-186	3,003	0,003**
	Hayır	15	160,26	24,01	168	112-183		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların çocuk sayılarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.81’de sunulmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda çocuk sayısına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda çocuk sayısı 5 veya daha fazla olan kadınlar ile çocuğu olmayanlar, 1 çocuğu olanlar ve 2 çocuğu olanlar arasında; 4 çocuğu olanlar ile çocuğu olmayanlar, 1 çocuğu olanlar ve 2 çocuğu olanlar arasında; 3 çocuğu olanlar ile de çocuğu olmayanlar ve 1 çocuğu olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutunda 5 veya daha fazla çocuğu olanlar ile çocuğu olmayanlar, 1 çocuğu olanlar ve 2 çocuğu olanlar arasında; 4 çocuğu olanlar ile de 1 çocuğu olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Erkek cinsiyet rolleri alt boyutunda 1 çocuğa sahip kadınlar ile 3, 4, 5 veya daha fazla sayıda çocuğa sahip kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda ve TCRTÖ

toplam puanlarında çocuk sayısı 5 veya daha fazla olan kadınlar ile çocuk sahibi olmayanlar, 1 çocuk sahibi olanlar ve 2 çocuk sahibi olanlar arasında; 4 çocuk sahibi olanlar ile çocuk sahibi olmayanlar, 1 çocuk sahibi olanlar ve 2 çocuk sahibi olanlar arasında; 3 çocuk sahibi olanlar ile de çocuk sahibi olmayanlar, 1 çocuk sahibi olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Çocuk sayısı arttıkça tüm alt boyutların ve ölçek toplam puanının ortalamalarının azaldığı görülmektedir.

Çizelge 3.81. Kadınların çocuk sayısına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Çocuk sayısı	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	MinMax	X^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	Çocuk yok	15	38,80	2,24	40	34-40	7,674	0,175
	1 çocuk	59	38,54	2,04	40	32-40		
	2 çocuk	127	38,22	2,80	39	24-40		
	3 çocuk	123	37,48	3,18	39	22-40		
	4 çocuk	41	38,07	2,84	40	30-40		
	5 ve daha fazla	29	37,72	3,02	39	29-40		
Kadın Cinsiyet Rolleri	Çocuk yok	15	29,80	8,41	32	10-40	47,264	0,000**
	1 çocuk	59	27,03	6,41	28	13-40		
	2 çocuk	127	24,81	6,91	26	8-40		
	3 çocuk	123	22,78	7,07	23	8-38		
	4 çocuk	41	20,65	6,96	22	8-34		
	5 ve daha fazla	29	18,44	7,72	16	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Rolleri	Çocuk yok	15	36,66	3,61	38	30-40	23,039	0,000**
	1 çocuk	59	35,84	3,92	36	25-40		
	2 çocuk	127	35,11	4,90	36	14-40		
	3 çocuk	123	33,79	5,78	35	16-40		
	4 çocuk	41	31,04	8,17	34	11-40		
	5 ve daha fazla	29	29,48	8,44	31	12-40		
Erkek Cinsiyet Rolleri	Çocuk yok	15	25,93	5,48	30	14-30	27,223	0,000**
	1 çocuk	59	27,11	3,15	28	18-30		
	2 çocuk	127	24,49	5,57	26	10-30		
	3 çocuk	123	23,00	6,54	25	6-30		
	4 çocuk	41	22,19	7,43	24	6-30		
	5 ve daha fazla	29	20,10	7,55	19	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Rolleri	Çocuk yok	15	29,06	7,61	30	14-39	42,164	0,000**
	1 çocuk	59	26,61	7,16	28	12-38		
	2 çocuk	127	23,09	7,89	23	8-40		
	3 çocuk	123	21,83	8,39	21	8-40		
	4 çocuk	41	18,39	8,07	18	8-36		
	5 ve daha fazla	29	17,41	8,96	13	8-37		

Çizelge 3.81. Devam. Kadınların çocuk sayısına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Toplam	Çocuk yok	15	160,26	24,01	168	112-183	48,373	0,000**
	1 çocuk	59	155,15	16,91	157	114-183		
	2 çocuk	127	145,74	21,90	147	85-186		
	3 çocuk	123	138,91	24,49	141	81-181		
	4 çocuk	41	130,36	27,69	131	73-178		
	5 ve daha fazla	29	123,17	30,02	121	74-181		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.82’de araştırmaya katılan kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Erkek, cinsiyet rolleri alt boyutunda ilk hamilelik yaşı 16-17 olan kadınlar ile 18-20 yaş olanlar arasında ve ilk hamilelik yaşı 16-17 yaş olanlar ile 24 yaş ve üzeri olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda ve ölçek toplam puanında ise ilk hamilelik yaşı 16-17 olanlar ile 18-20 olanlar; 21-23 olanlar ve 24 ve üzeri olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.82. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	İlk hamilelik yaşı	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min-Max	χ^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	15 yaş ve altı	31	38,38	2,31	40	31-40	2,435	0,656
	16-17 yaş	61	37,68	3,72	40	22-40		
	18-20 yaş	136	37,75	2,85	39	29-40		
	21-23 yaş	82	38,15	2,48	40	29-40		
	24 yaş ve üzeri	69	38,28	2,68	40	26-40		
Kadın Cinsiyet Roller	15 yaş ve altı	31	22,61	8,83	23	8-40	8,452	0,076
	16-17 yaş	61	21,14	7,89	22	8-38		
	18-20 yaş	136	24,00	6,92	24	9-40		
	21-23 yaş	82	23,90	7,16	24	8-40		
	24 yaş ve üzeri	69	24,85	6,61	25	8-37		
Evlilikte Cinsiyet Roller	15 yaş ve altı	31	32,48	6,96	35	16-40	68,642	0,071
	16-17 yaş	61	32,57	6,17	34	12-40		
	18-20 yaş	136	33,92	6,49	36	11-40		
	21-23 yaş	82	34,68	5,24	36	14-40		
	24 yaş ve üzeri	69	34,89	5,48	36	15-40		

Çizelge 3.82. Devam. Kadınların ilk hamilelik yaşlarına göre TCRTÖ puanları.

Erkek Cinsiyet Roller	15 yaş ve altı	31	22,45	8,59	27	7-30	16,221	0,003**
	16-17 yaş	61	21,04	6,62	22	6-30		
	18-20 yaş	136	24,67	6,14	26	6-30		
	21-23 yaş	82	24,18	5,33	26	6-30		
	24 yaş ve üzeri	69	24,85	5,23	26	7-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	15 yaş ve altı	31	21,58	9,17	22	8-36	18,268	0,001**
	16-17 yaş	61	18,50	7,94	16	8-40		
	18-20 yaş	136	22,58	8,18	24	8-40		
	21-23 yaş	82	22,97	8,21	23	8-39		
	24 yaş ve üzeri	69	24,56	8,30	24	8-40		
TCRTÖ Toplam	15 yaş ve altı	31	137,51	30,77	141	82-181	15,988	0,003**
	16-17 yaş	61	130,96	34,98	131	74-180		
	18-20 yaş	136	142,94	25,12	147	73-185		
	21-23 yaş	82	143,90	22,51	141,5	87-186		
	24 yaş ve üzeri	69	147,46	21,85	148	85-183		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırmaya katılan kadınların hamile olma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.83'te gösterilmiştir. Hamilelik durumuna göre TCRTÖ puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (p>0,05).

Çizelge 3.83. Kadınların hamilelik durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Hamilelik durumu	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	10	39,00	1,63	40	36-40	0,847	0,397
	Hayır	384	37,98	2,87	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	10	24,90	6,95	22	19-40	0,191	0,848
	Hayır	384	23,77	7,46	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	10	34,90	3,47	34,5	29-40	0,186	0,853
	Hayır	384	34,01	6,08	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	10	25,90	2,72	26,5	22-30	0,461	0,645
	Hayır	384	23,86	6,29	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	10	21,30	5,71	21	15-36	0,622	0,534
	Hayır	384	22,58	8,54	23	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	10	146	16,10	140	130-186	0,013	0,990
	Hayır	384	142,21	25,32	145	73-185		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma grubunun kronik hastalık varlığına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.84'te verilmiştir. Kadınların TCRTÖ puanlarının kronik hastalık varlığına bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.84. Kronik hastalık varlığına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Kronik hastalık	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	115	38,20	2,32	40	31-40	0,074	0,941
	Hayır	279	37,92	3,03	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	115	22,59	7,73	22	8-40	1,903	0,057
	Hayır	279	24,30	7,27	25	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	115	33,12	7,05	26	12-40	1,072	0,284
	Hayır	279	34,41	5,52	26	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	115	22,81	7,12	26	6-30	1,473	0,141
	Hayır	279	24,36	5,78	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	115	21,69	8,84	22	8-40	1,224	0,221
	Hayır	279	22,89	8,32	23	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	115	138,43	27,37	142	74-186	1,618	0,106
	Hayır	279	143,91	24,01	145	73-185		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların engel durumuna göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.85'te verilmiştir. Kadınların engel durumuna göre TCRTÖ puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.85. Kadınların engel durumuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Engel durumu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	17	38,05	2,43	40	33-40	0,116	0,908
	Hayır	377	38,00	2,86	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	17	22,47	10,07	20	8-40	0,753	0,451
	Hayır	377	23,86	7,31	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	17	32,29	7,77	33	16-40	0,790	0,430
	Hayır	377	34,11	5,93	36	11-40		

Çizelge 3.85. Devam. Kadınların engel durumuna göre TCRTÖ puanları

Erkek Cinsiyet Roller	Evet	17	21,00	7,63	24	10-30	1,634	0,102
	Hayır	377	24,04	6,14	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	17	20,29	10,12	19	8-37	1,071	0,284
	Hayır	377	22,64	8,40	23	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	17	134,11	32,67	134	81-186	1,081	0,280
	Hayır	377	142,68	24,72	145	73-185		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların ailesinde bakımından sorumlu olduğu engelli veya kronik hastalığı olan birey bulunma durumuna göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.86’da gösterilmiştir. Kadınların bakım sorumluluğu olmasına bağlı olarak TCRTÖ puanlarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.86. Kadınların bakım sorumluluğuna göre TCTRÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Bakım sorumluluğu	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	160	37,94	2,67	40	29-40	0,854	0,393
	Hayır	234	38,05	2,96	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	160	23,25	7,49	23	8-40	1,152	0,249
	Hayır	234	24,17	7,40	25	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	160	33,76	6,23	35,5	11-40	0,597	0,551
	Hayır	234	34,21	5,89	36	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	160	23,57	6,61	26	6-30	0,386	0,700
	Hayır	234	24,14	5,97	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	160	21,78	8,35	22	8-40	1,466	0,143
	Hayır	234	23,06	8,54	23	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	160	140,32	25,68	141	73-185	1,393	0,164
	Hayır	234	143,67	24,70	147	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.87’de gösterilmiştir. Aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre TCRTÖ puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.87. Aile üyesi kaybına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Aile üyesi kaybı	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	53	38,07	2,62	40	31-40	0,094	0,925
	Hayır	341	38,00	2,88	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	53	22,79	7,78	23	8-37	0,908	0,364
	Hayır	341	23,95	7,38	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	53	33,58	7,34	36	12-40	0,292	0,771
	Hayır	341	34,10	5,80	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	53	23,47	7,00	26	6-30	0,160	0,873
	Hayır	341	23,98	6,12	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	53	23,41	8,96	24	8-40	0,878	0,380
	Hayır	341	22,41	8,41	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	53	141,33	28,75	144	74-185	0,020	0,984
	Hayır	341	142,46	24,56	145	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.88’de kadınların aylık gelir miktarlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında aylık gelire göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$), kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren alt boyutlarda ikili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre aylık 0-999TL gelir elde eden kadınlar ile 3000 TL ve üzeri gelire sahip kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.88. Aylık gelire göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Aylık Gelir (TL)	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	0-999	194	37,79	3,06	40	22-40	1,317	0,725
	1000-1999	79	38,18	2,66	40	26-40		
	2000-2999	88	38,13	2,72	40	29-40		
	3000 ve üzeri	33	38,48	2,20	40	32-40		

Çizelge 3.88. Devam. Aylık gelire göre TCRTÖ puanları

Kadın Cinsiyet Rolleri	0-999	194	22,91	7,40	23	8-40	9,896	0,019**
	1000-1999	79	24,27	7,77	24	8-38		
	2000-2999	88	23,97	7,27	24	8-40		
	3000 ve üzeri	33	27,39	6,31	27	14-40		
Evlilikte Cinsiyet Rolleri	0-999	194	33,20	6,52	35	12-40	12,365	0,006**
	1000-1999	79	34,15	5,63	36	16-40		
	2000-2999	88	34,77	5,45	36	11-40		
	3000 ve üzeri	33	36,66	4,28	38	24-40		
Erkek Cinsiyet Rolleri	0-999	194	23,26	6,60	25,5	6-30	3,890	0,274
	1000-1999	79	24,34	6,15	26	6-30		
	2000-2999	88	24,22	6,03	26	6-30		
	3000 ve üzeri	33	25,90	4,02	26	14-30		
Geleneksel Cinsiyet Rolleri	0-999	194	21,19	8,75	20,5	8-40	13,292	0,004**
	1000-1999	79	23,12	8,78	24	8-40		
	2000-2999	88	23,60	7,59	24	8-40		
	3000 ve üzeri	33	26,33	6,86	27	12-37		
TCRTÖ Toplam	0-999	194	138,37	26,08	140	74-186	12,914	0,005**
	1000-1999	79	144,08	25,59	145	81-185		
	2000-2999	88	144,71	23,40	145	73-185		
	3000 ve üzeri	33	154,78	16,94	153	121-183		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre TCRT puanları Çizelge 3.89’da verilmiştir. Yapılan analiz sonucu kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre alt boyutlarda ve TCRTÖ toplam puanında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.89. Kadınların ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Ekonomik durumunu değerlendirmesi	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	X^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	Çok iyi	0					0,107	0,991
	Yeterince iyi	8	38,25	2,25	39	34-40		
	Orta düzeyde	69	38,14	2,42	39	31-40		
	Yeterince iyi değil	54	37,77	3,66	40	22-40		
	Yetersiz	263	38,01	2,78	40	24-40		

Çizelge 3.89. Devam. Kadınların ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları

Kadın Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					1,453	0,693
	Yeterince iyi	8	25,37	7,68	23	16-40		
	Orta düzeyde	69	23,88	6,78	24	10-38		
	Yeterince iyi değil	54	24,79	7,41	26	8-40		
	Yetersiz	263	23,52	7,62	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					1,229	0,746
	Yeterince iyi	8	36,50	3,11	36	33-40		
	Orta düzeyde	69	34,42	5,57	36	17-40		
	Yeterince iyi değil	54	34,09	5,63	35,5	11-40		
	Yetersiz	263	33,84	6,28	36	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					0,283	0,963
	Yeterince iyi	8	23,87	4,42	25	18-30		
	Orta düzeyde	69	24,39	5,32	26	10-30		
	Yeterince iyi değil	54	23,96	6,27	26	6-30		
	Yetersiz	263	23,78	6,51	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					2,038	0,565
	Yeterince iyi	8	22,37	8,10	18	16-36		
	Orta düzeyde	69	22,82	7,45	24	8-36		
	Yeterince iyi değil	54	23,96	7,73	24	10-40		
	Yetersiz	263	22,19	8,89	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Çok iyi	0					0,548	0,908
	Yeterince iyi	8	146,37	19,76	138	129-182		
	Orta düzeyde	69	143,66	21,49	147	87-178		
	Yeterince iyi değil	54	144,59	24,07	146,5	73-183		
	Yetersiz	263	141,36	26,39	144	74-186		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır.

Kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.90'da gösterilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında grupların istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği($p<0,05$); evlilikte cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı farklılık gösteren alt boyutlarda ikili gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre yaşadıkları konutun

şartlarını “yeterince iyi değil” olarak değerlendiren kadınlar ile “yeterince iyi” olarak değerlendiren kadınlar arasında fark olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.90. Kadınların yaşadıkları konuta ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Yaşadığı konutu değerlendirmesi	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	χ^2	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					8,024	0,046**
	Yeterince iyi	77	38,45	2,77	40	22-40		
	Orta düzeyde	178	38,17	2,59	40	24-40		
	Yeterince iyi değil	45	37,11	3,18	37	26-40		
	Yetersiz	94	37,70	3,11	40	29-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					13,805	0,003**
	Yeterince iyi	77	26,14	6,52	27	10-40		
	Orta düzeyde	178	23,44	7,47	24	8-40		
	Yeterince iyi değil	45	21,06	7,19	21	8-36		
	Yetersiz	94	23,86	7,75	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					6,401	0,094
	Yeterince iyi	77	35,32	4,74	36	15-40		
	Orta düzeyde	178	34,33	5,68	36	13-40		
	Yeterince iyi değil	45	32,06	7,64	35	11-40		
	Yetersiz	94	33,35	6,50	35,5	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					11,631	0,009**
	Yeterince iyi	77	25,77	4,80	27	7-30		
	Orta düzeyde	178	24,31	5,62	26	10-30		
	Yeterince iyi değil	45	21,46	7,14	22	6-30		
	Yetersiz	94	22,80	7,35	25,5	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Çok iyi	0					5,991	0,112
	Yeterince iyi	77	24,32	7,12	25	8-40		
	Orta düzeyde	178	22,42	7,95	22	8-39		
	Yeterince iyi değil	45	20,55	9,10	20	8-36		
	Yetersiz	94	22,27	9,91	21,5	8-40		
TCRTÖ Toplam	Çok iyi	0					12,002	0,007**
	Yeterince iyi	77	150,02	19,02	152	85-183		
	Orta düzeyde	178	142,70	23,40	144	82-185		
	Yeterince iyi değil	45	132,26	28,83	133	73-177		
	Yetersiz	94	140,06	28,86	140	74-186		

*Kruskal Wallis uygulanmıştır. **p<0,05.

Çizelge 3.91’de kadınların yaşadıkları bölgenin hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğuna ilişkin değerlendirmelerine göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğuna ilişkin değerlendirmelerin alt boyutlarda ve ölçek toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.91. Hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğu	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Yeterince uygun	293	37,96	2,91	40	22-40	0,456	0,648
	Yeterince uygun değil	101	38,13	2,65	40	29-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Yeterince uygun	293	24,16	7,26	24	8-40	1,443	0,149
	Yeterince uygun değil	101	22,74	7,86	23	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Yeterince uygun	293	34,15	5,93	36	11-40	0,627	0,531
	Yeterince uygun değil	101	33,69	6,30	35	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Yeterince uygun	293	24,30	5,95	26	6-30	1,739	0,082
	Yeterince uygun değil	101	22,80	6,92	24	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Yeterince uygun	293	22,88	8,53	23	8-40	1,153	0,249
	Yeterince uygun değil	101	21,56	8,29	22	8-39		
TCRTÖ Toplam	Yeterince uygun	293	143,47	24,61	145	73-186	1,312	0,189
	Yeterince uygun değil	101	138,94	26,39	143	74-183		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların kendilerini güvende hissetme durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.92’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadınların kendilerini güvende hissedip hissetmemelerinin alt boyutlarda ve ölçek toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı saptanmıştır.

Çizelge 3.92. Kadınların kendilerini güvende hissetme durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Güvenlik	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	250	38,10	2,71	40	24-40	0,660	0,509
	Hayır	144	37,84	3,06	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	250	23,94	7,50	24	8-40	0,495	0,621
	Hayır	144	23,55	7,36	24	8-40		

Çizelge 3.92. Devam. Kadınların kendilerini güvende hissetme durumlarına göre TCRTÖ puanları

Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	250	33,91	6,23	36	12-40	0,055	0,956
	Hayır	144	34,25	5,67	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	250	23,98	6,25	26	6-30	0,281	0,779
	Hayır	144	23,79	6,22	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	250	22,92	8,44	23,5	8-40	1,272	0,204
	Hayır	144	21,88	8,53	21	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	250	142,87	25,56	146,5	74-186	0,871	0,384
	Hayır	144	141,33	24,41	142	73-185		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.93'te kadınların cinsiyete bağlı olarak baskı ve ayrımcılığa maruz kalma deneyimlerine göre TCRTÖ puanları sunulmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında, cinsiyete bağlı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutları ile ölçek toplam puanının kadınların baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre farklılık gösterdiği ($p<0,05$); cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.93. Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	171	38,02	2,87	40	22-40	0,235	0,814
	Hayır	223	38,00	2,83	40	24-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	171	24,73	7,48	25	8-40	2,061	0,039**
	Hayır	223	23,08	7,34	23	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	171	34,94	5,39	36	11-40	2,500	0,012**
	Hayır	223	33,33	6,39	35	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	171	24,70	5,81	26	6-30	2,061	0,039**
	Hayır	223	23,30	6,49	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	171	23,18	8,52	23	8-39	1,263	0,207
	Hayır	223	22,05	8,43	22	8-40		

Çizelge 3.93. Devam. Kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Toplam	Evet	171	145,60	24,10	146	73-185	2,125	0,034**
	Hayır	223	139,78	25,65	143	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılık deneyimlerine göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.94'te verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre TCRTÖ alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır (p>0,05).

Çizelge 3.94. Kadınların cinsiyete dayalı aile içi baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Aile içi baskı ve ayrımcılık	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	97	38,18	2,59	40	30-40	0,681	0,496
	Hayır	297	37,95	2,93	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	97	23,91	6,85	24	8-40	0,040	0,968
	Hayır	297	23,76	7,63	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	97	34,32	5,60	36	11-40	0,123	0,902
	Hayır	297	33,93	6,16	36	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	97	24,23	6,24	26	6-30	0,656	0,512
	Hayır	297	23,81	6,24	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	97	22,49	8,15	22	8-38	0,083	0,934
	Hayır	297	22,56	8,60	23	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	97	143,16	23,40	145	73-185	0,139	0,889
	Hayır	297	142,03	25,69	144	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.95'te kadınların çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (p>0,05). Kadın

cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamalarının çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$); çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların belirtilen alt boyutlar ve ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.95. Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Çalışma yaşamı Baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	43	38,20	3,41	40	22-40	1,066	0,286
	Hayır	351	37,98	2,77	40	24-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	43	27,11	7,26	29	12-40	3,123	0,002**
	Hayır	351	23,39	7,37	24	8-40		
Evliikte Cinsiyet Roller	Evet	43	35,34	4,45	36	24-40	1,201	0,230
	Hayır	351	33,87	6,18	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	43	26,30	4,72	28	10-30	2,631	0,009**
	Hayır	351	23,62	6,34	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	43	25,90	9,01	28	8-37	2,724	0,006**
	Hayır	351	22,13	8,33	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	43	152,88	22,73	157	101-181	3,021	0,003**
	Hayır	351	141,01	25,13	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.96’da verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamalarının kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutları ile ölçek toplam puanı ortalamalarının ise toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$), toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını

ifade eden kadınların puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.96. Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Toplum Baskı ve ayrımcılık	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	102	38,36	2,59	40	29-40	1,542	0,123
	Hayır	292	37,88	2,92	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	102	25,11	7,91	26	8-40	2,126	0,034**
	Hayır	292	23,34	7,22	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	102	35,32	5,41	36	11-40	2,773	0,006**
	Hayır	292	33,58	6,17	35	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	102	24,93	5,73	26	6-30	1,742	0,082
	Hayır	292	23,56	6,37	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	102	23,65	8,93	24	8-39	1,510	0,131
	Hayır	292	22,16	8,30	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	102	147,39	25,24	149	73-183	2,513	0,012**
	Hayır	292	140,53	24,89	143,5	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların yaşları nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.97’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucu Eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında kadınların yaşları nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarının puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açmadığı saptanmıştır (p>0,05). Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda ise puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05), yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.97. Kadınların yaşları nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Yaş nedeniyle Baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	52	37,71	3,22	39	22-40	0,944	0,345
	Hayır	352	38,05	2,78	40	24-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	52	26,36	7,03	27	8-40	2,551	0,011**
	Hayır	352	23,41	7,43	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	52	35,51	4,49	36	20-40	1,647	0,099
	Hayır	352	33,80	6,20	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	52	24,86	5,38	26	7-30	0,857	0,391
	Hayır	352	23,77	6,35	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	52	23,59	8,38	24,5	8-37	1,010	0,313
	Hayır	352	22,38	8,49	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	52	148,05	21,64	147	82-185	1,555	0,120
	Hayır	352	141,43	25,53	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların yaşları nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.98’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda TCRTÖ alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında, puan ortalamasının kadınların yaşları nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,05).

Çizelge 3.98. Kadınların yaşları nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Yaş nedeniyle aile içi Baskı ve ayrımcılık	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	24	37,79	2,81	39	29-40	0,505	0,614
	Hayır	370	38,02	2,85	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	24	25,50	8,24	26	8-40	1,008	0,313
	Hayır	370	23,69	7,38	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	24	35,12	4,94	36	20-40	0,754	0,451
	Hayır	370	33,96	6,09	36	11-40		

Çizelge 3.98. Devam. Kadınların yaşları nedeniyle aile içinde baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

Erkek Cinsiyet Roller	Evet	24	22,75	6,68	22	7-30	0,817	0,414
	Hayır	370	23,99	6,21	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	24	22,08	9,40	22	8-36	0,205	0,838
	Hayır	370	22,57	8,43	22,5	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	24	143,25	26,01	146,5	82-185	0,136	0,892
	Hayır	370	142,25	25,01	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların yaşları nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.99’da verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında kadınların çalışma yaşamında yaşları nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri ile ölçek toplam puanında ise puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$); çalışma yaşamında yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.99. Kadınların yaşları nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Yaş Nedeniyle Çalışma Yaşamında Baskı ve Ayrımcılık	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	21	37,38	4,05	39	22-40	0,804	0,421
	Hayır	373	38,04	2,76	40	24-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	21	28,14	5,65	30	17-38	2,837	0,005**
	Hayır	373	23,55	7,46	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	21	36,23	4,53	38	26-40	1,933	0,053
	Hayır	373	33,91	6,08	36	11-40		

Çizelge 3.99. Devam. Kadınların yaşları nedeniyle çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

Erkek Cinsiyet Roller	Evet	21	26,00	3,57	26	18-30	1,052	0,293
	Hayır	373	23,79	6,33	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	21	27,04	6,41	28	13-37	2,584	0,010**
	Hayır	373	22,29	8,52	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	21	154,80	16,11	155	121-178	2,289	0,022**
	Hayır	373	141,60	25,37	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Kadınların yaşları nedeniyle toplumda baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.100’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda TCRTÖ alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında, puan ortalamasının kadınların yaşları nedeniyle toplumda baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,05).

Çizelge 3.100. Kadınların yaşları nedeniyle toplumda baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Yaş Nedeniyle Toplumda Baskı ve Ayrımcılık	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	21	38,76	1,84	40	35-40	1,024	0,306
	Hayır	373	37,96	2,89	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	21	26,00	5,83	27	17-35	1,359	0,174
	Hayır	373	23,67	7,51	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	21	34,90	4,14	35	25-40	0,068	0,946
	Hayır	373	33,98	6,11	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	21	25,33	5,78	28	7-30	0,984	0,325
	Hayır	373	23,83	6,26	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	21	22,42	8,88	24	9-37	0,043	0,965
	Hayır	373	22,55	8,47	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	21	147,42	21,65	147	105-180	0,803	0,422
	Hayır	373	142,02	25,30	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.101’de gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda şiddete maruz kalma durumuna göre TCRTÖ puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.101. Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Şiddete Maruz Kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	105	38,20	2,64	40	29-40	0,847	0,397
	Hayır	289	37,94	2,92	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	105	25,05	6,55	26	11-38	1,905	0,057
	Hayır	289	23,34	7,70	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	105	34,73	5,70	36	11-40	1,422	0,155
	Hayır	289	33,78	6,13	36	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	105	24,77	5,64	26	6-30	1,339	0,181
	Hayır	289	23,60	6,42	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	105	23,36	8,26	24	8-38	1,156	0,248
	Hayır	289	22,25	8,55	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	105	146,12	22,91	147	73-185	1,693	0,090
	Hayır	289	140,92	25,78	144	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 3.102’de kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre TCRTÖ puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.102. Kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Aile İçi Şiddete Maruz Kalma	n	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	102	38,17	2,67	40	29-40	0,838	0,402
	Hayır	292	37,95	2,90	40	22-40		

Çizelge 3.102. Devam. Kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

Kadın Cinsiyet Roller	Evet	102	24,95	6,50	25,5	11-38	1,707	0,088
	Hayır	292	23,40	7,71	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	102	34,64	5,76	36	11-40	1,204	0,228
	Hayır	292	33,82	6,11	36	12-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	102	24,71	5,68	26	6-30	1,219	0,223
	Hayır	292	23,63	6,40	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	102	23,22	8,16	24	8-38	0,959	0,338
	Hayır	292	22,31	8,59	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	102	145,71	22,84	147	73-185	1,461	0,144
	Hayır	292	141,12	25,81	144	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.103'te verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre TCRTÖ puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Çizelge 3.103. Kadınların toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Toplumda Şiddete Maruz Kalma	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	3	39,00	1,00	39	38-40	0,086	0,932
	Hayır	391	38,00	2,85	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	3	28,66	8,73	31	19-36	1,085	0,278
	Hayır	391	23,76	7,43	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	3	37,66	2,08	37	36-40	1,163	0,245
	Hayır	391	34,00	6,04	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	3	26,66	4,16	28	22-30	0,666	0,505
	Hayır	391	23,89	6,25	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	3	28,00	12,49	32	14-38	1,045	0,296
	Hayır	391	22,50	8,45	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	3	160,00	25,35	171	131-178	1,252	0,211
	Hayır	391	142,17	25,11	144	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.104'te verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri ile ölçek toplam puanında puan ortalamalarının, kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda ise puan ortalamalarının kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; fiziksel şiddete maruz kalan kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.104. Kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Fiziksel Şiddete Maruz Kalma	n	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	88	38,23	2,64	40	29-40	1,031	0,302
	Hayır	306	37,94	2,90	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	88	25,35	6,62	26	11-38	2,208	0,027**
	Hayır	306	23,35	7,61	23,5	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	88	34,85	5,50	36	16-40	1,465	0,143
	Hayır	306	33,80	6,16	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	88	24,78	5,49	26	6-30	1,099	0,272
	Hayır	306	23,66	6,42	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	88	23,60	8,36	24	8-38	1,355	0,175
	Hayır	306	22,24	8,50	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	88	146,82	22,42	149,5	91-185	1,787	0,074
	Hayır	306	141,01	25,74	143	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. ** $p<0,05$.

Kadınların cinsel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.105'te gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda tüm alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında, puan ortalamalarının kadınların cinsel şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; cinsel şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Çizelge 3.105. Kadınların cinsel şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Cinsel Şiddete Maruz Kalma	N	$\bar{x}$	ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	35	39,20	1,38	40	36-40	2,454	0,014**
	Hayır	359	37,89	2,92	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	35	26,74	6,31	27	11-38	2,586	0,010**
	Hayır	359	23,51	7,49	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	35	36,60	5,00	38	16-40	3,205	0,001**
	Hayır	359	33,78	6,06	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	35	36,25	4,57	28	14-30	2,297	0,022**
	Hayır	359	23,68	6,33	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	35	25,62	8,44	27	8-37	2,198	0,028**
	Hayır	359	22,24	8,43	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	35	154,42	20,90	161	92-180	3,219	0,001**
	Hayır	359	141,13	25,21	143	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kadınların psikolojik şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.106’da sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında kadınların psikolojik şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri ve ölçek toplam puanında ise puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$); psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.106. Kadınların psikolojik şiddet görme durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Psikolojik Şiddete Maruz Kalma	N	$\bar{x}$	Ss	Ortanca	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	95	38,26	2,61	40	29-40	0,498	0,301
	Hayır	299	37,92	2,91	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	95	25,23	6,68	26	11-38	1,722	0,038**
	Hayır	299	23,24	7,62	23	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	95	34,89	5,49	36	11-40	0,912	0,121
	Hayır	299	33,76	6,17	36	12-40		

Çizelge 3.106. Devam. Kadınların psikolojik şiddet görme durumlarına göre TCRTÖ puanları

Erkek Cinsiyet Roller	Evet	95	25,12	5,22	26	6-30	1,432	0,083
	Hayır	299	23,53	6,49	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	95	23,68	8,21	24	8-38	0,967	0,145
	Hayır	299	22,18	8,54	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	95	146,20	22,59	149	73-185	1,521	0,043**
	Hayır	299	140,75	25,72	144	74-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

Araştırmaya katılan kadınların ekonomik şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları Çizelge 3.107’de sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında kadınların ekonomik şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Kadın cinsiyet rolleri ve ölçek toplam puanında ise puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05); ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.107. Kadınların ekonomik şiddete maruz kalma durumlarına göre TCRTÖ puanları

TCRTÖ Alt Boyut	Ekonomik Şiddete Maruz Kalma	N	$\bar{x}$	ss	Ortanc a	Min Max	Z	p*
Eşitlikçi Cinsiyet Roller	Evet	54	38,42	2,54	40	29-40	0,498	0,228
	Hayır	340	37,94	2,89	40	22-40		
Kadın Cinsiyet Roller	Evet	54	26,16	6,67	26,5	11-38	1,722	0,009**
	Hayır	340	23,42	7,49	24	8-40		
Evlilikte Cinsiyet Roller	Evet	54	35,44	5,13	36	16-40	0,912	0,058
	Hayır	340	33,81	6,13	36	11-40		
Erkek Cinsiyet Roller	Evet	54	25,44	5,14	26	10-30	1,432	0,085
	Hayır	340	23,67	6,36	26	6-30		
Geleneksel Cinsiyet Roller	Evet	54	24,61	8,47	23,5	8-38	0,967	0,060
	Hayır	340	22,22	8,45	22	8-40		
TCRTÖ Toplam	Evet	54	150,09	22,30	154,5	92-180	1,521	0,011**
	Hayır	340	141,07	25,36	143	73-186		

*Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. **p<0,05.

3.6. Kadınlarda Psikolojik Kırılgnlık ile Sosyal Kırılgnlık İlişkisi

Kadınlarn psikolojik kırılgnlık ile sosyal kırılgnlık düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde psikolojik kırılgnlığın aldatılabilirlik, kolay inanrılık ve sosyal kırılgnlık ile ilişkili olarak istatistiksel olarak anlamlı değışiklik gösterdiği bulunmuştur. Psikolojik kırılgnlık ile sosyal kırılgnlık arasında orta derecede pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. Aldatılabilirlik alt boyutu ile psikolojik kırılgnlık arasında çok zayıf pozitif ilişki olduğu, kolay inanrılık alt boyutu ile psikolojik kırılgnlık arasında ise orta derecede pozitif ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.108).

Çizelge 3.108. Psikolojik kırılgnlık ile sosyal kırılgnlık arasındaki ilişki

		Aldatılabilirlik	Kolay İnanrılık	Sosyal Kırılgnlık
Psikolojik Kırılgnlık	r	0,140	0,434	0,422
	p	0,005	0,000	0,000
	N	394	394	394

*Spearman Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

3.7. Kadınlarda Psikolojik Kırılgnlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutumları İlişkisi

Kadınlarn psikolojik kırılgnlık puanlarının eşitlikçi cinsiyet rollerı alt boyutu ile ilişkili olarak anlamlı farklılık göstermediği; diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile ise anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Kadın cinsiyet rollerı ve evlilikte cinsiyet rollerı alt boyutları ile psikolojik kırılgnlık arasında negatif yönlü çok zayıf ilişki bulunmuştur. Erkek cinsiyet rollerı ve geleneksel cinsiyet rollerı alt boyutları ile ölçek toplam puanının ise psikolojik kırılgnlık ile negatif yönlü zayıf korelasyon gösterdiği belirlenmiştir (Çizelge 3.109). Korelasyonun negatif yönde olması psikolojik kırılgnlık puanı arttıkça TCRTÖ puanlarının azaldığını ifade etmektedir. TCRTÖ’de 95 puanın altında puan alınması kişinin geleneksel toplumsal cinsiyet tutumlarına sahip olduğunu ifade eder. Yani geleneksel toplumsal cinsiyet

rolleri tutumlarına sahip olan kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olabileceği söylenebilir.

Çizelge 3.109. Psikolojik kırılganlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki

		Kadın Cinsiyet Rolleri	Evlilikte Cinsiyet Rolleri	Erkek Cinsiyet Rolleri	Geleneksel Cinsiyet Rolleri	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutumları
Psikolojik Kırılganlık	r	-0,181	-0,190	-0,207	-0,262	-0,025	-0,239
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,622	0,000
	N	394	394	394	394	394	394

*Spearman Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

3.8. Kadınlarda Sosyal Kırılganlık ile Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumları İlişkisi

Çizelge 3.110’da kadınların sosyal kırılganlık düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişki verilmiştir. Araştırma grubunun sosyal kırılganlık düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları incelendiğinde aldatılabilirlik alt boyutu ile kadın cinsiyet rolleri ve eşitlikçi cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri tutumları alt boyutları ile ölçek toplam puanının ise aldatılabilirlik puanları ile ilişkili olarak değişiklik gösterdiği puanlar arasında negatif yönlü çok zayıf ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Kolay inanırlık puanlarına göre kadın cinsiyet rolleri tutumları ve eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumları alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadığı diğer alt boyutlar ile ölçek toplam puanının ise negatif yönlü çok zayıf korelasyona sahip olduğu belirlenmiştir.

Sosyal kırılganlık toplam puanında aynı şekilde kadın cinsiyet rolleri ve eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutları arasında korelasyon bulunmamıştır. Sosyal

kırılganlık ile geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arasında negatif yönlü zayıf korelasyon bulunurken evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ise negatif yönlü çok zayıf korelasyon olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3.110. Sosyal kırılganlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki

		Kadın Cinsiyet Rolleri	Evlilikte Cinsiyet Rolleri	Erkek Cinsiyet Rolleri	Geleneksel Cinsiyet Rolleri	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutumları
Aldatılabilirlik	r	-0,097	-0,118	-0,116	-0,130	-0,029	-0,126
	p	0,054	0,000	0,021	0,010	0,565	0,012
	N	394	394	394	394	394	394
Kolay İnanırlık	r	-0,087	-0,113	-0,140	0,203	-0,033	-0,161
	p	0,084	0,025	0,005	0,000	0,511	0,001
	N	394	394	394	394	394	394
Sosyal Kırılganlık	r	-0,089	-0,128	-0,147	-0,210	0,042	-0,169
	p	0,077	0,011	0,003	0,000	0,407	0,001
	N	394	394	394	394	394	394

*Spearman Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada Ankara ilinde Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerindeki sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan 18-65 yaş aralığındaki kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları incelenmiştir. Bu bölümde araştırmanın bulguları ile aynı konularda yapılmış önceki araştırmaların bulguları karşılaştırılmıştır. Psikolojik ve sosyal kırılganlık konuları ile ilgili araştırmaların sınırlı olması nedeniyle aynı çalışmalardan sıklıkla söz edilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalamaları 36,3'tür. Yaşa göre psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken ($p>0,05$), toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Toplumsal Cinsiyet rolleri Tutum ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında 56-65 yaş grubundaki kadınların diğerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük puanlar aldıkları, daha geleneksel tutumlara sahip oldukları bulunmuştur.

Akdeniz (2018), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Psikolojik Kırılganlık Ve Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik kırılganlık puanlarının yaşa göre anlamlı farklılık göstermediğini bulmuştur. Benzer şekilde Bayraktar (2019), “Antrenörlerin Sosyal İyi Oluş Düzeylerinin Psikolojik Kırılganlığa Etkisi” adlı tez çalışmasında yaşın psikolojik kırılganlık düzeyine etkisinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığını bulmuştur. Ngo (2001) çoğunluğu 65 yaş üzerindeki yaşlılarla yaptığı çalışmada yaşlıların psikolojik, sosyal ve fiziksel kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ancak bu araştırma 18-65 yaş aralığındaki kadınlar ile sınırlıdır. Psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerinin yaşa göre anlamlı farklılık göstermemesinin nedeni 65 yaşından büyük kadınların araştırmaya dahil edilmemiş olmasından kaynaklanmış olabilir. Zeyneloğlu (2008), hemşirelik bölümü öğrencilerine yönelik çalışmasında yaşa göre TCRTÖ puanlarının anlamlı farklılık

göstermediğini belirlemiştir. Benzer şekilde Erzeybek (2015)'de "Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları" adlı tez çalışmasında yaşa göre TCRTÖ puanlarının anlamlı farklılık göstermediğini bulmuştur. Özden ve Gölbaşı (2018) tarafından sağlık çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını incelemeye yönelik araştırmada ise 34 yaş ve üzerindeki çalışanların TCRTÖ puanlarının 34 yaşın altındakilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada diğer araştırmalardan farklı olarak 56-65 yaş aralığındaki kadınların TCRTÖ puan ortalamalarının diğerlerinden anlamlı olarak yüksek bulunması araştırma grubunun sosyo-ekonomik şartlarından ve araştırma grubunun yaş aralığının diğer araştırmalara göre daha geniş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kadınların yaklaşık yarısı (%43,4) ilkokul mezunudur. Kadınların öğrenim düzeyleri arttıkça psikolojik kırılganlık puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olarak azaldığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık ölçeğinde aldatılabilirlik alt boyutunda öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Ancak öğrenim düzeyi arttıkça kolay inanırlık ve sosyal kırılganlık toplam puan ortalamasının anlamlı olarak azaldığı bulunmuştur ($p<0,05$). TCRTÖ açısından eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak fark yoktur ($p>0,05$). Fakat diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ortalamalarının öğrenim düzeyi arttıkça istatistiksel olarak anlamlı biçimde azaldığı, öğrenim görmeyen kadınların diğer gruplara göre daha geleneksel tutumlara sahip olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Bu araştırmada öğrenim düzeyinin psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açmasına rağmen Akdeniz (2018), Bayraktar (2019) ve Arslan (2019) yaptıkları araştırmalarda öğrenim düzeyinin psikolojik kırılganlık düzeyinde anlamlı farklılığa yol açmadığını bulmuşlardır. Ancak üç araştırmada da örneklem lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören kişilerden oluşmaktadır. Bu araştırmada ise örneklemin öğrenim düzeyi hiç öğrenim görmemiş kişilerden lisans seviyesinde öğrenim görenlere kadar farklı gruplardan oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarının paralellik göstermemesinin örneklemelerin öğrenim düzeylerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların çoğu (%94,2) çalışmamaktadır. Çalışan kadınlar ise temizlik, çocuk veya hasta bakıcılığı gibi güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Kadınların çalışma durumuna göre psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında ise, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamış ancak diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanında çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre anlamlı olarak daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir ($p<0,05$).

Akdeniz (2018) ve Bayraktar (2019), araştırmalarını bir meslek grubu ile Arslan (2019) ise üniversite öğrencileri ile yürütmüştür. Bu nedenle çalışma durumuna göre kırılganlık puanlarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik bir bulgu yoktur.

Araştırma grubu medeni duruma göre gruplandığında en büyük oran %59,1 ile evli kadınlara aittir. Kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının medeni duruma göre farklılık gösterdiği, boşanmış kadınların puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal kırılganlık ölçeğinde aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermezken ($p>0,05$), kolay inanırlık alt boyutu ve ölçek toplam puanında ise anlamlı farklılık bulunduğu; boşanmış kadınların puan ortalamalarının evli kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kadınların medeni durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolleri incelendiğinde evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutu dışında alt boyutların ve ölçek toplam puanının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bekar kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun medeni durumuna göre bekar kadınların TCRTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olmasının, bekar kadınların gruptaki yaş ortalamasının diğerlerinden daha düşük olması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Akdeniz (2018) ve Bayraktar (2019), yaptıkları araştırmalarda medeni duruma göre psikolojik kırılganlık puanlarının anlamlı farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Ancak bu iki çalışmada medeni durum evli ve bekar olmak üzere iki seçenek üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çalışmada ise boşanmış ve eşi vefat etmiş kadınlar ayrı olarak

değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra bahsedilen araştırmalar çalışmaya devam eden, düzenli gelir elde eden beden eğitimi öğretmenleri (Akdeniz, 2018) ve antrenörler (Bayraktar, 2019) üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmada ise örneklemin %94,2'si çalışmamaktadır. Boşanmış kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin yüksek bulunmasının sebebinin ailenin parçalanması ile gelir düzeyinin azalması ve artan sorumluluklarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak Thoits (1982) ise, evli olmayan bireylerin risklere karşı daha savunmasız olduğunu dolayısıyla kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Evli kadınların eşlerinin yaş ortalaması 39,9'dur. Eşlerin yaşlarına göre psikolojik ve sosyal kırılganlık puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir. TCRT ölçeğinde ise eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda anlamlı farklılığa rastlanmamış ($p>0,05$), fakat diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanında puan ortalamalarının eşin yaşı arttıkça istatistiksel olarak anlamlı şekilde azaldığı ($p<0,05$), yani eşinin yaşı yüksek olan kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının daha geleneksel olduğu belirlenmiştir.

Literatürde eşlerin yaş, öğrenim düzeyi ve çalışma durumunun psikolojik ve sosyal kırılganlığa yol açtığına dair bulguya rastlanmamıştır. Ancak eşlerin yaş, öğrenim düzeyi ve çalışma durumu gibi bilgilerin kadınların yaşamında önemli olduğu düşünülerek bunlarla ilgili sorular da sorulmuştur.

Eşlerin yaklaşık yarısı (%48,9) ilkokul mezunudur. Eşi önlisans ve üzeri derecede öğrenim görmüş kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık puanlarının ise eşin öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlemiştir ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda eşin öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmamış ($p>0,05$) ama diğer alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında, eşin öğrenim düzeyi arttıkça puan ortalamalarının da arttığı belirlenmiştir ($p<0,05$).

Literatürde eşlerin öğrenim düzeyinin psikolojik ve sosyal kırılganlığa etkisini değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak Bayraktar (2019), araştırmasında örneklemin anne-baba mesleklerinin psikolojik kırılganlığa etkisini incelemiş ve anlamlı farklılık bulamamıştır.

Eşi düzenli gelir getirici bir işte çalışmayan kadınların grubun %61,4'ünü oluşturmaktadır. Kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarının eşlerinin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda eşin çalışma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamış ($p>0,05$) ama diğer alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında, eşi çalışmayan kadınların puan ortalamalarının da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Literatürde eşlerin çalışma durumunun sosyal ve psikolojik kırılganlığa etkisinin değerlendirildiği araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak düzenli gelire sahip olmayan kişiler risklere karşı daha savunmasız olmakta ve risklerle daha sık karşılaşmaktadır. Kısıtlı maddi kaynaklar ve yeterli bilgi ve beceriye sahip olmama gibi nedenlerle risklerle ve oluşan olumsuz sonuçlarla baş etme kapasiteleri sınırlıdır (Lindell ve Perry, 2004). Bu nedenle araştırma grubunun neredeyse tamamının çalışmadığı da göz önünde bulundurularak eşin çalışmıyor olmasının kırılganlığı etkileyebileceği düşünülmüştür. Ayrıca geleneksel toplumsal cinsiyet bakış açısı evi geçindirme rolünü erkeğe yüklemekte ve yaşamını sürdürmeye yetecek maddi olanaklara sahip olunmadığı durumda yardım kuruluşlarına başvurma görevini kadınlar üstlenmektedir (Kutlu, 2015). Bu nedenle, eşi çalışmayan ve yardım başvurusunda bulunan geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarına sahip kadınların utanç, yetersizlik gibi duygulara kapılmasına ve kırılganlık düzeyini artırabileceği düşünülmüştür.

Araştırma grubunun aileleri ortalama 3,9 kişiden oluşmaktadır. Ailedeki kişi sayısına göre kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri

tutumlarında ise eşitlikçi cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Fakat kadın cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında ailedeki kişi sayısı arttıkça puan ortalamalarının azaldığı, yani tutumların daha geleneksel bir hal aldığı belirlenmiştir ($p<0,05$).

Kadınların %95,9'u çocuk sahibidir ve ortalama çocuk sayısı 2,5'tir. Çocuk sahibi olmayan kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Psikolojik kırılganlık puanları çocuk sayısına göre de anlamlı farklılık göstermiş; dört çocuğu olan kadınların puan ortalamasının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık puanları arasında ise çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayısı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açmamıştır ($p>0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında çocuk sahibi olma durumuna göre eşitlikçi cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri ile ölçek toplam puan ortalamalarının ise çocuk sahibi olmayan kadınlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu yani çocuk sahibi olan kadınların daha geleneksel tutumlara sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların çocuk sayılarına göre puan ortalamalarının ise eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutu hariç ($p>0,05$), alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında çocuk sayısı arttıkça istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azaldığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırma sırasında hamile olanların oranı %2,5'tir. Kadınların psikolojik kırılganlık, sosyal kırılganlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının hamilelik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Kadınların ilk evlilik yaşı ortalaması 18,9'dur. Evlendiğinde 18 yaşından küçük olan kadınların oranı %37,4'tür. İlk evlilik yaşına göre psikolojik kırılganlık puanları incelendiğinde, 15 yaş ve öncesinde evlenen kadınların psikolojik kırılganlık

puan ortalamalarının diğerlerine göre anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutu ve TCRTÖ toplam puan ortalamalarının ilk evlilik yaşı arttıkça anlamlı olarak arttığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). İlk evlilik yaşı 15 ve daha düşük olan kadınların geleneksel cinsiyet rolleri ve ölçek toplamında diğerlerine göre daha geleneksel tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir.

İlk hamilelik yaşı ortalaması ise 20,1'dir. Grubun çoğu ilk hamileliğini 18-20 yaş grubunda yaşamıştır. Psikolojik kırılganlık puanlarının ilk hamilelik yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığı; ilk hamileliğini 15 yaş ve altında yaşayan kadınların psikolojik kırılganlık puan ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık puanları ise ilk hamilelik yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında ilk hamilelik yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$). Erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutları ile TCRTÖ toplam puan ortalamalarının ise ilk hamilelik yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; ilk hamileliğini 18 yaşından önce yaşayan kadınların daha belirtilen alt boyutlarda ve ölçek toplamında daha geleneksel tutumlara sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan kadınların %29,2'si en az bir kronik hastalığa sahiptir. Kadınların psikolojik kırılganlık, sosyal kırılganlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kronik hastalık varlığına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Arslan (2019), psikolojik bir rahatsızlık geçiren kişilerin psikolojik kırılganlık düzeyinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Andrew ve Rockwood (2010) ise özellikle ilerlemiş bir hastalığa sahip bireylerin sosyal kırılganlık düzeylerinin daha

yüksek olduğunu belirlemiştir. Ancak bu araştırmada elde edilen sonuçlar bahsedilen araştırmalar ile örtüşmemektedir. Bunun sebebi kronik hastalık kavramının çok geniş olması ve diğer araştırmalardaki gibi kavramın sınırlandırılmaması olabilir.

Araştırmaya katılan kadınların %4,3'ü engellidir. Kadınların psikolojik kırılğanlık, sosyal kırılğanlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında engel durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Nettelbeck ve Wilson (2002) engelli olmanın sosyal kırılğanlık için risk faktörü olduğunu ortaya koymuştur. Dökmen ve Kışlak (2004) tarafından engelli ve engelli olmayan üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunları karşılaştırıldığı araştırmada ise psikolojik sorunların engelli olma durumundan bağımsız olduğu bulunmuştur.

Kadınların %40,6'sının bakımından sorumlu olduğu yaşlı, engelli, veya kronik hastalığa sahip aile üyesi bulunmaktadır. Kadınların bakım sorumluluğuna sahip olmasının psikolojik kırılğanlık, sosyal kırılğanlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Literatürde doğrudan bakım sorumluluğu ile psikolojik ve sosyal kırılğanlığın incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ama Aykut ve Soner (2017) Alzheimer hastalarına bakım veren kişiler üzerinde yaptıkları araştırmada, örneklemin psikolojik, sosyal ve ekonomik kaynaklara erişim konusunda zorluk yaşadığını ve bakım sorumluluğuna bağlı olarak depresyona girdiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Işıksan (2005) engelli çocuğa sahip annelerin %78,8'inin psikolojik sorunlar yaşadığını bulmuştur. Bu nedenle bakım sorumluluğuna sahip olmanın özellikle psikolojik kırılğanlık için değerlendirilmesi gerektiği düşünülmüş ancak sonuçlar beklenenden farklı olarak anlamlı farklılaşma göstermemiştir.

Kadınların %13,5'inin çekirdek ailesinden en az bir kişi vefat etmiştir. Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre psikolojik kırılğanlık

puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Sosyal kırılganlık puanlarında ise aldatılabilirlik alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamış ($p>0,05$) ama kolay inanırlık alt boyutu ile sosyal kırılganlık toplam puanında aile üyesi kaybı yaşayan kadınların puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Cutter, Boruff ve Shirley (2003), yakın akraba kaybı yaşamanın sosyal kırılganlık için risk faktörü olduğunu ifade etmiştir. Mireault ve Bond (1992), çocukluklarında ebeveyni vefat etmiş üniversite öğrencilerinin diğerlerine göre psikopatolojiye karşı daha kırılgan olduklarını bulmuşlardır. Bu nedenle araştırmaya katılan kadınların aile üyesi kaybı yaşama durumu değerlendirilmiştir. Psikolojik kırılganlık puanlarının bahsedilen araştırmalardan farklı sonuç vermesine rağmen sosyal kırılganlık puanları diğer araştırmalarla tutarlı biçimde aile üyesi kaybı yaşama durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Kadınların %49,2'si aylık gelirinin 1000TL'den düşük olduğunu beyan etmiştir. Bu kadınlar genellikle sosyal yardımlar ve temizlik vb. gibi düzensiz işlerden elde ettikleri dışında gelire sahip olmayanlardır. Kadınların psikolojik kırılganlık puanlarında aylık gelir miktarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Sosyal kırılganlık ölçeğinde ise aldatılabilirlik alt boyutunda aylık gelir miktarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış ($p>0,05$), fakat kolay inanırlık alt boyutu ve sosyal kırılganlık toplam puanında aylık gelir miktarı azaldıkça puan ortalamasının anlamlı olarak arttığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında ise eşitlikçi cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak diğer alt boyutlarda ve ölçek toplam puanında aylık geliri 3000 TL ve üzerinde olan kadınların puan ortalamalarının aylık geliri 1000 TL ve altında olan kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Arslan (2019) üniversite öğrencileri ile yürüttüğü araştırmada çocukluğunda ailesinin gelir düzeyi yüksek olan kadınların psikolojik kırılganlık düzeylerinin diğerlerine göre daha düşük olduğunu bulmuştur. Akdeniz (2018) ise beden eğitimi öğretmenleri ile yaptığı çalışmada sosyoekonomik düzeye göre gruplar arasında psikolojik kırılganlık puanlarında anlamlı farklılık bulunmadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Bayraktar (2019) antrenörler ile yaptığı çalışmada gelir düzeyine göre psikolojik kırılganlık puanlarının farklılaşmadığını belirlemiştir. Burton ve Cutter (2008) sosyoekonomik düzeyi düşük olan bireylerin karşılaştığı risklerin olumsuz sonuçlarını telafi etmek için daha az imkana sahip olmaları nedeniyle sosyal kırılganlıklarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Araştırmanın sonucu kolay inanırlık alt boyutu ve ölçek toplam puanı bakımında Burton ve Cutter (2008) ile tutarlıdır. Ancak aldatılabilirlik alt boyutunda gelir düzeyine göre anlamlı farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur. Aldatılabilirlik alt boyutundaki soruların genellikle para harcama alışkanlıkları ile ilgili olduğu göz önünde bulundurulduğunda tamamına yakını çalışmayan dolayısıyla ekonomik özgürlüğe sahip olmayan kadınların elde ettikleri düşük geliri temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için dikkatli biçimde harcamaları gerekmektedir. Bu nedenle kadınların gereksiz harcama yapabilecek bir geliri yoktur. Şenol Cantek (2001) yoksul ev kadınları üzerinde yaptığı araştırmada çalışmayan yoksul kadınların kendileri için harcama yapamamalarının kadınlar tarafından bir eksiklik olarak ifade edildiğini belirtmiştir. Bu araştırma sırasında da aldatılabilirlik alt boyutundaki soruları cevaplarken kadınların çoğu bu sorularda geçen harcamaları yapmak için gerekli paraya sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerinde en büyük pay %66,8 ile ekonomik durumunu “yetersiz” olarak değerlendirenlere aittir. Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmeleri psikolojik kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açmamıştır ($p>0,05$). Sosyal kırılganlık ölçeğinde ise aldatılabilirlik alt boyutunda anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutu ve sosyal kırılganlık toplam puanında ekonomik durumunu “yetersiz” olarak değerlendiren kadınların puan ortalamalarının ekonomik durumunu “orta düzeyde” olarak değerlendirenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların ekonomik durumlarına ilişkin değerlendirmelerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kadınların aylık gelir düzeyleri ile ekonomik düzeylerini değerlendirme biçimleri benzerlik göstermektedir. Bu nedenle aylık gelir ile ilgili tartışmaların ekonomik durumu değerlendirme biçimi için de geçerlidir.

Yaşadığı konutun şartlarını kadınların %45,2'si “orta düzeyde” olarak değerlendirmiştir. Kadınların yaşadıkları konutun şartlarına ilişkin değerlendirmelerine göre psikolojik ve sosyal kırılganlık puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında ise evlilikte cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0,05$). Eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri alt boyutlarında ise yaşadığı konutun şartlarını “yeterince iyi” olarak değerlendiren kadınların puan ortalamalarının yaşadığı konutun şartlarını “yeterince iyi değil” olarak değerlendirenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Bu araştırma sırasında kadınlara yaşadıkları konutun şartları sorulduğunda kadınların konut ile ilgili söyledikleri ilk şey genellikle konutun “kira” olduğudur. Cutter, Brouff ve Shirley (2003), konut kalitesinin ve konut mülkiyetinin sosyal kırılganlık için önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca geleneksel toplumsal cinsiyet kalıplarının kadını evin kalitesinden sorumlu tutmaktadır. Zamanının çoğunu geçirdiği konutun şartlarının yeterli olmaması kadın için bir üzüntü kaynağı haline gelmektedir (Şenol Cantek, 2001).

Araştırmaya katılan kadınların büyük bölümü (%74,4) yaşadığı bölgeyi hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğu bakımından “yeterince uygun” olarak değerlendirmiştir. Kadınların psikolojik kırılganlık, sosyal kırılganlık ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının yaşadıkları bölgede hizmet ve olanaklara erişimin uygunluğu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Kadınların %63,5'i yaşadığı bölgede kendisinin ve ailesinin güvende olduğunu düşündüğünü söylemiştir. Yaşadığı bölgede kendisinin ve ailesinin güvende olmadığını düşünen kadınların psikolojik kırılganlık puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Bu durum sosyal kırılganlık toplam puanı ile kolay inanırılık alt boyutu için de geçerlidir ($p<0,05$). Ancak aldatılabilirlik alt boyutunda kadınların güvenliğe ilişkin düşünceleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir etki yaratmamıştır ($p>0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının da yaşadığı çevrede güvende hissedip hissetmemesine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kadınların %43,4'ü kadın olduğu için baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade etmiştir. Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık, sosyal kırılganlık ve alt boyutları puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Ama kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri alt boyutları ile ölçek toplam puan ortalamasında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların puan ortalamalarının diğerlerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılık ile kadınların %25,9'u toplumda, %24,6'sı aile içinde, %10,9'u ise çalışma yaşamında karşılaştığını ifade etmiştir. Bazı kadınlar birden fazla seçeneği seçmiştir.

Aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık ve sosyal kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu, bu kadınların psikolojik kırılganlık ve sosyal kırılganlık puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Fakat kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında aile içinde cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik kırılgnlık puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Sosyal kırılgnlık puanlarında çalışma yaşamında cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre aldatılabilirlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken ($p>0,05$); çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların kolay inanırlık alt boyutu ve sosyal kırılgnlık toplam puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında çalışma yaşamında cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre eşitlikçi cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ama diğer alt boyutlarda ve ölçek toplamında çalışma yaşamında baskı ve ayrımcılığa uğradığını ifade eden kadınların puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik ve sosyal kırılgnlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnlık puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında, eşitlikçi cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Kadın cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarında ve ölçek toplamında ise toplumda cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Kadınların %13,2'si yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığı; yaş nedeniyle baskı ve ayrımcılığın %6,1 aile içi, %5,3 çalışma yaşamı ve %5,3 toplum kaynaklı olduğu bulunmuştur.

Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik ve sosyal kırılabilirlik puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre yalnızca kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden kadınların kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer alt boyutlarda ve ölçek toplam puanı ortalamalarında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kadınların aile içinde yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılabilirlik puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Aile içinde yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların psikolojik kırılabilirlik puanı ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Ama çalışma yaşamında ve toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılabilirlik puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Kadınların sosyal kırılabilirlik puanlarının aile içinde ve çalışma yaşamında yaşa nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre ise aldatılabilirlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken ($p>0,05$), kolay inanılabilirlik alt boyutu ile ölçek toplam puanında anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Toplumda yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların kolay inanılabilirlik alt boyutu ve sosyal kırılabilirlik toplam puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının aile içinde ve toplumda yaşa bağlı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Çalışma yaşamında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarına göre ise kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuş ve çalışma yaşamında yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Diğer alt boyutlarda ve TCRTÖ toplamında ise çalışma yaşamında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan kadınların %26,6'sının devam eden şiddet öyküsü bulunmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalanların oranı %25,9 iken toplumdaki diğer kişilerden şiddet görenlerin oranı %0,8'dir. Kadınların şiddete maruz kalma durumlarına göre psikolojik kırılganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Şiddete maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık puanı ortalamaları daha yüksektir. Kadınların aile içinde şiddete maruz kalma durumlarına göre de psikolojik kırılganlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p<0,05$), ancak toplumda şiddete maruz kalma durumuna göre psikolojik kırılganlık puanlarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$). Sosyal kırılganlık ölçeğinde, aldatılabilirlik alt boyutunda şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ama kolay inanırlık alt boyuttu ve sosyal kırılganlık toplam puanında, şiddete maruz kalan kadınların puan ortalamalarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durum aile içi şiddete maruz kalma durumu için de geçerlidir. Aile içinde şiddete maruz kalan kadınların aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermezken ($p>0,05$), kolay inanırlık alt boyutu ve sosyal kırılganlık toplam puanında, aile içi şiddete maruz kalan kadınların puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında şiddete maruz kalma, aile içi şiddete maruz kalma ve toplumda şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma grubunun %22,3'ü fiziksel, %8,9'u cinsel, %24,1'i psikolojik ve %13,7'si ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Sosyal kırılganlık puanlarında ise fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalanların aldatılabilirlik alt boyutunda puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Kolay inanırlık alt boyutu ile sosyal kırılganlık

toplam puan ortalamalarının ise fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların ise aldatılabilirlik alt boyutu, kolay inanırılık alt boyutu ve sosyal kırılgnlık puanı ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında, fiziksel şiddete maruz kalan kadınların kadın cinsiyet rolleri alt boyutunda puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p<0,05$), diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve tüm alt boyutlarında cinsel şiddete maruz kalan kadınların puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların kadın cinsiyet rolleri ve TCRTÖ toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$); ancak diğer alt boyutlarda psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Literatürde baskı ayrımcılık ve şiddete maruz kalma durumuna göre psikolojik ve sosyal kırılgnlık düzeyini analiz eden araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak kadına yönelik baskı ve ayrımcılık ve şiddetin toplumda yaygın olarak görülmesi ve kadınlar için önemli bir risk faktörü olması nedeniyle araştırma kapsamında baskı, ayrımcılık ve şiddete ilişkin sorular sorulmuştur.

Araştırma grubunun psikolojik kırılgnlık puanları ile sosyal kırılgnlık puanları arasında orta derecede pozitif yönlü korelasyon olduğu belirlenmiştir. Psikolojik kırılgnlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında negatif yönlü zayıf korelasyon bulunmuş; sosyal kırılgnlık ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ise negatif yönlü çok zayıf korelasyon bulunmuştur. Literatürde psikolojik ve sosyal kırılgnlığın toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkilendirildiği bir araştırmaya rastlanmamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sosyal yardım alan kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerini ve bunlara etki eden değişkenleri belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Bu kapsamda Ankara ili Altındağ, Gölbaşı, Etimesgut, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerindeki sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan 18-65 yaş aralığındaki 394 kadın ile görüşme yapılmıştır. Kadınlara Psikolojik Kırılganlık Ölçeği, Sosyal Kırılganlık Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalamasının 36,3 olduğu, %43,4'ünün ilköğretim mezunu olduğu ve %94,2'sinin çalışmadığı görülmüştür. Grubun %59,1'i evlidir. Evli kadınların eşlerinin yaş ortalamasının 39,9 olduğu; eşlerin öğrenim düzeylerinin ise çoğunlukla (%48,9) ilköğretim seviyesinde olduğu belirlenmiştir. Eşi çalışmayan kadınların oranı %61,4'tür. Araştırma grubunun yaklaşık yarısı (%49,2) aylık gelirinin 0-999 TL aralığında olduğunu, geçimini yardımlar ve nadiren buldukları geçici işlerle sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Kadınların %66,8'i ekonomik durumunu “yetersiz” olarak değerlendirmiştir. Ayrıca yaşadığı konutun şartlarını kadınların %45,2'si “orta düzeyde” olarak değerlendirmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların aileleri ortalama 3,9 kişiden oluşmaktadır. Kadınların ilk evlilik yaşı ortalamasının 18,9 olduğu ilk hamilelik yaşı ortalamasının ise 20,1 olduğu belirlenmiştir. Kadınların %95,9'u çocuk sahibidir. Ortalama çocuk sayısı 2,5'tir. Araştırmaya katılan kadınların %29,2'si en az bir kronik hastalığa sahiptir. Grubun %4,3'ü engellidir. Kadınların %40,6'sının ailesinde bakımından sorumlu olduğu engelli veya kronik hastalığa sahip birey bulunmaktadır. Ayrıca kadınların %13,5'i en az bir aile üyesini kaybetmiştir.

Kadınların %74,4'ü yaşadığı bölgeyi hizmet ve olanaklara erişim bakımından uygun olarak değerlendirmiştir. Yaşadığı bölgede kendisinin ve ailesinin güvende olduğunu düşünen kadınların oranı %63,5'tir.

Kadınların %43,4'ünün cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kaldığı; baskı ve ayrımcılığın %24,6 oranında aile içinde, %10,9 oranında çalışma yaşamında ve %25,9 oranında toplumda yaşandığı belirlenmiştir.

Yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların oranı %13,2'dir. Yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığın %6,1'i aile içinde; %5,3'ü çalışma yaşamında ve %5,3'ü toplumda yaşanmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınlardan devam eden şiddet öyküsü olan kadınların oranı %26,6'dır. Kadınların %25,9'u aile üyelerinden, %0,8'i ise toplumdaki diğer kişilerden şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Grupta fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %22,3; cinsel şiddete maruz kalanların oranı %8,9; psikolojik şiddete maruz kalanların oranı %24,1 ve ekonomik şiddete maruz kalanların oranı ise %13,7'dir.

Araştırmaya katılan kadınların psikolojik kırılganlık puanı ortalamasının $20,54 \pm 5,99$ olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda kadınların psikolojik kırılganlık düzeyine anlamlı olarak etki eden sosyo-demografik değişkenlerin öğrenim düzeyi, medeni durum, eşin öğrenim düzeyi, ilk evlilik yaşı, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı ve ilk hamilelik yaşı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan kadınların yaşadığı çevrede güvende hissetmemesine; aile içinde, çalışma yaşamında ve toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalmasına, yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalmasına ve aile içinde yaşı nedeniyle baskı ve ayrımcılığa maruz kalmasına bağlı olarak psikolojik kırılganlık düzeylerinin anlamlı olarak artış gösterdiği bulunmuştur. Benzer şekilde devam eden şiddet öyküsü bulunan kadınların ve aile içi şiddete maruz kalan kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalma durumları için de geçerlidir.

Kadınların sosyal kırılgnlık puan ortalamasının $23,36 \pm 8,09$ olduğu gör÷lm÷ştür. Kadınların sosyal kırılgnlık düzeylerine etki eden sosyo-demografik değişkenlerin ise öğrenim düzeyi, medeni durum, aile üyesi kaybı yaşama, aylık gelir düzeyi ve ekonomik durumuna ilişkin olumsuz değerlendirmeler olduğu gör÷lm÷ştür. Psikolojik kırılgnlıkta da olduğu gibi kadınların yaşadığı çevrede güvende hissetmemesi; aile içinde, çalışma yaşamında ve toplumda cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalması; yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalması; şiddete maruz kalması ve aile içi şiddet öyküsü sosyal kırılgnlık düzeylerinin anlamlı olarak artış göstermesine yol açmıştır. Fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların sosyal kırılgnlık puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını anlamlı etkileyen sosyo-demografik değişkenlerin yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, eşin yaşı, öğrenim düzeyi ve çalışma durumu, ailedeki kişi sayısı, ilk evlilik yaşı, çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayısı, ilk hamilelik yaşı, aylık gelir düzeyi ve yaşadığı konutun şartlarına ilişkin değerlendirmeleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadınların cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalması, çalışma yaşamı ve toplumda cinsiyet dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalması, çalışma yaşamında yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalması, cinsel ve ekonomik şiddet mağduru olması faktörlerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Yapılan analiz sonucunda kadınların psikolojik kırılgnlık düzeyleri ile sosyal kırılgnlık düzeyleri arasında orta derecede pozitif korelasyon bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile psikolojik ve sosyal kırılgnlık düzeyleri arasında ise çok zayıf negatif korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir. Kırılgnlık düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki çok zayıf olmasına rağmen ilişkinin negatif yönlü olması geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarına sahip kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Kırılgnalık tüm insanları etkileyebilen bir olgu olduğu halde kırılgnalığın dezavantajlı bireylerle ilişkilendirilmesinin sebebi bu insanların karşılaştığı olumsuz durumlar ve sonuçları ile baş edebilecek yeterli kaynak ve seçeneğe sahip olmamasıdır. Alanyazında yoksulluk kırılgnalık düzeyini artıran bir değişken olarak kabul edilmektedir. Ayrıca kadınların kırılgnalık düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu araştırma sosyal yardımlara başvuru yapan kadınlar ile yürütülmüştür. Kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnalık düzeylerine etki eden sosyo-demografik değişkenler belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarından hareketle kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnalık düzeylerinin azaltılması için mikro düzeyde öneriler şunlardır:

- Öğrenim düzeyi düşük olan kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnalık düzeyleri daha yüksektir. Öğrenim düzeyi düşük kadınların güçlendirilmesine yönelik okuma-yazma kursları, meslek edindirme kursları vb. artırılması ve bu kadınların yaşam boyu öğrenme kapsamında desteklenmesine yönelik etkinlikler artırılmalı ve kadınların çalışma yaşamına katılmaları desteklenmelidir.
- Cinsiyete dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma, yaşa dayalı baskı ve ayrımcılığa maruz kalma ve şiddete maruz kalma psikolojik ve sosyal kırılgnalık düzeyini artırıcı etkiye sahiptir. Bu nedenle kadınların kapasitelerinin geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve toplumun baskı, ayrımcılık ve şiddetle ilgili duyarlılığının artırılmasına yönelik eğitimler verilebilir. Ayrıca kadınların maruz kaldıkları baskı, ayrımcılık ve şiddetle mücadele etmek için başvurabilecekleri kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi edinmelerine yönelik eğitimler düzenlenebilir.
- Araştırmada boşanmış kadınların psikolojik ve sosyal kırılgnalık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle boşanmış kadınlara yönelik bireysel danışmanlık hizmetleri artırılabilir. Bunun yanı sıra boşanmış kadınların çalışma yaşamına katılımını desteklemek amacıyla çocuklarına yönelik ücretsiz kreşler, etüt merkezleri ve kurslar düzenlenebilir.

- Araştırmada çocuk sahibi olma ve çocuk sayısının fazla olmasının psikolojik kırılganlığı artırdığı bulunmuştur. Bu nedenle kadınların çocuk bakımı ve aile planlaması hakkında bilgilendirilmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre mezzo düzeyde öneriler şunlardır:

- Araştırmada boşanmış kadınların kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu nedenle ailenin yapısının güçlendirilmesi ve sağlıklı bir aile ilişkisi kurulabilmesi için sosyal hizmet kuruluşlarında ücretsiz aile danışmanlığı hizmetlerine daha fazla önem verilebilir.
- Araştırma sonucunda yaşadığı çevrede güvende olmadığını düşünen, baskı, ayrımcılık ve şiddete maruz kalan kadınların kırılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Görüşmeler sırasında bazen, kadınların ifadelerinden maruz kaldıkları şiddeti normal bir durum olarak gördükleri ve kabullendikleri fark edilmiştir. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için uzun süreli grup çalışmaları yapılabilir. Ayrıca kadınların maruz kaldıkları baskı, ayrımcılık ve şiddetle mücadele etmek için başvurabilecekleri kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi edinmelerine yönelik eğitimler düzenlenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre makro düzeyde öneriler şunlardır:

- Yapılan araştırmada kadınlarda psikolojik ve sosyal kırılganlığa yol açtığı belirlenen faktörlerin çoğu temelde yoksulluk ile ilişkilidir. Kadınlar içinde bulundukları olumsuz koşulları değiştirebilecek, risklere karşı önlem alabilecek ya da yaşadığı olumsuz durumların sonuçlarını telafi edebilecek kaynak ve fırsatlara sahip değildir. Örneğin araştırma sonucunda çocuk sahibi olan kadınların psikolojik kırılganlık düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde çocuk sahibi olmanın kişinin kırılganlığı artırdığına, kişiyi psikolojik olarak savunmasız bıraktığına ilişkin bir bulgu yoktur. Ancak araştırma kapsamındaki kadınların gelir düzeyinin düşük olması nedeniyle çocukların bakımı zorlaşmakta ve kadının ev içinde

kendisinden beklenen geleneksel rolleri yerine getirememesine ve kendisini çaresiz hissetmesine yol açmaktadır. Örneğin görüşme yapılan kadınlardan bazıları çocuklarının kurum bakımına alınması için başvuruda bulunmuştur. Bu nedenle kadın yoksulluğu ile mücadele stratejilerinin geliştirilmesi ve koruyucu önleyici hizmetlerin artırılması önerilmektedir.

- Eğitim tüm bireyler için temel haktır. Bu nedenle tüm çocukların okula gönderilmesine ve öğrenim süresince desteklenmesine yönelik politikaların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gereklidir.
- Araştırmada, ilk evlilik yaşı ve ilk hamilelik yaşı düşük olan kadınların psikolojik kırılganlık puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç çocuk yaşta evlendirilen ve hamile kalan kadınların psikolojik açıdan daha güçsüz olduğunu göstermektedir. Bu nedenle 18 yaşından küçüklerin evlendirilmemesi için ailelerin bilinçlendirilmesi, çocukların eğitim sisteminden uzaklaşmalarının önlenmesi ve gelişimlerinin desteklenmesi gereklidir. Bu sorun hala devam eden bir durum olduğu için var olan yasal düzenlemeler geliştirilebilir ve cezalar artırılabilir.
- Kadınların maruz kaldığı baskı, ayrımcılık ve şiddetin önlenmesi için cezai yaptırımların sıkı bir şekilde uygulanmalı, kadınlar böyle bir durumla karşılaşmaları halinde başvurabilecekleri ekonomik, yasal ve psikolojik destek olanakları hakkında bilgilendirilmelidir.
- Medya araçlarında kadına yönelik baskı, ayrımcılık ve şiddeti özendiren her türlü içerik yasaklanmalı, bunlar yerine cinsiyet eşitliğinin önemini vurgulayan içeriklere yer verilmelidir.

ÖZET

Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılğanlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Kırılğanlık, bilişsel, duygusal, sosyal ve psikolojik yönleri olan bir kavramdır. Bu araştırmada sosyal kırılğanlık ve psikolojik kırılğanlık incelenmiştir. Sosyal kırılğanlık, bireyin kolay kandırılmaya ve aldatılmaya yatkın olması anlamına gelmektedir. Sosyal kırılğanlık düzeyi yüksek olan bireyler sosyal istismara daha açıktır. Psikolojik kırılğanlık ise bireyin benlik değerinin başarıya ve başkaları tarafından onay görmeye bağımlı hale gelmesidir. Bireyin benlik ve başarı algısına yanlış ilişkin düşüncelerinden kaynaklanmaktadır. Sağlık durumunun kötü olması, eğitim düzeyinin düşük olması, yeterli gelire sahip olunmaması, cinsiyet eşitsizliği, sosyal kalıplar ve baskı, kaynak ve hizmetlere erişimin yetersiz olması, kamuoyu bilincinin yetersiz olması, siyasi iktidara ve temsillere erişimin sınırlı olması gibi faktörler kırılğanlığa neden olmaktadır. Yoksulların, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamayanların, hastaların, yaşlıların, dışlanmış grupların, göçmen ve mültecilerin, doğal afet mağdurlarının, aile üyeleri vefat etmiş insanların ve sosyal destek ağları yetersiz olan insanların kırılğanlık düzeyleri daha yüksektir. Yani sosyo-demografik koşullar bireylerin kırılğanlık düzeylerini etkilemektedir.

Kırılğanlık düzeyini etkileyen önemli faktörlerden biri cinsiyettir. Cinsiyetin kırılğanlık düzeyine etkisi ise toplumsal cinsiyet ile ilişkilidir. Geleneksel toplum yapısı kadınları ev içindeki görevlerden sorumlu tutarak sosyal ve ekonomik ilişkilerini kısıtlamaktadır. Bu durum kadınların yaşamlarındaki kontrollerini azaltmakta, güçlenmelerine ve yetkinliklerini geliştirmelerine engel olmaktadır. Dolayısıyla kadınların kırılğanlık düzeyini etkilemektedir.

Bu araştırmada kadınların psikolojik ve sosyal kırılğanlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla nicel araştırma deseninden faydalanılmıştır. Bu kapsamda Ankara ilinde Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan ilçelerinde bulunan sosyal hizmet merkezlerine başvuru yapan 18-65 yaş aralığındaki 394 kadın ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen bulgular sosyal öğrenme kuramına göre değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların psikolojik kırılğanlık düzeylerinin öğrenim düzeyi, medeni durum, eşin öğrenim düzeyi, ilk evlilik yaşı, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı ve ilk hamilelik yaşı ve baskı, ayrımcılık ve şiddete maruz kalma durumuna göre; sosyal kırılğanlık düzeylerinin ise öğrenim düzeyi, medeni durum, aile üyesi kaybı yaşama, aylık gelir düzeyi ve ekonomik durumuna ilişkin olumsuz değerlendirmeler ve baskı, ayrımcılık ve şiddete maruz kalma durumuna göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Araştırmada kadınlarının psikolojik ve sosyal kırılğanlık düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki bulunduğu; psikolojik kırılğanlık ile toplumsal cinsiyet tutumları arasında çok zayıf negatif yönlü ilişki bulunduğu; sosyal kırılğanlık ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında ise çok zayıf negatif yönlü ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Psikolojik Kırılğanlık, Sosyal Kırılğanlık, Sosyal Öğrenme, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumları

SUMMARY

Investigation of Reasons of Psychological and Social Vulnerability in Adult Women by Some Variables

Vulnerability is a concept with cognitive, emotional, social and psychological aspects. In this study, social and psychological vulnerability will be examined. In general terms, social vulnerability means that the individual is prone to being easily convinced and deceived. Individuals with high levels of social vulnerability are more vulnerable to social abuse. Psychological vulnerability, on the other hand, is that the individual's self-esteem becomes dependent on success and approval by others. The individual's thoughts about the self and the perceptions of success are related to misconceptions. Factors such as poor health status, low level of education, not having sufficient income, gender inequality, social patterns and pressure, lack of access to resources and services, insufficient public awareness, limited access to political power and representations may lead to vulnerability. The poor, who are unable to meet their basic needs such as nutrition and housing, patients, elderly people, excluded groups, migrants and refugees, natural disaster victims, people who have lost their family members and people with insufficient social support networks tend to be more vulnerable. In other words, socio-demographic conditions affect the vulnerability levels of individuals.

One of the important factors affecting the level of vulnerability is gender. The effect of gender on the level of vulnerability is related to gender. The traditional social structure restricts women's social and economic relations by keeping them responsible for domestic duties. This situation reduces women's control over their lives and prevents them from getting stronger and developing their competencies. Therefore, it affects their level of vulnerability.

In this study, quantitative research pattern was used to determine the factors affecting women's psychological and social vulnerability levels. In this regard, 394 women between the ages of 18-65 who applied to social service centers in Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak and Sincan districts of Ankara were interviewed. The findings were evaluated according to the social learning theory.

As a result of the study, the level of psychological vulnerability of women varied according to the level of education, marital status, spouse's education level, age of first marriage, childbearing status, number of children and age of first pregnancy and exposure to violence, discrimination and violence while their social vulnerability levels were found to differ according to the level of education, marital status, loss of family member, monthly income level and economic status, and exposure to discrimination and violence.

It was also revealed in the study that there was a moderate positive relationship between the psychological and social vulnerability levels of women; a weak negative relationship between psychological vulnerability and gender attitudes, and a very weak negative relationship between social vulnerability and gender roles.

Keywords: Gender Role Attitudes, Social Learning, Social Vulnerability, Psychological Vulnerability

KAYNAKLAR

- AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (2020). Türkiye’de Kadın. Erişim Adresi: [\[https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/38419/02-03-2020-tr-de-kadin.pdf\]](https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/38419/02-03-2020-tr-de-kadin.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2020.
- AKDENİZ H (2018). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Psikolojik Kırılganlık ve Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AKIN A, EKER H (2011, July). Turkish version of the Psychological Vulnerability Scale: A study of validity and reliability. Paper presented at the 32th International Conference of the Stress and Anxiety Research Society (STAR), July, 18-20, Münster, Germany.
- ANDREW MK, ROCKWOOD K (2010). Social vulnerability predicts cognitive decline in a prospective cohort of older Canadians. *Alzheimer’s & Dementia* **6(4)**, 319–325.
- ARSLAN G (2019). Psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalar ile psikolojik kırılganlık/incebilirlik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ASLAN D, ÖZGÜN Ö (2018). Eğitim Psikolojisi. Ed: Aral, N., Duman T., Pegem Akademi, Ankara.320-337.
- AŞKIN EÖ (2015). Kadınların İşgücü Piyasasındaki Konumlarını Etkileyen Faktörler. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi/GOSOS* **10(1)**: 43-66
- AYSAN YF (1993) Keynote Paper: Vulnerability Assessment. *Natural Disasters: Protecting Vulnerable Communities*. Erişim Adresi: [\[https://www.icevirtuallibrary.com/doi/abs/10.1680/ndpvc.19362.0001?mobileUi=0\]](https://www.icevirtuallibrary.com/doi/abs/10.1680/ndpvc.19362.0001?mobileUi=0) Erişim Tarihi: 27.11.2019.
- BANDURA A (1989). Social cognitive theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development*. Vol:6. Six theories of child development 1-60). Greenwich, CT: JAI Press.
- BANDURA A (1999). A Social Cognitive Theory of Personality. In L. Pervin & O. John (Ed.), *Handbook of personality* (2nd ed., pp. 154-196). New York: Guilford Publications.
- BASIM HN, ÇETİN F (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği’nin Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*. **22(2)**:104-114.
- BAYRAKTAR KS (2019). Antrenörlerin sosyal iyi oluş düzeylerinin psikolojik kırılganlığa olan etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BONANNO GA (2012). Uses and abuses of the resilience construct: Loss, trauma, and healthrelated adversities. *Social Science & Medicine* **74**:753-756

- BORA A (2011). “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık”, Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi (Seçbir), İstanbul. Erişim Adresi: [<http://www.secbir.org/wp-content/uploads/2011/01/15-AKSU-BORA.pdf>] Erişim Tarihi: 14.03.2019.
- BOYCE JK (2000). Let Them Eat Risk? Wealth, Rights and Disaster Vulnerability. *Disasters* **24(3)**:254-261.
- BOYLE SW, FARLEY OW, HULL GH, MATTER J, SMİTH LL, (2006). *Direct Practice in Social Work*. Pearson Education, Inc. Sandy (UT).
- BROWN B (2015). Kuvvetle Ayağa Kalkmak. Çev.: Bilge Gündüz. Butik Yayıncılık. İstanbul. 25-33.
- BROWN B (2019). Mükemmel Olmamanın Hediyeleri. Çev.: Işıl Ölmez. Butik Yayıncılık. İstanbul. 79-86.
- BURTON C, CUTTER SL (2008). Levee Failures and Social Vulnerability In The Sacramento-San Joaquin Delta Area, California. *Natural Hazards Review*. **9(3)**:136-149
- BUZ S, GENÇ B (2019). Sosyal Hizmet Uzmanları İçin Psikolojik Dayanıklılığın Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. **30(2)**, 623-642.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş, ÇAKMAK KILIÇ E AKGÜN ÖE, KARADENİZ Ş, DEMİREL F (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 21. Baskı. Pegem Akademi. Ankara. 177-180.
- CHAMBERS R (2006). Vulnerability, Coping and Policy. *IDS Bulletin* **37 (4)**: 33-40
- CROCKER J (2002). Contingencies of Self-Worth: Implications for Self Regulation and Psychological Vulnerability. *Self and Identity*. 1:143-149.
- CUTTER SL, BORUFF BJ, SHIRLEY WL (2003). Social Vulnerability to Environmental Hazards. *Social Science Quarterly*. **84(2)**: 242-261.
- ÇAMUR DUYAN G (2010). Yoksulluğun Kadınlaşması: Altındağ Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. **21(21)**:19-29.
- DEMİRGÖZ BAL M (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bir Bakış. *KASHED* **1(1)**:15-28
- DÖKMEN Z (2010). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- DÖKMEN ZY, KIŞLAK ŞT (2004). Engelli Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Demografik ve Psikolojik Özellikleri ile Sorunlarının Karşılaştırılması. *Kriz Dergisi* **12(2)**:33-47.
- DUYAN V (2014). Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. Sosyal Çalışma Yayınları. Ankara. 1-14.
- DUYAN V, SAYAR ÖÖ, ÖZBULUT M (2008). Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak Sosyal Hizmet Uzmanları ve Sosyal Hizmet Alanında Çalışanlar İçin Bir Rehber. Öncü Basımevi. Ankara. 38-41.
- Dünya Bankası (2018). Erişim Adresi:(<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL.FE.ZS>) Erişim Tarihi:24.04.2020.

- EKŞİ H, BİKEÇ SM, ÜMMET D (2017). Öğretmen Adaylarında Kendini Sansürleme, Psikolojik Kırılganlık ve Koşullu Özdeğer. Küreselleşen Dünyada Eğitim. Ed: Demirel Ö, Dinçer S. Pegem Akademi, Ankara. 439-450. DOI: 10.14527/9786053188407.28
- EQUAL MEASURES 2030 SDG Gender Index (2019). HARNESSING THE POWER OF DATA FOR GENDER EQUALITY. Erişim Adresi: [https://data.em2030.org/wpcontent/uploads/2019/07/EM2030_2019_Global_Report_English_WEB.pdf.] Erişim Tarihi: 15.12.19.
- ERZEYBEK B (2015). Anne- babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü.
- FINEMAN MA (2017). Vulnerability and Inevitable Inequality. *Oslo Law Review*. 4:133-149.
- GÜNAY G, ERSOY AF, AYDINER BOYLU A (2018). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kırılganlıkları İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 53:1177-1186.
- HAVILAND WA, PRINS HEL, WALRATH D, MCBRIDE B (2006). Kültürel Antropoloji. Kaknüs Yayınları. İstanbul.
- THE INTERNATIONAL FEDERATION OF RED CROSS AND RED CRESCENT SOCIETIES (IFRC) Erişim Adresi: [https://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/what-is-a-disaster/what-is-vulnerability/] Erişim Tarihi: 15.03.19 .
- IBM INC. Statistical Package For Social Sciences (2013). SPSS for Windows. Version 22.00, Chicago.
- INGRAM RE, LUXTON DD (2006). *Vulnerability-Stress Models*. In B. L. Hankin & J. R. Z. Abela (Eds.), *Development of psychopathology: A vulnerability-stress perspective* (p. 32–46). Sage Publications, Inc.
- INGRAM RE, PRICE JM (2010). *Vulnerability to Psychopathology Risk Across The Lifespan*. The Guilford Press. 2nd Ed. 3-18.
- İŞIKHAN V (2005). Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Psiko-Sosyal ve Sosyoekonomik Sorunları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. **16(2)**:35-52.
- İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ. Erişim Adresi: [https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf] Erişim tarihi: 07.04.2019.
- KARDAM F, YÜKSEL İ (2004). Kadınların Yoksulluğu Yaşama Biçimleri: Yapabilirlik Ve Yapabilirlikten Yoksunluk. *Nüfusbilim Dergisi/Turkish Journal of Population Studies*. **26**:45-72.
- KILLIAS M (1990). Vulnerability: Towards a Better Understanding of a Key Variable In The Genesis Fear of Crime. *Violence and Victims* **5(2)**:97-108
- KIRAN E (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye’de Çocuk Gelinler. *Balkan Journal of Social Sciences/ Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı: 1-8.

- KUTLU D (2015). Türkiye’de Sosyal Yardım Rejiminin Oluşumu Birikim, Denetim, Disiplin. NotaBene Yayınları. Ankara.
- LINDELL MK, PERRY RW (2004). Communicating Environmental Risk in Multiethnic Communities. SAGE Publications, Inc.
- MADDUX JE (2012). Self Efficacy: The Power of Believing You Can. *The Handbook Of Positive Psychology*. 227-287.
- MANCINI AD, BONNANO GA (2006). Resilience in the face of potential trauma: clinical practices and illustrations. *J Clin Psychol*. **62(8)**:971-985.
- MIREAULT GC, BOND LA (1992). Parental Death in Childhood: Perceived Vulnerability and Adult Depression and Anxiety. *American Orthopsychiatric Association* **62(4)**:517-524.
- MONGRAIN M, BLACKTURN S (2005). Cognitive Vulnerability, Lifetime Risk And The Recurrence of Major Depression in graduate Students. *Cognitive Therapy & Research*. **29(6)**:747-768.
- MONROE SM, SIMONS AD (1991). Diathesis-stress theories in the context of life stress research: Implications for the depressive disorders. *Psychological Bulletin*, **110(3)**:406-425.
- NETTELBECK T, WILSON C (2002). Personal Vulnerability to Victimization of People with Mental Retardation. *Trauma, Violence & Abuse*, **3(4)**:289-306.
- NGO EB (2001) When Disasters and Age Collide: Reviewing Vulnerability of The Elderly. *Natural Hazards Review*. 2001(2):82-89.
- O’NEİL ML, ÇARKOĞLU A (2019). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması. Kadir Has Üniversitesi. Erişim Adresi: [<https://gender.khas.edu.tr/tr/turkiyede-toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi>.] Erişim Tarihi: 14.08.2019.
- ÖNGEN B, AYTAÇ S (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi Sosyoloji Konferansları No: 48 (2013-2)/ 1-18
- ÖZATEŞ ÖS (2007). Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Nedeniyle Temel Eğitimden Kopan Kız Çocukları Sorunu. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 18(2):77-87.
- ÖZDEL K (2015). Düünden Bugüne Bilişsel Davranışçı Terapiler: Teoriye Uygulama. *Türkiye Klinik Psikiyatri Özel Dergisi*. 8(2): 10-20.
- ÖZDEMİR SM (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Sürecine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. **54**: 277-306.
- ÖZDEN S, GÖLBAŞI Z (2018). Sağlık Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. **4(3)**:95-100.
- ÖZMETE E, ZUBAROĞLU YANARDAĞ M (2016). Erkeklerin Bakış Açısıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini: Kadın ve Erkek Olmanın Değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. **20(1)**: 91-107.

- PARLAK BÖRÜ Ş (2017). Kadının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Türkiye 'nin Konumu. *TTB Dergisi Özel Sayı*. 43-63.
- PINSKER D, STONE V, GREENSPAN S, PACHANA NA (2006). Social Vulnerability Scale for older adults: Validation study. *Clinical Psychologist*, 10(3):109-119.
- RUTTER M (2007). Resilience, competence, and coping. *Child Abuse & Neglect*, **31(3)**: 205–209.
- Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 Haber Bülteni (2018). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. Ankara.
- SARAÇ S (2013) Toplumsal Cinsiyet. Ed.: Gültekin L, Güneş G, Ceylan Ertung C, Şimşek A. Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları. Atılım Üniversitesi Yayınları. Ankara. 27-34.
- SARIÇALI M (2018). Üniversite Öğrencilerinde Olumlu Mizah Kullanımı ile Özgünlük İlişkisinde Esnekliğin ve Psikolojik Kırılganlığın Aracılığı: Karma Desen Araştırma. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SARIÇALI M, SATICI SA (2017). Bilinçli Farkındalık ile Psikolojik Kırılganlık İlişkisinde Utangaçlığın Aracı Rolü. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10(1)655-670.
- SARIÇAM H (2015). The Turkish version of the Social Vulnerability Scale: The study of validity and reliability. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 190-202.
- SATICI SA, KAYIŞ AR, AKIN A (2013). Predictive role of authenticity on psychological vulnerability in Turkish university students. *Psychological Reports*, **112(2)**, 519-528.
- SATTELBERGER J (2016). What Links Poverty, Vulnerability and Resilience. *KFW Development Research*. 27.
- SEN A (2004). Özgürlükle Kalkınma. Çev.:Yavuz Alagan. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- SENEMOĞLU N (2018). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. Anı Yayıncılık, Ankara. 220-241.
- SINCLAIR VG, WALLSTON KA (1999). The Development and Validation of the Psychological Vulnerability Scale. *Cognitive Therapy and Research*. **23(2)**: 119-129.
- SONER S, AYKUT S (2017). Alzheimer Hastalık Sürecinde Bakım Veren Aile Üyelerinin Yaşadıkları Güçlükler ve Sosyal Hizmet. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. **3(2)**:375-387.
- ŞENOL CANTEK LF (2001). Fakir/haneler: Yoksulluğun 'Ev Hali. *Toplum ve Bilim*. 89: 102-131.
- THOITS PA (1982). Life Stress, Social Support and Psychological Vulnerability: Epidemiological Considerations. *Journal of Community Psychology*. **10**: 341-362.
- THOMPSON N (2016). Güç ve Güçlendirme. Çev:Eda Beydili Gündüz. Nika Yayınevi. Ankara. 145-149.

- TİRE O (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Kadın Yoksulluğu. *Mavi Atlas*, **5(1)**: 97-112.
- TOPUZ SK, ERKANLI H (2016). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın ve Erkeğe Atfedilen Anlamların Metafor Yöntemiyle Analizi. *Alternatif Politika* **8(2)**:300-321.
- TÜİK (2019). İstatistiklerle Kadın, 2018. Erişim Adresi: [\[http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30707\]](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30707) Erişim Tarihi: 30.03.2019.
- TÜİK (2019). İşgücü İstatistikleri, 2018. Erişim Adresi: [\[http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30677\]](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30677) Erişim Tarihi:04.04.2019.
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI (1982). 22(5):3.
- UNDP (2014). 2014 İnsani Gelişme Raporu. İnsani İlerlemeyi Sürdürmek: Kırılganlıkları Azaltmak ve Dayanıklılık Oluşturmak. Türkçe editör: Faik Uyanık, Nazife Ece. Çeviri: Gizem Tezyürek.
- UYSAI R (2015). Social Competence and Psychological Vulnerability: The Mediating Role of Flourishing. *Psychological Reports*, **117(2)**: 554-565.
- ÜLKER TÜMLÜ G, RECEPOĞLU E (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. **3(3)**:205-213.
- VARGEL PEHLİVAN P (2017). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kuramsal Yaklaşımlar: Bir Literatür Taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16(31):497-521.
- WORLD HEALTH ORGANISATION (2002). Erişim Adresi: [\[https://www.who.int/environmental_health_emergencies/vulnerable_groups/en/\]](https://www.who.int/environmental_health_emergencies/vulnerable_groups/en/) Erişim Tarihi: 16.03.2019.
- WORLD HEALTH ORGANISATION, Erişim Adresi: [\[https://www.who.int/topics/womens_health/en/\]](https://www.who.int/topics/womens_health/en/) Erişim Tarihi: 05.04.2019.
- WILLIAMS B, LE MENSTREL S (2013). Social Capital and Vulnerability From The Family, Neighborhood, School and Community Perspectives. Erişim Adresi: [\[wileyonlinelibrary.com\]](http://wileyonlinelibrary.com) Erişim Tarihi: 20.04.2020.
- YEŞİLKANAT G (2018). Aleksimiti, Duygusal Denge ve Depresyonun Kırılganlığa Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- YILDIZ S (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Sorunu: Nicel ve Nitel Paradigmalarından Örneklem Kuramına Bütüncül Bir Bakış. *Kesit Akademi Dergisi*. **11**:421-442.
- YÜKSEL KAPTANOĞLU İ, ÇAVLİN A (2014). Kadına Yönelik Şiddet Yaygınlığı. *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Elma Teknik Basım Matbaacılık. Ankara. 81-120.
- ZEYNELOĞLU S (2008). Ankara’da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ZEYNELOĞLU S, TERZİOĞLU F (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)*. **40**:409-420.

EKLER

EK-1 AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Sayın gönüllü,

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

Bu araştırmanın amacı 18-65 yaş aralığındaki kadınların psikolojik ve sosyal kırılganlık düzeylerini ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile sosyo-demografik değişkenlerin kırılganlık düzeylerine etkisini belirlemektir. Araştırma kapsamında 1 Ekim 2019- 31 Ocak 2020 tarihleri arasında Altındağ, Mamak, Keçiören, Gölbaşı, Sincan ve Etimesgut ilçelerinde bulunan sosyal hizmet merkezlerine başvuran 18-65 yaş aralığındaki 400 gönüllü kadına kişisel bilgi formu, Sosyal Kırılganlık Ölçeği, Psikolojik Kırılganlık Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği uygulanacaktır. Soruların cevaplanması ortalama 20 dakikanızı alacaktır. Araştırmaya katılmanız durumunda karşılaşacağınız herhangi bir risk bulunmamaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul etmemeniz ya da araştırmadan ayrılmanız sonucunda karşılaşacağınız olumsuz bir sonuç yoktur.

Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları katılımcıları rahatsız edebilecek sorular içermektedir. Bu nedenle araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Araştırmaya katılanlardan hiçbir ücret talep edilmeyecek ve katılımcılara hiçbir ücret ödenmeyecektir. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizinle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır.

Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığımı kanımsındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

Katılımcının;

Araştırmacının;

Adı Soyadı:

Adı Soyadı: Eylül ÖZKAYNAK

İmza:

İmza:

EK-2 ANKET FORMU

Tarih:..../...../.....

Araştırmanın Adı: Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

B) KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız:

2. Öğrenim Düzeyiniz:

- a) Okuryazar değilim.
- b) Okuryazarım.
- c) İlkokul mezunuyum.
- d) Ortaokul mezunuyum.
- e) Lise mezunuyum.
- f) Ön lisans eğitime devam ediyorum.
- g) Ön lisans mezunuyum.
- h) Lisans mezunuyum.
- i) Lisans eğitime devam ediyorum.
- j) Yüksek lisans mezunuyum.
- k) Yüksek lisans eğitime devam ediyorum.
- l) Doktora mezunuyum.
- m) Doktora eğitime devam ediyorum.

3. Çalışıyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

4. Medeni durumunuz:

- a) Bekarım.
- b) Evliyim.
- c) Boşandım.
- d) Eşim vefat etti.

Eş İle İlgili Bilgiler(4. Soruda b seçeneğini işaretleyenler için)

5. Eşinizin yaşı:

6. Eşinizin Öğrenim Düzeyi:

- a) Okuryazar değil
- b) Okuryazar
- c) İlkokul mezunu
- d) Ortaokul mezunu
- e) Lise mezunu
- f) Ön lisans eğitime devam ediyor

- g) Ön lisans mezunu
 - h) Lisans mezunu
 - i) Lisans eğitime devam ediyor
 - j) Yüksek lisans mezunu
 - k) Yüksek lisans eğitime devam ediyor
 - l) Doktora mezunu
 - m) Doktora eğitime devam ediyor
7. **Eşinizin Çalışma Durumu:**
- a) Evet
 - b) Hayır
8. **Ailenizdeki birey sayısı:.....**
9. **Kaç yaşında evlendiniz? (4. Soruda a şikkını işaretleyenler bu soruyu boş bırakacak)**
.....
10. **Çocuğunuz var mı? Varsa kaç tane?**
- a) Var (Sayısı:.....)
 - b) Yok
11. **İlk hamileliğinizi kaç yaşında yaşadınız? (10. Soruda b şikkını işaretleyenler bu soruyu boş bırakacak)**
.....
12. **Şu anda hamile misiniz?**
- a) Evet
 - b) Hayır
13. **Herhangi bir kronik hastalığınız var mı?**
- a) Var.
 - b) Yok.
14. **Engeliniz var mı?**
- a) Var (%.....)
 - b) Yok
15. **Ailenizde sizin bakım verdiğiniz kronik hastalığı olan ya da engelli birey var mı?**
- a) Var
 - b) Yok
16. **Çekirdek aile üyelerinizden birini kaybettiniz mi?**
- a) Evet (Yakınlık derecesi:)
 - b) Hayır
17. **Aylık Geliriniz:**
- a) 0- 999 TL
 - b) 1000-1999 TL
 - c) 2000-2999 TL
 - d) 3000-3999 TL

- e) 4000 ve üzeri
- 18. Sosyoekonomik durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?**
- a) Çok iyi
b) Yeterince iyi
c) Orta Düzeyde
d) Yeterince iyi değil
e) Yetersiz
- 19. Yaşadığınız konutun fiziksel şartlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?**
- c) Çok iyi
d) Yeterince iyi
e) Orta düzeyde
f) Yeterince iyi değil
g) Yetersiz
- 20. Yaşadığınız bölgeyi hizmet ve olanaklara erişim bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz?**
- a) Yeterince uygun
b) Yeterince uygun değil.
- 21. Yaşadığınız çevrede kendinizin ve ailenizin güvende olduğunu düşünüyor musunuz?**
- a) Evet
b) Hayır
- 22. Kadın olduğunuz için baskı ya da dışlanmaya maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?**
- a) Evet
b) Hayır
- 23. Cevabınız evet ise aşağıdakilerden hangisinde kadın olduğunuz için baskı ya da dışlanmaya maruz kaldınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.**
- a) Aile içinde
b) Çalışma yaşamında
c) Toplumda
- 24. Yaşınızdan dolayı baskı ya da dışlanmaya maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?**
- a) Evet
b) Hayır
- 25. Cevabınız evet ise aşağıdakilerden hangisinde yaşınız nedeniyle baskı ya da dışlanmaya maruz kaldınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.**
- c) Aile içinde
d) Çalışma yaşamında
e) Toplumda
- 26. Şiddet görüyor musunuz?**
- a) Evet

b) Hayır

**27. Cevabınız evet ise aşağıdakilerden hangisinde şiddete maruz kaldınız?
Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.**

28. Aile içinde

29. Çalışma yaşamında

30. Toplumda

31. Hangi tür şiddet uğradınız ya da uğruyorsunuz? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

a) Fiziksel şiddet

b) Cinsel şiddet

c) Psikolojik şiddet

d) Ekonomik şiddet

C) PSİKOLOJİK KIRILGANLIK ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz. “1” değeri bana hiç uygun değil; “5” değeri ise bana tamamen uygun anlamındadır.

1. Eğer hedeflerime ulaşamazsam, kendimi başarısız bir insan olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2. İnsanların bana davrandıklarından daha iyi davranışları hak ettiğimi hissedirim.	1	2	3	4	5
3. Kendimi diğer insanlardan daha değersiz hissettiğimin çoğunlukla farkındayım.	1	2	3	4	5
4. Kendimi iyi hissetmek için diğerleri tarafından onaylanmaya ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5
5. Hedeflerimi çok yüksek belirleme eğilimindeyim ve onlara ulaşmaya çalışırken hayal kırıklığına uğrarım.	1	2	3	4	5
6. Diğer insanlar benden faydalandığı zaman çoğunlukla alıngan hissedirim.	1	2	3	4	5

D) SOSYAL KIRILGANLIK ÖLÇEĞİ

Bu anketten elde edilen sonuçlar bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Sizden istenilen bu ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirmeniz ve sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koymanızdır. Her sorunun karşısında bulunan; (1) Hiçbir zaman (2) Nadiren (3) Sık sık (4) Genellikle ve (5) Her zaman anlamına gelmektedir. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız

1	İhtiyacım olmayan/gereksiz şeyleri satın almaya ikna edilirim.	1	2	3	4	5
2	Elime hiç ulaşmayan ürünlerin parasını öderim.	1	2	3	4	5
3	Kuşkulu/şüpheli yatırımlara üye/kayıt olurum/ Kuşkulu sözleşmelere imza atarım	1	2	3	4	5
4	Büyük miktarlarda bağışlar yapmak için ikna edilirim.	1	2	3	4	5
5	Posta dolandırıcıları tarafından kandırılırım.	1	2	3	4	5
6	Banka hesap detaylarımı bir yabancıya veririm.	1		3	4	5
7	Başkalarının faturalarını ödemek için kandırılırım.	1	2	3	4	5
8	İstemediğim kitaplara/dergilere abone olmak için ikna edilirim.	1	2	3	4	5
9	Hiç sorgulamadan bana söylenenlere inanırım	1	2	3	4	5
10	Net/açık bir şekilde yanlış olduğu belli olan şeylere inanırım.	1	2	3	4	5
11	Okuduğum her şeye inanırım.	1	2	3	4	5
12	Sürekli söylenen yalanlara kanarım.	1	2	3	4	5
13	Defalarca aldatıldım.	1	2	3	4	5
14	Kolayca kandırılırım.	1	2	3	4	5
15	Hiç sorgulamadan dedikodulara inanırım.	1	2	3	4	5

E) TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Aşağıdaki ifadelerin kendi düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz. 0 kesinlikle uygun değil; 4 kesinlikle uygun anlamındadır	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum.	kısmen	Katılıyorum.	Kesinlikle katılıyorum
1. Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.	0	1	2	3	4
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.	0	1	2	3	4
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.	0	1	2	3	4
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.	0	1	2	3	4
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü babası söylemelidir.	0	1	2	3	4
6. Kadının çocuk doğurması onun değerini artırır.	0	1	2	3	4
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.	0	1	2	3	4
8. Ailede ev işleri eşler arasında eşit paylaştırılmalıdır.	0	1	2	3	4
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.	0	1	2	3	4
10. Kadınlar kocaları ile anlaşamadıkları noktada susmayı tercih etmelidir.	0	1	2	3	4
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.	0	1	2	3	4
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit yararlanmalıdır.	0	1	2	3	4
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.	0	1	2	3	4
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.	0	1	2	3	4
15. Karısının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.	0	1	2	3	4
16. Kadının temel görevi anneliktir.	0	1	2	3	4

17. Evin reisi erkektir.	0	1	2	3	4
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.	0	1	2	3	4
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.	0	1	2	3	4
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.	0	1	2	3	4
21. Bir kadın akşamları sokağa tek başına çıkabilmelidir.	0	1	2	3	4
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.	0	1	2	3	4
23. Kız bebeğe pembe erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.	0	1	2	3	4
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.	0	1	2	3	4
25. Erkeğin maddi gücü yerindeyse kadın çalışmamalıdır.	0	1	2	3	4
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.	0	1	2	3	4
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadın ve erkeğe eşit haklar tanınmalıdır.	0	1	2	3	4
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.	0	1	2	3	4
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.	0	1	2	3	4
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.	0	1	2	3	4
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.	0	1	2	3	4
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.	0	1	2	3	4
33. Erkekler statüsü yüksek mesleklerde çalışmalıdır.	0	1	2	3	4
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.	0	1	2	3	4
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.	0	1	2	3	4
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğundadır.	0	1	2	3	4
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.	0	1	2	3	4
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.	0	1	2	3	4

EK-3: KURUM İZİNİ

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 94952863-605.01-E-10
Konu : Bilimsel Araştırma Talepleri

04 / 11 / 2019

BAKANLIK MAKAMINA

Ekli çizelgede detaylı bilgileri bulunan ve ilgili Genel Müdürlükler tarafından uygun görülen bilimsel araştırma taleplerinin, ilgili Birim koordinatörlüğünde, gözetim ve denetiminde, günlük işleyişi aksatmadan, araştırmaya katılanların kişilik hakları ve güvenlikleri gözetilerek, ses-görüntü kaydı alınmaksızın, iş akışını aksatmayacak şekilde gönüllülük ve gizlilik esasları çerçevesinde, araştırma sonuçlarının herhangi bir yerde yayınlanmadan önce Bakanlığımızdan izin alınması ve araştırma bitiminde bir örneğinin Başkanlığımıza gönderilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesi hususlarını;
Olurlarınıza arz ederim.

Uygun görüşle arz ederim.
.../.../2019

Ahmet ERDEM
Bakan Yardımcısı

Yavuz YAMAN
Daire Başkanı V.

OLUR
.../.../2019

Zehra Zümrüt SELÇUK
Bakan

Sosyal Çalışmacı : S.ÇETİN
Şube Müdür V. : M.ÜNVER

Eskişehir Yolu Sığırcı Mah. 2177. Sok. No: 10/ A Kat: 27 Posta Kodu: 06510 Çankaya/ Ankara
(312)705 57 00
(312)705 57 22

Bilgi için: S.ÇETİN
Sos. Çal.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 94952863-605.01-E. 10
Konu : Bilimsel Araştırma Talepleri

04/11/2019

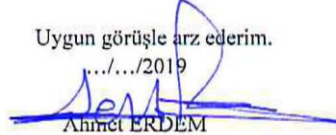
BAKANLIK MAKAMINA

Ekli çizelgede detaylı bilgileri bulunan ve ilgili Genel Müdürlükler tarafından uygun görülen bilimsel araştırma taleplerinin, ilgili Birim koordinesinde, gözetim ve denetiminde, günlük işleyişi aksatmadan, araştırmaya katılanların kişilik hakları ve güvenlikleri gözetilerek, ses-görüntü kaydı alınmaksızın, iş akışını aksatmayacak şekilde gönüllülük ve gizlilik esasları çerçevesinde, araştırma sonuçlarının herhangi bir yerde yayınlanmadan önce Bakanlığımızdan izin alınması ve araştırma bitiminde bir örneğinin Başkanlığımıza gönderilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesi hususlarını;

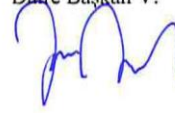
Olurlarınıza arz ederim.

Uygun görüşle arz ederim.

.../.../2019

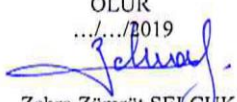

Ahmet ERDEM
Bakan Yardımcısı

Yavuz YAMAN
Daire Başkan V.

OLUR

.../.../2019

Zehra Zümrüt SELÇUK
Bakan

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sok. No: 10/ A Kat: 27 Posta Kodu: 06510 Çankaya/ Ankara

(312)705 57 00
(312)705 57 22

Bilgi için: S.ÇETİN
Sos. Çal.

İLGİLİ İL MÜDÜRLÜĞÜ/İLGİLİ ÜNİVERSİTE	AD-SOYAD	GÖREVLİ/UN/ÜNİVERSİTE	ARAŞTIRMA KONUSU	ARAŞTIRMANIN YAPILACAĞI KURULUŞ/BİRİM	İLGİLİ GENEL MÜDÜRLÜK
Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	Mahmut ÇELİK	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığımızda Uzman Yardımcısı	Bakanlığımıza Ait Yazılımların Web Servis Altyapısının Standardlaştırılması	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Dr. Ayşenur BALCI YAPALAK	İstanbul Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü Halk Sağlığı Anabilim Dalı	Huzurinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Sağlıkla Yaşam Davranışlarının Belirlenmesi	Beylikdüzü Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Göztepe Semtiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, İzmit Baysal Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Mektepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Prof. Dr. Fahrettin Kerim Nillüfer Gökyay Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ile Zeytinburnu Semtiha Şakir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Karaman Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Öğretim Görevlisi Serap İNCEDAL İRGAT	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü	Yaşlı Bireylerde Kırılganlıkla Mahmuriyeten Soruopeni, Duygu Durumu, Günlük Yaşam Aktivitesi ve Beslenme Durumunun İlişkisi	Ahmet Mete Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü ve Dursun Fakih Huzurevi Müdürlüğünde	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Düzce Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Öğretim Görevlileri Dr. Esra USTA, Özlem ALTINBAŞ AKKAŞ, Serap BAYRAM	Düzce Üniversitesi	Kurumsal Bakım Alan Yaşlıların Konsipasyon Durumlarının ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi	Düzce Hilmi Çilingir-HYBRM ile Muharrem Sancaklı Huzurevi	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Ankara Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Eylül ÖZKAYNAK	Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi	Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	Altındağ, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak ve Sincan Sosyal Hizmet Merkezleri	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İzmir Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Prof. Dr. Selma AKÇALI	Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Gazetecilik Bölümü Öğretim Görevlisi	Huzur Evlerinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Yalnızlık Duygularına Yeni İletişim Teknolojileri Aracılığıyla Bir Çözüm Önerisi: Dijital Aile Modeli	İzmir Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü, İzmir Zübeyde Hanım Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü, İzmir Bornova Nevzat Salih İşören Huzurevi Müdürlüğü	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Konya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü (Araştırma 81 ilde yapılacak.)	Yalçın TÜKEL	Konya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde Beden Eğitimi Öğretmeni / Konya Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilcisi	Türkiye'deki Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilcisi ve Yardımcılarının Kişilik Özelliklerinin ve Öz Yeterlilik Algılarının Sosyal Girişimcilik Düzeyleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	81 İl Müdürlüğümüz (Araştırma 81 İl Müdürlüğümüze bağlı olarak çalışan Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilcileri ve Yardımcılarına uygulanacak)	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Çiğdem AKSU	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı Sosyoloji Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi	İstanbul Gaziosmanpaşa'da Sosyal Yardım Uygulanmaları ve Çalışan Yoksulluğu	İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Gaziosmanpaşa Sosyal Hizmet Merkezi	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü

İLGİLİ İL MÜDÜRLÜĞÜ/İLGİLİ ÜNİVERSİTE	AD-SOYAD	GÖREVLİ UNVAN/ÜNİVERSİTE	ARAŞTIRMA KONUSU	ARAŞTIRMANIN YAPILACAKI KURULUŞ/BİRİM	İLGİLİ GENEL MÜDÜRLÜK
İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Dr. Öğretim Üyesi Yonca SEVİM	Bahçeşehir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü Dr. Öğr. Üyesi	Koruma Altındaki Ergenlik Dönemi Çocuklarına Özgü Beslenme ve Mutfak Eğitim Modeli Geliştirme	İstanbul Çocuk evleri	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Abdullah YILDIZ	İstanbul Zeytinburnu Çocuk Evleri Sitesi'nde Psikolog / İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Danışmanlığı ve Eğitim Bölümünde Yüksek Lisans öğrencisi	Çocuk Evleri Sitelerinde Bakım Tedbiri Altında Bulunan Erkek Ergenlerin Psikolojik Bozukluklar Bağlılama Stilleri Duygu Düzenleme ve Akran İlişkilerinin İncelenmesi	Zeytinburnu Çocuk Evleri Sitesi	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İzmir Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Prof. Dr. Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ, Araş. Gör. Merve Aliye AKYOL, Öğretim Üyesi Seher GÖNEN ŞENTÜRK	Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ile Hastalıklı Hemşireliği Anabilim Dalında ve Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde çalışan Dr. Öğretim Üyesi Seher GÖNEN ŞENTÜRK	Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği'nin Türk Toplumunda Geçerlilik ve Güvenilirliğinin İncelenmesi	Narldere Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ile İzmir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	İrmak ARSLAN	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Doktora Programı öğrencisi	Bilişli Farkındalık Temelli Grup Çalışmalarının Yaşam Doyumu, Stres ve Umud Düzeylerine Etkisi: Bir Çocuk Evleri Sitesi Örneği	Zeytinburnu Çocuk Evleri Sitesi	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İzmir Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Psk. Duygu ÇELEBİ	Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Madde Bağımlılığı Anabilim Dalı,	Kadın Konuklerine Mirasçı Eden Kadınların Çocuklarına Aktarılan Şiddetin Araştırılması ve Bu Şiddetin Kadınların Eşlerindeki Alkol Madde Kullanımı ile İlişkisi	Makale Yayın	Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
Emine DİNÇER SET	Emine DİNÇER SET	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi	Evden Kaçan Ergenlerin Aile İşlevselliklerinin Değerlendirilmesi: Şanlıurfa Örneği	Makale Yayın	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

EK-4 ETİK KURUL İZNİ

GİZLİ

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 56786525-050.04.04 / 50467
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

22 Temmuz 2019

Sayın Eylül ÖZKAYNAK
Sağlık Bilimleri Fakültesi

İlgi: 06/05/2019 tarihli başvurunuz.

“Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı tezi ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Etik Kurulunun 08/07/2019 tarihli toplantısında alınan 15/241 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr.Sibel SÜZEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

GİZLİ

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü 06100 - Tandoğan/ANKARA
Telefon : 0 (312) 60 40 / 2101
Faks : 0 (312) 212 60 49

Ayrıntılı Bilgi İçin

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi :08/07/2019

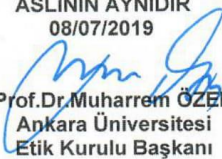
Toplantı Sayısı :15

Karar Sayısı :241

241-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Eylül Özkaynak**'ın "Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı tezi ile ilgili 06/05/2019 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Eylül Özkaynak**'ın "Yetişkin Kadınlarda Psikolojik ve Sosyal Kırılganlığın Nedenlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı tezi ile ilgili, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
08/07/2019

Prof.Dr.Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı: Eylül

Soyadı: ÖZKAYNAK

Doğum Yeri ve Tarihi: Uzunköprü, 24.08.95

Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti

Medeni Durum: Bekar

E-mail: eylulozkaynak8@gmail.com

II. Eğitim

Yüksek Lisans: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, 2017-2020

Lisans: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, 2013-2017

Lise: Edirne Anadolu Öğretmen Lisesi, 2009-2013

III. Mesleki Deneyim

Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Temel Sağlık Hizmetlerinin Sağlanması Projesi, Sosyal Çalışmacı, 2020-Devam ediyor